5 an)

LG

ΑΡΑΤΟΥ
ΣΟΛΕΩΣ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ.

Ciceronis in Arati Phænomena interpretatio, quæ multo & amplior eſt & emendatior, quàm uulgata.

Acceſſerunt his Vergilij, Germanici Cæſaris, & Rufi Auieni carmina, ijs reſpondentia Arati, quæ à Cicerone conuerſa interciderunt.

Hæc autem Latina omnia Græcis ex altera parte reſpondent Ioachimi Perionij opera, cuius Obſeruationes ſimul eduntur.

BASILEAE.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

VD16
Z

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ΛΕΟΝΤΊΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ͂

περὶ κατασκευῆς ἀρατείας σφαίρας.

Πρῴην ὦ καλὲ Θεόδωρε, ἐτυγχάνομεν ἐν τῷ μηχανικῷ ἐργαστηρίῳ ἐργαζόμενοι, καὶ ἐπυνθάνου εἴ τις εἴη μέθοδος, δι᾽ ἧς δυνατὸν ἀρατείαν σφαῖραν κατασκευάσαι οὕτως, ὥστε τὰ ἐν αὐτῇ ζώδια πρὸς ἄλληλά τε, καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ σφαίρᾳ γραφομένους κύκλους, καὶ ἔτι πρὸς ἀνατέλλοντα μέρη τοῦ ζωδιακοῦ, θέσιν ἔχειν σύμφωνον τοῖς ὑπὸ τοῦ ἀράτου λεγομένοις. ἐτύγχανον γὰρ καὶ τοιαύτην τινὰ σφαῖραν ἐργαζόμενος, ἐλπιδίῳ τῷ σχολαστικῷ ἀνδρὶ ἀξιολόγῳ ὁμοῦ καὶ φιλομαθεῖ. ἐγὼ δὲ τότε σχολῆς κινος ἐγγινομένης, οὐδ᾽ ἐν ἔφην. νῦν δ᾽ ἐπεὶ καὶ σὺ καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἑταίρων παρακαλοῦσι, καὶ λόγον τινὰ περὶ τούτου γράψαι, ἔρχομαι τὴν σὴν προθυμίαν ἐκτελῶν. ἔστω δὲ δῆλον ὅτι τοῖς πρώτοις μάλιστα ἀναγινώσκουσι τὰ ἀράτεια, χρήσιμος ὁ λόγος, εἴγε μέλλοιεν καὶ τὰ λεγόμενα καταλαμβάνειν. πᾶσαι γάρ, ὡς οἶδα, αἱ νῦν φερόμεναι σφαῖραι, πτολεμαίῳ μὲν (ὡς εἰκός) ἔν τισιν, ἀράτῳ δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον οὐ συμφωνοῦσιν, ὥστε τῶν πρώτως μάλιστα ἀναγινωσκόντων τὰ ἀράτεια, τοὺς μὲν δυσχερῶς ἐφικνεῖσθαι τῶν λεγομένων· τινὰς δὲ μηδ᾽ ὅλως παρακολουθεῖν δύνασθαι. καί τοι ἐπενοήθησαν μὲν αἱ τοιαῦται σφαῖραι, πρὸς τὸ νοεῖν σαφῶς τὸν ἄρατον. διὸ δὴ καὶ παρωνύμως ἀπ' αὐτοῦ λέγονται, καθὼ καὶ ἔφαμεν ἐν τοῖς πλείστοις, αὐτῷ οὐ συμφωνοῦσι. διὸ δὴ καὶ ἡμεῖς πειρασόμεθα, ὡς μάλιστα δυνατὸν, καὶ ὡς ἔνι πλεῖστον τῶν ἄλλων σύμφωνον τὴν ὑποκειμένην σφαῖραν κατασκευάσαι. ἰστέον δὲ, ὅτι τὰ περὶ τῶν ἄστρων τῷ ἀράτῳ εἰρημένα, οὐ πάνυ καλῶς εἴρηται, ὡς ἔστι ἔκ τε τῶν ἱππάρχῳ καὶ πτολεμαίῳ συντεταγμένων περὶ τούτων μαθεῖν. αἴτιον δὲ πρῶτον μὲν, ἐπείπερ τὰ εὐδόξου, οἷς μάλιστα ἠκολούθησεν ὁ ἄρατος, οὐ λίαν ὀρθῶς εἴληπται. ἔπειτα δ' ὅτι καὶ οὐ πρὸς τὸ ἀκριβὲς, ὡς φησι σπόρος ὁ ὑπομνηματιστὴς, ἀλλὰ πρὸς τὸ χρήσιμον τοῖς ναυτιλομένοις, ταῦτα οὕτως διαγέγραπται, εἰκότως τε ὁλοσχερέστερον περὶ τούτων διαλαμβάνει. καὶ γὰρ καὶ οἱ πλωϊζόμενοι, οὐ διὰ μηχανικῶν ὀργάνων καὶ ἀκριβῶς, ἀλλὰ διὰ ψιλῆς ἀναβλέψεως, καὶ παχυμερῶς τὴν τῶν ἀστέρων θέσιν ἔμελλον ἐπισκοπεῖν, ὥστε καὶ ἡ κατασκευαζομένη σφαῖρα, πρὸς μὲν ἄκραν ἀλήθειαν οὐδαμῶς, πρὸς δὲ κατάληψιν τῶν ἀρατείων, καὶ πάνυ χρήσιμος. ῥάδιον δὲ γνόντες ἅπαξ τὰ ἀράτεια, τά τε μὴ καλῶς ἐν αὐτοῖς ἔχοντα, καὶ ὡς ἔχει ἀληθείας λέγοντός τινος καταμαθεῖν, ὥστε καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, διὰ μέσου τινὸς συμβάλλεται ὁ λόγος. ἀλλὰ μὴν οὔτε ἐκεῖνο λαθεῖν χρὴ, οὔτε τὸν περὶ τῶν ἀστέρων λόγον, εἰς τρία μέρη διαιρεῖ ὁ Ἄρατος· καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ διδάσκει, περὶ τῆς πρὸς ἄλληλα αὐτῶν θέσεως, ὥστε ὅταν λέγῃ, ὅτι αἱ ἄρκτοι κεῖνται, τὰς κεφαλὰς ἔχουσαι ἐπὶ τὰς ἀλλήλων ἰξύας νευούσας. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, περὶ τῆς νοουμένης αὐτῶν ὑπὸ τῆς τῶν κύκλων τομῆς, ἢ ὁποιασοῦν αὐτῶν πρὸς τοὺς κύκλους ψαύσεως, οἷον ὑπὸ ὑποδείγματος. τομῆς μέν, ὅτι οἱ δίδυμοι τέμνονται ὑπὸ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ κατὰ τὰς κεφαλάς. ψαύσεως δέ, ὅτι αὐτὸς ἐγγύς ἐστι τοῦ ἰσημερινοῦ. ἐν δὲ τῷ λοιπῷ περὶ τῆς γινομένης αὐτῶν, πρὸς τὰ ἀνατέλλοντα μέρη τοῦ ζωδιακοῦ στάσεως. οἷον ὅτι καρκίνου μὲν ἀνατέλλοντος, δύνει τὸ ἥμισυ τοῦ στεφάνου· χηλῶν δὲ ἀνατελλουσῶν, ἀνατέλλει τὸ ἥμισυ αὐτοῦ. καὶ ὅτι κριοῦ ἀνατέλλοντος, τὸ θυμιατήριον ὁρᾶται ἐπὶ δύσιν, καὶ τὰ παραπλήσια, ὥστε ἂν θελήσωμεν ἕκαστον τῶν ζωδίων κατὰ πάντα συμφώνως ἐντάξαι, δεήσει τοῖς τρισὶ τόποις ἐντυγχάνοντας, ἐπισκέψασθαι εἴ τι λέγονται περὶ τοῦ ζητουμένου ζωδίου καὶ κατὰ μέρος ἐν τῷ ἑνί, ἤτοι καὶ ἐν τοῖς δυσίν, ἢ καὶ ἐν τρισὶ τμήμασιν, ἐὰν οὕτω τύχῃ περὶ αὐτοῦ τὰ λεγόμενα εἰς ἓν συναγαγόντας ἐν ἑνὶ στιχίῳ, ἤτοι ψωδαρίῳ, πρὸς τὸ εὔζιμον ψωδιάζεσθαι, οἷον σαφηνείας ἕνεκεν τῶν λεγομένων ἡμῖν ὑπὲρ τοῦ ὀφιούχου ὁ λόγος.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ὈΦΙΟΎΧΟΥ.

Τούτου καὶ γὰρ ἐν τοῖς τρισὶ τόποις μέμνηται, ἐπειδὴ τοίνυν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει λέγει περὶ αὐτοῦ, ὅτι ὁ ὀφιοῦχος κεῖται ὀρθός, τὴν μὲν κεφαλὴν ἔχων πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐν γόνασι, τοὺς δὲ πόδας ἐπὶ τοῦ θώρακος τοῦ σκορπίου καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὅτι περὶ τὸ μέσον εἰλεῖται ὁ ὄφις, καὶ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ στρέφεται, ὀλίγος μὲν τῇ δεξιᾷ, πολὺς δὲ εἰς τὸ ὕψος τῇ ἀριστερᾷ. καὶ ὅτι τὰ γένεια τοῦ κατ' αὐτὸν ὄφεως, παράκειται τῷ στεφάνῳ. ἔτι δ' ὅτι ἔχει ἀστέρας ἐπὶ μὲν τῶν ὤμων λαμπρούς, ἐπὶ δὲ τῶν χειρῶν ἔλαττον λαμπρούς. καὶ ὅτι ὑποκάτω τῆς σπείρας τοῦ ὄφεώς εἰσιν αἱ χηλαί. καὶ τέμνεται μὲν ὑπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ κατὰ τοὺς ὤμους, ὑπὸ δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ, κατὰ τὰ γόνατα. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, πάλιν σποράδην, ὅτι καρκίνου μὲν ἀνατέλλοντος, δύνει ἀπὸ γόνατος ἕως τῶν ὤμων, κατάγων τὴν ὄφιν ἕως ἐγγὺς τοῦ αὐχένος. σκορπίου δὲ ἀνατέλλοντος, ἀνατέλλουσιν αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν, καὶ αἱ χεῖρες τοῦ ὀφιούχου, καὶ ἡ προτέρα καμπὴ τοῦ ὄφεως. τοξότου δὲ ἀνατέλλοντος, ἀνατέλλει ἡ σπεῖρα τοῦ ὄφεως, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ὀφιούχου. πάντα ταῦτα συναγαγόντες, ἔν τινι τόπῳ ἀναγραψώμεθα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ποιητέον. πρόκειται γὰρ ἐπὶ ταῖς ἐφόδοις καὶ ἀκόποις, τοὺς ἐντυγχάνοντας παρασκευά

ζειν, καὶ τὰ περὶ τῶν ἄλλων ζωδίων ἑκάστου τὰ κατὰ μέρος λεγόμενα, εἰς ἓν συνάψαντες, ὁμοίως τοῖς ἤδη τοῦ ὀφιούχου εἰρημένοις, ἐν τῷ τέλει τοῦ λόγου παραθήσομεν. κἀκεῖνο μέν τοι χρήσιμον ὂν πρὸς τὸ προκείμενον, καλῶς ἔχει παραβάλλειν, ὅτι ἓξ ἐν ταῖς ἀρχαίαις σφαίραις κύκλους, ἐντακτέον. πρῶτον, τὸν μέγιστον τῶν ἀεὶ φανερῶν, τὸν καὶ ἀρκτικὸν ὀνομαζόμενον. δεύτερον, τὸν θερινὸν τροπικόν. τρίτον, τὸν ἰσημερινόν. τέταρτον, τὸν χειμερινὸν τροπικόν. πέμπτον, τὸν μέγιστον τῶν ἀειφανῶν, τὸν καὶ ἀνταρκτικὸν προσαγορευόμενον. ἕκτον, τὸν ζωδιακόν, τὸν καὶ ἐφαπτόμενον τῶν τροπικῶν. περὶ μὲν οὖν τῶν τεσσάρων, λέγω δὴ τοῦ θερινοῦ καὶ ἰσημερινοῦ, καὶ τοῦ χειμερινοῦ καὶ τοῦ ζωδιακοῦ, πολλὴν ποιεῖται λόγον. περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐναργῶς μὲν οὐ μέμνηται. ἐξ οὗ δέ φησι περὶ τοῦ δράκοντος, ὅτι ἐκείνου ἡ κεφαλή, κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ, καθ' ὃ αἵ τε ἀνατολαὶ καὶ αἱ δύσεις μίγνυνται ἀλλήλοις, δῆλον ποιεῖται, ὅτι τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος ἐν τῷ μεγίστῳ τῶν ἀεὶ φανερῶν βούλεται εἶναι. οὗτος γὰρ καὶ μόνος διὰ τῆς βορείας κοινῆς τομῆς τοῦ τε ἀνατολικοῦ ἡμικυκλίου τοῦ ὁρίζοντος, καὶ τοῦ δυτικοῦ τὴν περιφορὰν ποιεῖται. ἀπὸ δὲ τούτου καὶ τὸν ἀνταρκτικόν, ὅμοιόν τε καὶ ἴσον ὄντα τῷ ἀρκτικῷ, ἐννοητέον. δυνατὸν δέ ἐστι καὶ ἑτέρως περὶ

τῶν δύο κύκλων τούτων, ἐξ αὐτῶν ϖάλιν τῶν ἀρατείων παραμυθήσασθαι. τὴν δὲ τοῦ γάλακτος ζώνην, οὐκ ἐντακτέον, ἐπειδὴ πρὸς τῷ ποικίλην εἶναι, οὐδὲ πολλὴν περὶ αὐτῆς καταβάλλει μνήμην. ὅτι δὲ ποικίλη ἐστὶ, καὶ περιεργοτέρας ἐπιστάσεως δεομένη, δῆλον ἐξ ὧν καὶ πτωλεμαῖος ἐν τῷ ὀγδόῳ βιβλίῳ τῆς συντάξεώς φησιν. οὐ γὰρ ὁμαλή τις ἐστὶν, οὐδὲ τεταγμένη, ἀλλὰ καὶ τῷ πλάτει, καὶ τῷ χρώματι, καὶ τῇ πυκνότητι, καὶ τῇ θέσει διάφορος. δεῖ δὲ ἑκάτερον μὲν τῶν τροπικῶν ἀπέχειν, τοῦ ἰσημερινοῦ μεγίστου ὄντος τὰς δεδειγμένας τῷ ϖτωλεμαίῳ ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ τῆς συντάξεως, μοίρας κ̄δ. ἑκάτερον δὲ τῶν ἄλλων, λέγω δὴ τόν τε ἀρκτικὸν, καὶ τὸν ἀνταρκτικὸν, ἀπέχειν τοῦ καθ' ἑαυτὸν πόλου τῆς σφαίρας μοίρας μᾱ, εἴγε μέλλει συμφώνως τῷ ἀράτῳ τὸ ὑπὲρ γῆν τμῆμα τοῦ θερινοῦ, τουτέστιν ἡ μεγίστη ἡμέρα, τοιούτων εἶναι ϖέντε. οἷον ὅλος ὁ θερινὸς, τουτέστιν ὅλον τὸ νυχθήμερον ὀκτώ. κατὰ γὰρ τὴν τοιαύτην θέσιν τῆς σφαίρας, καὶ τὸ τοσόνδε μέγεθος τῆς μεγίστης ἡμέρας σώζεται, ὡς ὀλίγῳ ὕστερον μαθησόμεθα. τούτων δὲ οὕτως ἡμῖν διειλημμένων, ἔλθωμεν ἐπὶ τὸ προκείμενον. στάσις μὲν οὖν ἡ ἐπὶ τοῖς κίοσιν ἴτυς, ἣ δὴ καὶ ὁρίζοντος τάξιν ποιεῖται. καὶ ἕτερος δὲ ἴσος μὲν τῇ βάσει, ἐπιφέρων τὴν σφαῖραν κρικῶν. μεσημβρινοῦ δὲ λέγει τάξιν ἐπέχων, ὁμοίως μὲν ταῖς ἐν ταῖς ἄλλαις σφαίραις γίνονται. ἐπιμελῶς δὲ καὶ τεχνικῶς οὕτως, ὥστε τὴν σφαῖραν πανταχόθεν μὲν ἴσον ἀπέχειν ἀπὸ τῆς κοίλης ἐπιφανείας τοῦ τε ὁρίζοντος, καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ. διχοτομεῖσθαι δὲ ὑπὸ τῆς ἄνωθεν τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείας. τοῦτο δὲ ἔσται, ἐὰν καὶ ὁ μεσημβρινὸς μέσην τε, καὶ κατὰ διάμετρον τὴν σφαῖραν δίχα τέμνων τὸν ὁρίζοντα, καὶ αὐτὸς διχοτομεῖται ὑπὸ τῆς ἄνωθεν τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείας. ἔχοντες δὲ πρότερον τοῦ ὑπὲρ γῆν ἐσομένου ἡμικυκλίου, ὡς ἔθος, μίαν πλευρὰν εὐθείαις γραμμαῖς κατὰ διάμετρον κειμέναις, εἰς τὰς μοίρας διῃρημένην, τουτέστι εἰς ἑκατὸν π̄, ἴσα τμήματα πρὸς τὴν τῶν ἐξαρμάτων, ἤτοι κλιμάτων ἐπίγνωσιν. καὶ χρώσαντες τὴν σφαῖραν, ἐὰν ᾖ ξυλίνη, καὶ περιπλάσαντες πρῶτον μὲν γύψῳ ἢ κηρίῳ, ὥστε καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ῥαγάδας, ἐὰν ἄρα τύχωσι θεραπεῦσαι. ἔπειτα δὲ ξηραινομένου τούτου δηλαδή, καὶ ἄλλῳ βαθεῖ τινι χρώματι ἐπαλείψαντες, οἷον τῷ καλουμένῳ λαζουρίῳ, ἀφιστάντες δηλονότι μετὰ τὸ ξηρανθῆναι, ὡδὶ τοῦ διῃρημένου τοῦ μεσημβρινοῦ ἡμικρικίου, ἀπὸ τοῦ βορείου πόλου, μοίρας μα̅ κατατίθεμεν κατὰ τοῦ ἑτέρου τέρατος, παρὰ τὴν τῶν μα̅ μοιρῶν διαστάσεως, τουτέστι κατὰ τὴν ἀφοριζούσης ἐν τῇ διῃρημένῃ τοῦ ἡμικρικίου πλευρᾷ, τὴν τοῦ μα̅ μοιρῶν περιφέρειαν βελόνην τινὰ, ὀρθὴν μὲν πρὸς τὴν κυρτὴν, καὶ τὴν κοίλην τοῦ ἡμικρικίου ἐπιφάνειαν, τουτέστι νεύουσαν ἐπὶ τὸ μέσον τῆς σφαίρας. τέμνουσαν δὲ ἐπὶ ποσὸν καὶ διεισδύουσαν τὰ περὶ τὴν σφαῖραν χρώματα. ἐὰν ἄρα ταύτης μενούσης ἀκινήτου, περιστρέψωμεν τὴν σφαῖραν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ, τουτέστιν ἐπὶ μίαν στροφὴν αὐτὴν κινήσομεν, ἐκτορνευθήσεται ἡμῖν κύκλος τὴν αὐτὴν τάξιν ἔχων, καὶ ὁμοταγὴς τῷ κατὰ τὸν ἄρκτον ἀρκτικῷ κύκλῳ. καὶ γὰρ κατὰ τοῦτον, ὡς ἔφαμεν, ὁ ἀρκτικὸς κύκλος ἀπέχει ἀπὸ βορείου πόλου μοίρας μ̄α. ὁμοίως δὲ ἀποστάντες ἀπὸ μὲν τοῦ βορείου, ἢ νοτίου πόλου μοίρας ἐννενήκοντα, γράψομεν τὸν ἰσημερινόν. ἀπὸ δὲ τοῦ νοτίου, μοίρας πάλιν μ̄α, γράψομεν τὸν ἀνταρκτικὸν, ἴσον τε καὶ ὅμοιον ὄντα τῷ ἀρκτικῷ. ἔτι δὲ ἀφιστάντες μοίρας κ̄δ, ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν ἰσημερινὸν εὐθείας, ἐπὶ μὲν τὸ βόρειον μέρος χαράξομεν τὸν θερινὸν τροπικόν. ἐπὶ δὲ τὸ νότιον, τὸν χειμερινὸν τροπικόν. καὶ γὰρ καὶ τούτων ἑκάτερος, ὡς ἔφαμεν, ἀπέχει ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μοίρας κ̄δ. πάλιν δὲ ἀποστάντες ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἡμικρικίου, καὶ ἀπὸ τοῦ βορείου πόλου μοίρας κδ̄, ὅσον καὶ οἱ τροπικοὶ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ διεστήκασι, λάβωμεν ἕν σημεῖον ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας, ᾧ πόλῳ χρησάμενοι, διαστήματι δὲ τῆς τοῦ πόλου πλευρᾶς, τοῦ εἰς τὸν μέγιστον κύκλον

ἐγγραφο

ἐγγραφομένου. γράψομεν δὲ διὰ τοῦ διαβήτου τοῦ λεγομένου καρκίνου, τὸν ζῳδιακὸν κύκλον, ἐφαπτόμενον δηλονότι τῶν τροπικῶν. διχοτομούμενον δὲ ὑπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, ὃν εἰς ιβ´ ἴσα μερίσαντες, τὰς ἀρχὰς τῶν δωδεκατημορίων, ἀπό τε τῶν κατὰ τὸν ἰσημερινὸν αὐτοῦ τομῶν, καὶ τὴν πρὸς τοὺς τροπικοὺς αὐτοῦ ἐπαφὴν ποιησάμενοι, σημειωσόμεθα τοὺς μὲν ἓξ κύκλους, ἑτέρῳ τινὶ παρὰ τὸ βαθεῖ χρώματι, γραφομένῳ τε λευκῷ τινὶ εἰ τύχοι, καὶ ξαείῳ χρώματι, πρὸς τὸ μετὰ τὴν χρείαν εὐχερῶς ἀπαλειφθῆναι δύνασθαι. πρὸς μὲν τῇ πρὸς τὸν θερινὸν ἐπαφῇ τὸ τοῦ καρκίνου ὄνομα, διὰ τὸ ἐντεῦθεν τὴν ἀρχὴν εἶναι, τοῦ κατὰ καρκίνον δωδεκατημορίου, πρὸς δὲ τῇ ἐφεξῆς διαιρέσει, καὶ ἐπ᾽ ἀνατολὴν τὸ τοῦ λέοντος ὄνομα, ἐπεὶ καὶ αὐτὴ ἡ διαίρεσις πέρας μὲν ἐστὶ τοῦ καρκίνου, ἀρχὴ δὲ τοῦ κατὰ τὸν καρκῖνον δωδεκατημορίου, πρὸς δὲ τῇ τρίτῃ πάλιν καὶ ἐπ᾽ ἀνατολὰς τὸ τῆς παρθένου, καὶ οὕτως ἐφεξῆς ἀκολούθως, ἕως οὗ πάντων τῶν δωδεκατημορίων τὰ ὀνόματα, κατὰ τὸν οἰκεῖον τόπον σημειωσόμεθα. τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐὰν χαλάσωμεν τὸν κατὰ τὸν μεσημβρινὸν, διὰ τὸν ὑπὲρ τοῦ ὁρίζοντος ἐντομῶν, δηλαδὴ εἰς τὴν βάσιν οὕτως, ὥστε ἑκάτερον τῶν μικρῶν κύκλων, τουτέστι τόν τε ἀρκτικὸν καὶ τὸν ἀνταρκτικὸν, στρεφομένης τῆς σφαίρας, ἅπτεσθαι τῆς ἄνω τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείας καὶ τῆς κάτω.

τῆς κάτω. ἀλλὰ τὸν μὲν ἀρκτικὸν τῆς ἄνω, τὸν δὲ ἀνταρκτικὸν τῆς κάτω, εὔδηλον ὅτι ὁ θερινὸς καὶ ὁ χειμερινὸς, ἑκάτερος διαιρεθήσεται ὑπὸ τῆς ἄνωθεν τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείας, καὶ τῆς κάτω, κατὰ λόγον τῶν ιε πρὸς τοῖς θ· τουτέστι, ἔσται ἐπὶ μὲν τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, τὸ μὲν ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα, ἐστὶν ὡσανεὶ τῆς ἡμέρας τμήματα τοιούτων ιε ὡρῶν. οἷον, ἔστω ὅλος ὁ κύκλος, τουτέστι τὸ νυχθήμερον κδ. τὸ δὲ ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα, καὶ τὸ τῆς νυκτὸς διάστημα, ὡρῶν θ, ἐπὶ δὲ τοῦ χειμερινοῦ ἀνάπαλιν, τὸ μὲν ὑπὲρ γῆν θ, τὸ δὲ ὑπὸ γῆν ιε. κατὰ γὰρ τὴν τοιαύτην θέσιν τῆς σφαίρας, τουτέστιν ἐφ᾽ ἧς ὁ μέγιστος τῶν ἀεὶ φαινομένων κύκλων, μα μοίρας ἀπὸ τοῦ πόλου διέστηκε, καὶ τοιαύτη τομὴ τῶν κύκλων γίνεται, ὡς δείκνυσιν ὁ πτολεμαῖος ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ τῆς συντάξεως. ὁ αὐτὸς λόγος ἐστὶ τῶν ιε πρὸς τὰ θ, καὶ ὁ τῶν ε πρὸς τὰ τρία. καὶ γὰρ ὁ πέντε ἔχει ὅλον τε τὸν γ, καὶ τὴν δίμοιρον αὐτοῦ τὸν δύο, ὥσπερ ὁ ιε ἔχει ὅλον τὸν θ, καὶ τὸ δίμοιρον αὐτοῦ τὰ ἕξ, ὥστε κατὰ τὴν τοιαύτην θέσιν τῆς σφαίρας, οἷον μὲν ἐπὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ τὸ ὑπὲρ γῆν τμῆμα ε, τοιοῦτον τὸ ὑπὸ γῆν γ. οἷον δὲ ἐπὶ τοῦ χειμερινοῦ τὸ ὑπὲρ γῆν τρίτον, τοιοῦτον τὸ ὑπὸ γῆν ε συμφώνως τοῖς ὑπὸ τοῦ ἀράτου λεγομένοις· ἐπελθόντες εἰς τὴν βάσιν κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον τοῦ ἰσημερινοῦ, εἰ πόθεν/

στρέψαιμεν τὴν σφαῖραν, ἕως οὗ ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ τὸν καρκῖνον δωδεκατημορίου, ἀνατείλῃ ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ γινομένη, τῇ ἄνω τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείᾳ, ἀσφαλισάμενοί τε τὴν σφαῖραν, τουτέστι κηρῷ ἤ τινι τοιούτῳ, ἀκίνητόν τε αὐτὴν ποιήσαντες, γράψομεν πάλιν ἐν τῇ σφαίρᾳ κύκλον, ἐρχόμενον διὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ καρκίνου, ὁμοταγῆ δὲ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ γινόμενον, πάντοτε τῷ ὁρίζοντι κατὰ τὴν τοῦ εἰρημένου δωδεκατημορίου ἀνατολήν. γράφομεν δὲ αὐτὸν βελόνῃ τινὶ περιφέροντες μὲν αὐτὴν, καθ' ὅλης τῆς τοῦ ὁρίζοντος περιφερείας. οὕτως δ' αὐτὴν σχηματίζοντες, ὥστε τὸν δι' αὐτῆς ἐγγραφόμενον ἐν τῇ σφαίρᾳ κύκλον, ἐν τῷ αὐτῷ, ὡς ἔφαμεν, ἐπιπέδῳ γενέσθαι τῇ ἄνω τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείᾳ, ἐπιγράψαντες τὸν κύκλον διὰ ὀλίγων γραμμάτων, κατὰ μὲν τὸ ἀνατολικὸν αὐτοῦ ἡμικύκλιον, καρκίνου ἀνατολικὸν, κατὰ δὲ τὸ δυτικὸν καρκίνου δυτικὸν, τουτέστι σημειωσάμενοι ἐπὶ τῶν ἡμικυκλίων, καὶ γράψαντες γράμματά τινα. οἷον ὅτι τοῦτο μέν ἐστι τὸ κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ καρκίνου, τουτέστιν ὅταν ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ τὸν καρκῖνον δωδεκατημορίου ἀνατείλῃ. ποῖον μὲν τῆς σφαίρας ἡμισφαίριον ὑπὲρ γῆν ἐστι, ποῖον δὲ ὑπὸ γῆν, γράψομεν δὲ ἐπὶ τῶν ἡμικυκλίων τὰ γράμματα.

ἈΡΆΤΟΥ ΒΊΟΣ.

Ἄρατος πατρὸς μὲν ἀθηνοδώρου, μητρὸς δὲ ληνοδώρας, ἐκ σόλων τῆς κιλικίας. ὠνόμασται δὲ ἡ πόλις ἀπὸ σόλωνος τοῦ λινδίνου, ἔστι δὲ ἡ νῦν πομπηϊόπολις. ἦν δὲ ἐπὶ πτολεμαίου τοῦ φιλαδέλφου, ἐσχόλασε διονυσίῳ τῷ ἡρακλεώτῃ. συνῆν δὲ ἀντιγόνῳ μακεδόνων βασιλεῖ, καὶ φίλᾳ τῇ τούτου γαμετῇ. συνήκμασε δὲ ἀλεξάνδρῳ τῷ αἰτωλῷ, καὶ καλλιμάχῳ, καὶ μενάνδρῳ, καὶ φιλητᾷ. ἀδελφοὺς δὲ εἶχε τρεῖς, μύριν· καλώνδαν, καὶ ἀθηνόδωρον, ὃς πρῶτος ἀντειπεῖν λέγεται ζωΐλῳ, τῷ κατὰ τῆς ὁμηρικῆς ποιήσεως γράψαντι. σχολάσας δὲ ὁ ἄρατος περσίῳ τῷ φιλοσόφῳ ἀθήνησι, καὶ συνελθὼν αὐτῷ εἰς μακεδονίαν μεταπεμφθεὶς ὑπ᾽ ἀντιγόνου, καὶ παρελθὼν εἰς τὸν ἀντιγόνου καὶ φλίας γάμον, καὶ εὐδοκιμήσας, τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου διέτριψεν ἐκεῖσε. ἦν δὲ ὁ ἀντίγονος υἱὸς δημητρίου τοῦ πολιορκητοῦ, καὶ παρέλαβε τὴν ἀρχὴν περὶ ἑκατοστὴν καὶ πέμπτην ὀλυμπιάδα, καθ᾽ ἣν πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος αἰγύπτου ἐβασίλευσεν. ὥστε καὶ θρυλλούμενόν ἐστιν ὑπό τινων, ὡς ἦν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον νικάνδρῳ τῷ κολοφωνίῳ, τῷ τὰ θηριακὰ γράψαντι. λέγουσί τε προτεῖναι ἀλλήλοις, ὁ μὲν νικάνδρῳ σκέψασθαι τὰ φαινόμενα, ὁ δὲ ἀράτῳ τὰ θηριακά. τοῦτο δὲ καταφανῶς ἐστι ψεῦδος, ὁ γὰρ νίκανδρος δώδεκα ὅλαις ὀλυμπίαις νεώτερος φαίνεται. ἔνιοι δὲ φασὶ τὸν ἄρατον μνασέου πατρὸς γεγονέναι, ἀριστοθήρου δέ τινος μαθηματικοῦ διακοῦσαι. ἰατρὸν δὲ προηγουμένως καὶ ποιητὴν γενέσθαι ἐν τοῖς ἀντιγόνου βασιλείοις, γηραιῷ δὲ τῷ κυρηναίῳ ἐπεβάλλετο, παρ' οὗ καὶ ἐπιγράμματος ἠξιώθη. συνήκμασε δὲ νικάνδρῳ μαθηματικῷ, καὶ αὐτῷ κολοφωνίῳ, θεραπεύοντι ἅμα αὐτόν. ζηλωτὴν δέ φασι τοῦτον γενέσθαι ὁμήρου, ἢ ἡσιόδου μᾶλλον.

ὙΠΌΘΕΣΗΣ ΤΩ͂Ν ΦΑΙνομένων ἀράτου.

Πρῶτον μὲν ἀπαγγέλλει προοίμιον εἰς τὸν δία, δεύτερον δὲ διεξέρχεται τὴν τῶν φαινομένων ἀπλανῶν διακόσμησιν, εἰς τρία μέρη διελὼν αὐτήν. ἓν μὲν τὸ ἐντὸς τοῦ ἀρκτικοῦ φαινομένου ἀεὶ ὑπὲρ γῆν, ἔπειτα ἕτερα δύο ἀνατέλλοντα καὶ δύοντα. τὸ μὲν βόρειον τὸ μεταξὺ τοῦ ἀρκτικοῦ καὶ ζωδιακοῦ, τὸ δὲ νότιον τὸ μεταξὺ ζωδιακοῦ καὶ ἀνταρκτικοῦ. ἀπαγγέλλει δὲ ἕκαστον κατὰ μῆκος καὶ κατὰ πλάτος. τὰ μὲν μήκη ἀπὸ ἀνατολῶν ἰὼν ἐπὶ δυσμὰς, διὰ τῶν προανατελλόντων, μέχρις ἂν ἐπανέλθῃ, τὰ δὲ πλάτη ἀπὸ τοῦ βορείου ἐπὶ τὸ νότιον. κατὰ μῆκος μὲν οὖν τὸν βόρειον τόπον, ἀπὸ τοῦ ἐγγόνασι καὶ ὀφιούχου εἰς τὸ πρόσθεν, ἀεὶ μέχρι τῶν αὐτῶν κύκλων ἀπαγγέλλει. τὸ δὲ νότιον ἀπὸ ὠρίωνος καὶ κυνὸς καὶ ἀργοῦς, ὁμοίως μέχρι τῶν αὐτῶν.

κατὰ πλάτος δὲ, τὸν μὲν βόρειον ἀπ' ἀρκτικοῦ μέχρι ζωδιακοῦ. τὸν δὲ νότιον ἑξῆς ἀπὸ ζωδιακοῦ, μέχρι τοῦ ἀνταρκτικοῦ, συντάσσων τὰ μὲν ἑξῆς καθ' ἕν. τὰ δὲ κατ' ἴλας καὶ συγγενείας τινὰς, εὐλόγως περιλαμβάνων. συντελέσας δὲ τὴν διάθεσιν τῶν ἀπλανῶν, μετὰ ταῦτα περὶ τῶν πέντε πλανήτων λέγει, καὶ ἑξῆς ἁρμόσας τοὺς κύκλους ἑκάστων ἀπαγγέλλει. ἀπαναίνεται μὲν τοὺς τῶν πλανωμένων, καὶ οὐ θαῤῥεῖ λέγειν ὡς χαλεπόν. εὔχεται δὲ ἱκανὸς γενέσθαι τῶν ἀπλανῶν, τά τε κύκλα, τά τε αἰθέρια σήματα ἐνισπεῖν. καὶ τοὺς ἀναγκαιοτάτους κύκλους τῶν ἀπλανῶν τέσσαρας λέγει, δύο μὲν τροπικοὺς, ἕνα δὲ ἰσημερινόν, τέταρτον δὲ τὸν ζωδιακόν. πάρεργον δὲ καὶ ὡς ἐν παραδείγματος μέρει, αὐτὸν τὸν γαλαξίαν παραβέβληται. μετὰ ταῦτα δὲ ἀνατολὰς ἑκάστῳ, καὶ δύσεις ἀπαγγέλλει, χρώμενος τῷ τρόπῳ δι' οὗ ἕκαστα τῶν ἐν τῷ ζωδιακῷ καταλέγει, συνανατέλλοντά τε καὶ ἀντιδύνοντα ἀρξάμενος ἀπὸ ἑσπερινῆς ἀνατολῆς καρκίνου. κατὰ δύο δὲ τρόπους ταῦτα διεξέρχεται, ὅτε μὲν πρότερα τὰ συνανατέλλοντα, καὶ δεύτερα τὰ ἀντιδύνοντα. ὅτε δὲ τοὐναντίον, πρότερα μὲν τὰ ἀντιδύνοντα, ὕστερα δὲ τὰ συνανατέλλοντα, καὶ τούτῳ μᾶλλον τῷ τρόπῳ πλεονάζει, ἤπερ τῷ προτέρῳ. μετὰ ταῦτα δὲ ἔτι περὶ δύο σημείων διεξέρχεται, καὶ πρῶτον μὲν προοίμιον αὐτοῖς ἀπαγγέλλει, μετὰ ταῦτα δὲ σημεῖα λέγει χειμῶνος καὶ εὐδίας. πρῶτον μὲν ὅσα σελήνη παρέχει, δεύτερον δὲ, ὅσα ἥλιος, τρίτον δὲ ὅσα ἡ καλουμένη φάτνη. μετὰ ταῦτα ἀπαγγέλλει σημεῖα σύμμικτα χειμῶνος καὶ εὐδίας, καὶ θρεμμάτων, καὶ ἀρότων, ὅσα δηλοῖ τά τε μετέωρα, καὶ τὰ ἐπίγεια, φυτά τε καὶ ζῶα, καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσια. τὰ μὲν σεμνότερα, τὰ δὲ φαυλότερα. κοσμεῖ δὲ τὰ φαυλότερα σεμνότητι, διχῶς. ποτὲ μὲν ἀναμίσγων τὰ σεμνότερα, ποτὲ δὲ ἀπολογούμενος. καὶ τὴν χρείαν αὐτῶν εἶναι λέγει ἀναγκαίαν. καλῶς δὲ ὠνόμασται τὰ φαινόμενα. πρῶτον μὲν, ὅτι τὰ ἐν τῷ ἀρκτικῷ, οὐ λέγει τὰ ἀφανῆ τοῦ οὐρανοῦ (οὐ γὰρ ἴσμεν) ἀλλὰ μόνον λέγει τὰ ἐν τοῖς φανεροῖς, τὰ μεταξὺ τοῦ τε ἀρκτικοῦ, καὶ τοῦ Βορείου πόλου. δεύτερον δὲ, ὅτι περὶ μεγεθῶν καὶ διαστημάτων οὐ διαλέγεται. τρίτον, ὅτι περὶ τῶν ὑποθεόντων πλανωμένων, καὶ τῶν ἀκριβῶν κύκλων οὐ περιεργάζεται, καθάπερ ἄλλοι, πράγματα ἀσαφῆ καὶ στοχαστικὰ, καὶ ἄδηλα ἐπὶ τὸ πλεῖστον λέγοντες, ἀλλὰ παραιτεῖται οὑτωσὶ λέγων, οὐκέτι θαρσαλέως κείνων ἐγώ. ἐν τούτοις γὰρ τὰ μὲν τῶν πλανωμένων, φησὶ λέγειν μὴ θαρρεῖν. τὰ δὲ τῶν ἀπλανῶν, εὔχεται ἱκανὸς γενέσθαι εἰπεῖν. πρὸς τούτοις δὲ, ὅτι καὶ τὰ τῶν ἄλλων, καὶ τῶν ἐν τέλει καταλεχθέντων σημείων, τὰ μὲν φαινόμενα λέγει·

τὰς δὲ αἰτίας ἑκάστων ἀφανεῖς οὔσας, παρίησι, καὶ στοχασμοὺς ἀδήλους οὐ διεξέρχεται, καθάπερ οἱ φιλόσοφοι.

Πῶς δεῖ ἱστᾶν σφαῖραν.

Ὁ βουλόμενος ὁμοίως τῷ κόσμῳ θεῖναι τὴν σφαῖραν, τὸν πόλον τῆς σφαίρας πρὸς βορείαν τρεπέτω. ὁ βουλόμενος τὴν φορὰν ποιεῖν τοῦ οὐρανοῦ, ὑπὸ τῇ δεξιᾷ τὸν πόλον ἔχων, στρεφέτω ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τοὐναντίον τὴν σφαῖραν. ὁ θέλων ποιεῖν ἀνάπλασιν, στρεφέτω αὐτὸν εἰς τοὐναντίον. οἱ μὲν εὐθεῖς περιγράφουσι τοῦ ποιήματος τὰ φαινόμενα, οἱ δὲ ἀκριβεῖς τὴν διάθεσιν καὶ κίνησιν τῆς σφαίρας· ἡ μὲν γὰρ διάθεσις, διασαφεῖ τὸ ποίημα, τὸ δὲ ποίημα δηλοῖ τὰ φαινόμενα. ἀλλὰ καὶ ἡ κίνησις καὶ ἡ θέσις τῆς σφαίρας, τὰς ἀρχὰς καὶ ἀναφορὰς ὅλων τῶν φαινομένων περιέχουσι, καὶ πᾶσαν ἑξῆς τὴν θεωρίαν σαφῆ καὶ ἑτοίμην παρέχουσι πάντως καὶ συνεπομένην. ὅμηρον μὲν ἓν εἶδος γραφέων βλάπτει τῶν βιβλιογράφων, ἀράτον δὲ δύο, βιβλιογράφων τε καὶ ζωγράφων. ὧν τὰ ἁμαρτήματα, τῶν ἀράτου θεωρημάτων ἐγκλήματα ποιοῦσιν οἱ κουφότεροι, διὰ τὴν ἄγνοιαν τοῦ παντὸς λόγου, καὶ τῆς ἀληθείας περὶ σφαίρας. σφαῖρά ἐστι σχῆμα στερεὸν, ὑπὸ μιᾶς ἐπιφανείας περιεχόμενον, πρὸς ἣν ἀφ' ἑνὸς σημείου τῶν ἐντὸς τῆς σφαίρας κειμένων, πᾶσαι αἱ προσπίπτουσαι εὐθεῖαι, πρὸς τὴν αὐτῆς περιφέρειαν, ἀλλήλαις εἰσὶν ἶσαι. τὸ δὲ σημεῖον τοῦτο κέντρον καλεῖται, ὅ ἐστιν ἡ γῆ. κύκλοι παράλληλοι πέντε. ἀρκτῷος, ὁ καὶ βόρειος καὶ ἀειφανής. θερινὸς τροπικός, ὅτε ὁ ἥλιος καρκίνῳ. ἰσημερινὸς, ὅτε ὁ ἥλιος κριῷ. χειμερινὸς τροπικὸς, ὅτε ὁ ἥλιος αἰγοκέρωτι. ἀνταρκτικὸς, ὁ καὶ νότιος, ἔνθα ἡ καλουμένη ζώνη. κύκλοι λοξοὶ, ὁ ζωδιακὸς, καὶ ὁ γαλαξίας. τὰ πέρατα τοῦ ἄξονος ἑκατέρωθεν, πόλοι καλοῦνται. ὁρίζων ὁ τέμνων τό, τε ὑπὲρ γῆν ἡμισφαίριον, καὶ τὸ ὑπὸ γῆν. καὶ ἄξων λέγεται, ἐπεὶ περὶ αὐτὸν ὁ οὐρανὸς ἄγεται. πόλοι δὲ, ἐπεὶ περὶ αὐτοὺς ὁ οὐρανὸς πολεῖται καὶ στρέφεται. τοῦτον δὲ τὸν ἄξονα φασὶν εἶναι, τὸν παρὰ τῷ ποιητῇ ἄτλαντα καλούμενον. οὐρανὸς δέ ἐστι ὁ περιέχων τὰ πάντα, πλὴν αὐτοῦ. σφαίριόν ἐστιν ὑπὲρ γῆν, τὸ δὲ ἕτερον ὑπὸ γῆν, διὰ πάσης δὲ ὥρας στρέφεται καὶ κινεῖται. τοσοῦτον δὲ τὸ ὑπὲρ γῆν μέρος τοῦ οὐρανοῦ ἀπέχει τῆς γῆς, ὅσον καὶ ἡ γῆ πρὸς τὸ ἕτερον μέρος, ἤγουν τὸν τάρταρον. εἶτα ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου τοῦ ταρτάρου τοῦ ὑπὸ τὴν γῆν, ἄλλο μέρος τοῦ οὐρανοῦ πάλιν ὁμοίως διέστηκεν. ὁ γὰρ ἡσίοδος φυσικολογούμενός φησιν, ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἤμματα χάλκεος ἄκμων, οὐρανόθεν κατιὼν, δεκάτῃ δ' ἐς γαῖαν ἵκοιτο, εἶτα πρὸς τὸ ἶσον βάθος τῆς γῆς. ἐννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεως ἄκμων γαίηθεν κατιὼν, δεκάτη ἐς τάρταρον ἵκοιτο. λοιπὸν τοίνυν καὶ τὸ ἀπὸ ταρτάρου, ἕως τοῦ ὑπὸ γῆν ἡμισφαιρίου διατεῖνον μέγεθος τοσοῦτόν ἐστιν, ὅσον τὸ τῆς γῆς βάθος, ὥστε διὰ τριάκοντα ἡμερῶν, τὰς δύο ἀρχὰς τοῦ ἄξονος δύνασθαι διανύσαι τὸν ἄκμονα. στρέφεται δὲ καὶ καταφέρεται ἐπὶ δυσμὰς ὁ οὐρανὸς ἀπὸ ἀνατολῶν.

Διαίρεσις τῆς σφαίρας.

Διαιρεῖται ἡ σφαῖρα, εἴς τε τὰ νότια καὶ βόρεια, καὶ τῶν βορείων βορειότερα. ἐξ ὧν καὶ τὴν ἀρχὴν ποιεῖται, ἢ καθὸ ὑψηλὰ ὄντα φανερά εἰσιν, ἢ διὰ τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην, ἢ πρὸς τιμὴν τοῦ διὸς ἐκεῖθεν ἤρξατο. ὁ γὰρ ἀρκτικὸς κύκλος περιέχει τὰς ἄρκτους, καὶ τὸν δράκοντα, περὶ ὧν φέρεται ἱστορία ἥδε. τὸν δία ἐν κρήτη τεχθέντα, δύο νύμφαι ἐκεῖσε ἀνέτρεφον. καὶ ἡ μὲν ἑλίκη ὠνομάζετο, ἡ δὲ κυνόσουρα. κρόνου δ' ἐπελθόντος ποτὲ, ὁ ζεὺς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα παραλογισάμενος, τὰς μὲν νύμφας μετέβαλεν εἰς ἄρκτους, αὐτὸς δὲ εἰς δράκοντα μεταβέβλητο. εἶτα τῆς βασιλείας ἀντιλαβόμενος, σχῆμα ἀνεστήριξε, φημὶ δὴ τὰς νύμφας καὶ ἑαυτόν. ζητεῖται δὲ πότερον ὁ ζεὺς σῶμα ἢ πρᾶγμά ἐστι, καὶ πότερον ψυχὴ ἢ νοῦς, ἢ κρείττων τις δύναμις καὶ ὑπερουράνιος, καὶ ἀκίνητος καθ' ἑαυτόν. ὁ γάρ τοι ἄρατος

κατ

κατὰ τὴν κοινὴν δόξαν εἴρηκε τοῦ Διὸς τοὔνομα, ὡς ἂν τῶν ὄντων βάσιν. δηλοῖν δὲ θάτερον, ἢ ὅτι δι' ὅλου τοῦ κόσμου ἡ πρόνοια χωρεῖ τοῦ θείου, ἐπεὶ αὐτὸς διὰ παντὸς ἔρχεται τοῦ κόσμου συνέχων αὐτόν, ἢ κατὰ μὲν τὰς ἐπωνυμίας αἰνίττεται αὐτοῦ, ἃς ἐφ' ἑκάστῃ πράξει εἰς θεὸν ἀναφέροντες οἱ ἀρχαῖοι, τὰ καλῶς γινόμενα ὥς εἰσι, φάσι. γενέτωρ, φράτριος, ὁμόγνιος, ἑταιρεῖος, φίλιος, ἱκέσιος, ξένιος, ἀγοραῖος, βουλαῖος, βρονταῖος, καὶ τὰ ὅμοια.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Virg.3. AB Ioue principium Muſæ, Iouis omnia plena
Eclo.

Virg.1. Atq; hæc ut certis poßimus diſcere ſignis,
Georg. Aeſtuſq́; pluuiaſq́;, & agentes frigora uentos
Ipſe pater ſtatuit.
German. Nunc uacat audaces in cœlum tollere uultus,
Sideraq́;, & uarios aſtrorum noſcere motus.

Hæc ego dum lætis cogor prædicere muſis,
Pax tua, tuq́; adſis nato, numenq́; ſecundes.
Cice. Cætera labuntur celeri cœleſtia motu,
Cum cœloq́; ſimul nocteſq́; dieſq́; feruntur.
German. Axis ſtat, motus ſemper ueſtigia ſeruat,
Libratasq́; tenet terras, & cardine firmo
Orbem agit extremum.
Cice. Extremusq́; adeò duplici de cardine uertex
Dicitur eſſe polus.

Hic

Ἐκ Διὸς ἀρχώμεθα, τὸν οὐδέποτ' ἄνδρες
ἐῶμεν
ἄρρητον. μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαί,
πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί. μεστὴ δὲ θάλασσα,
καὶ λιμένες. πάντη δὲ Διὸς κεχρήμεθα πάντες.
τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. ὁ δ' ἤπιος ἀνθρώποισι
δεξιὰ σημαίνει. λαοὺς δ' ἐπὶ ἔργον ἐγείρει,
μιμνήσκων βιότοιο, λέγει δ' ὅτε βῶλος ἀρίστη
βουσί τε καὶ μακέλῃσι. λέγει δ' ὅτε δεξιαὶ ὧραι,
καὶ φυτὰ γυρῶσαι, καὶ σπέρματα πάντα βαλέσθαι.
αὐτὸς γὰρ τάγε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήριξεν,
ἄστρα διακρίνας· ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν
ἀστέρας, οἵκε μάλιστα τετυγμένα σημαίνοιεν
ἀνδράσιν ὡράων, ὄφρ' ἔμπεδα πάντα φύωνται.
τῷ μιν ἀεὶ πρῶτόν τε καὶ ὕστατον ἱλάσκονται.
χαῖρε πάτερ μέγα θαῦμα, μέγ' ἀνθρώποισιν ὄνει-
αὐτὸς καὶ προτέρη γενεή. χαίροιτε δὲ Μοῦσαι, (αρ,
μειλίχιαι μάλα πᾶσαι. ἐμοίγε μὲν ἀστέρας εἰπεῖν,
εἰ θέμις εὐχομένῳ, τεκμήρατε πᾶσαν ἀοιδήν.
οἱ μὲν ὁμῶς πολέες τε, καὶ ἄλλυδις ἄλλοι ἐόντες,
οὐρανῷ ἕλκονται πάντ' ἤματα συνεχὲς αἰεί.
αὐτὰρ ὅγ' οὐδ' ὀλίγον μετανίσεται, ἀλλὰ μάλ' αὔ-
ἄξων αἰὲν ἄρηρεν. ἔχει δ' ἀτάλαντον ἁπάντη (τως
μεσσηγὺς γαῖαν. περὶ δ' οὐρανὸς αὐτὸν ἀγινεῖ.
καί μιν πειραίνουσι δύω πόλοι ἀμφοτέρωθεν.

ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ ἐπίοπτος, ὁ δ' ἀντίος ἐκ Βορέαο,
ὑψόθεν ὠκεανοῖο. δύω δέ μιν ἀμφὶς ἔχουσαι
ἄρκτοι, ἅμα τροχόωσι. τὸ δὴ καλέονται ἅμαξαι.
αἱ δή τοι κεφαλὰς μὲν ἐπ' ἰξύας αἰὲν ἔχουσιν
ἀλλήλων. ἀεὶ δὲ κατωμάδιαι φορέονται,
ἔμπαλιν εἰς ὤμους τετραμμέναι. εἰ ἐτεὸν δή,
κρήτηθεν κεῖναι γε διὸς μεγάλου ἰότητι
οὐρανὸν εἰσανέβησαν, ὅ μιν τότε κουρίζοντα
δίκτῳ ἐν εὐώδει ὄρεος σχεδὸν ἰδαίοιο
ἄντρῳ ἐγκατέθεντο, καὶ ἔτρεφον εἰς ἐνιαυτὸν
δικταῖοι κούρητες, ὅτε κρόνον ἐψεύδοντο.

οἱ τὴν μὲν κυνόσουραν ἐπίκλησιν καλέουσι,

τὴν δ' ἑτέρην ἑλίκην. ἑλίκῃ γε μὲν ἄνδρες ἀχαιοὶ
εἰν ἁλὶ τεκμαίρονται, ἵνα χρὴ νῆας ἀγινεῖν.
τῇ δ' ἄρα φοίνικες πίσυνοι περόωσι θάλασσαν.
ἀλλ' ἡ μὲν καθαρὴ καὶ ἐπιφράσασθαι ἑτοίμη,
πολλὴ φαινομένη ἑλίκη πρώτης ἀπὸ νυκτός.
ἡ δ' ἑτέρη ὀλίγη μὲν, ἀτὰρ ναύτῃσιν ἀρείων,
μειοτέρῃ γὰρ πᾶσα περιστρέφεται στροφάλιγγι.

τῇ

Hic uertex nobis ſemper ſublimis, at illum Virg.1.Georgic.
Sub pedibus ſtyx atra uidet, maneſq́; profundi.
Hunc circum, ἄρκτοι duæ uertuntur. Cice.
Tres temone rotiſq́; micant, ſublime quaternæ, German.
Si melius dixiſſe feras, obuerſa refulgent
Ora feris, caput alterius ſuper horrida terga
Alterius lucet. pronas capit orbis in ipſos
Decliuis humeros.
Cræſia uos tellus aluit, moderator Olympi
Donauit cœlo. meritum cuſtodia fecit,
Quod fidei comites prima incunabula magni
Fuderunt Iouis attonitæ, cum furta parentis
Aerea pulſantes mendaci cymbala dextra,
Vagitus pueri patrias ne tangeret auras,
Dictæi exercerent dominæ famuli Corybantes
Ex his altera apud Græcos Cynoſura uocatur, Cice.
Altera.
Quas noſtri ſeptem ſoliti uocitare triones.
Dat Graijs Helice curſus maioribus aſtris. German.

Hac fidunt duce nocturna Phœnices in alto. Cice.
Sed prior illa magis ſtellis diſtincta refulget,
Et latè prima confeſtim à nocte uidetur.
Hæc uero parua eſt, ſed nautis uſus in hac eſt:
Nam curſu interiore breui conuertitur orbe.
Sidoniamq́; ratem nunquam ſpectata fefellit. German.

Cice. Has inter ueluti rapido cum gurgite flumen
Toruu' Draco repit, ſubter ſupraq́; reuoluens
Seſe, conficiensq́; ſinus è corpore flexos.

Huic non una modo caput ornans ſtella relucet,
Verum tempora ſunt duplici fulgore notata,
È trucibusq́; oculis duo feruida lumina flagrant,
Atq; uno mentum radianti ſidere lucet,
Obſtipumq́; caput tereti ceruice reflexum
Obtutum in cauda maioris figere dicas.
Hoc caput hic paulum ſeſe, ſubitoq́; recondit.
Ortus ubi atq; obitus partem miſcentur in unam.
Attingens defeſſa uelut mœrentis imago
Vertitur.
ἐνγόνασιν dicunt, genibus quòd nixa feratur.

German. Dextro nanq; genus nixus, diuerſaq́; tendens.
Brachia, ſuppliciter paßis ad numina palmis
Serpentis capiti figit ueſtigia ſæua.
Cice. Hic illa eximio poſita eſt fulgore Corona.

Hunc

τῇ καὶ σιδόνιοι ἰθύντατα ναυτίλλονται.
τὰς δὲ δὶ ἀμφοτέρας, οἵη ποταμοῖο ἀπορρὼξ,
εἱλεῖται, μέγα θαῦμα, δράκων περί τ᾽ ἀμφί τ᾽ ἐαγὼς
μυρίος· αἱ δ᾽ ἄρα οἱ σπείρης ἑκάτερθε φύονται
ἄρκτοι, κυανέου πεφυλαγμέναι ὠκεανοῖο.
αὐτὰρ ὅγ᾽ ἄλλην μὲν νεάτῃ ἀποτείνεται οὐρῇ,
ἄλλην δὲ σπείρῃ περιτέμνεται. ἡ μέν οἱ ἄκρη
οὐρὴ πὰρ κεφαλὴν ἑλίκης ἀναπαύεται ἄρκτου.
σπείρῃ δ᾽ ἐν κυνόσουρα κάρη ἔχει. ἡ δὲ κατ᾽ αὐτὴν
εἱλεῖται κεφαλὴν, καί οἱ ποδὸς ἔρχεται ἄχρις.
ἐκ δ᾽ αὖτις παλίνορσος ἀνατρέχει. οὐ μὲν ἐκείνῃ
οἰόθεν, οὐδ᾽ οἶος κεφαλῇ ἐπιλάμπεται ἀστήρ.
ἀλλὰ δύο κροτάφοις, δύο δ᾽ ὄμμασιν, εἷς δ᾽ ὑπένερθεν
ἐσχατιὴν ἐπέχει γένυος δεινοῖο πελώρου.
λοξὸν δ᾽ ἐστὶ κάρη. νεύοντι δὲ πάμπαν ἔοικεν
ἄκρην εἰς ἑλίκης οὐρήν. μάλα δ᾽ ἐστὶ κατ᾽ ἰθὺ
καὶ στόμα καὶ κροτάφοιο τὰ δεξιὰ νειάτῳ οὐρῇ.
κείνη που κεφαλὴ τῇ νήχεται. ἧχίπερ ἄκραι
μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολίαι ἀλλήλῃσι.
τῇ δ᾽ αὐτοῦ μογέοντι κυλίνδεται ἀνδρὶ ἐοικὸς
εἴδωλον. τὸ μὲν οὔτις ἐπίσταται ἀμφαδὸν εἰπεῖν.
οὐδ᾽ ᾧ τινι κρέμαται κεῖνος πόνῳ. ἀλλά μιν αὔτως
ἐνγόνασιν καλέουσι, τὸ δ᾽ αὖτ᾽ ἐν γούνασι κάμνον
ὀκλάζοντι ἔοικεν. ἐπ᾽ ἀμφοτέρων δέ οἱ ὤμων
χεῖρες ἀείρονται· τάνυται γε μὲν ἄλλυδις ἄλλη,
ὅσσον ἐς ὀργυιήν. μέσσῳ δ᾽ ἐφύπερθε καρήνῳ

δεξιτεροῦ ποδὸς ἄκρον ἔχει σκολιοῖο δράκοντος.
αὐτοῦ κἀκεῖνος στέφανος, τὸμ ἀγαυὸμ ἔθηκε
σῆμ' ἔμεναι διόνυσος ἀποιχομένης ἀριάδνης,
νώτῳ ὑποστρέφεται κεκμηκότος εἰδώλοιο.
νώτῳ μὲν στέφανος πελάει. κεφαλῇ γε μὲν ἄκρῃ
σκέπτεο πὰρ κεφαλὴν ὀφιούχου. ἐκ δ' ἄρ' ἐκείνης
αὐτὸμ ἐπιφράσαιο φαεινόμενομ ὀφιοῦχον.
τοῖοί οἱ κεφαλῇ ὑποκείμενοι ἀγλαοὶ ὦμοι
εἴδονται. κεῖνοί γε καὶ ἂν διχόμηνι σελήνῃ
εἰσωποὶ τελέθοιεν. ἀτὰρ χέρες οὐ μάλα ἶσαι.
λεπτὴ γὰρ τῇ καὶ τῇ ἐξεπιδέδρομεν αἴγλη.
ἀλλ' ἔμπης κἀκεῖναι ἐπόψιαι, οὐ γὰρ ἐλαφραί.
ἀμφότεραι δ' ὄφιος πεπονείαται, ὅς ῥά τε μέσσον
δινεύει ὀφιοῦχον. ὁ δ' ἐμμενὲς εὖ ἐπαρηρὼς
ποσσὶν ἐπιθλίβει μέγα θηρίομ ἀμφοτέροισι
σκορπίομ, ὀφθαλμῷ τε καὶ ἐν θώρηκι βεβηκὼς

ὀρθός. ἀτὰρ οἱ ὄφις γε δύο στρέφεται μετὰ χερσίν,
δεξιτερῇ ὀλίγος, σκαιῇ γε μὲν ὑψόθι πολλός.
καὶ δή οἱ στεφάνῳ παρακέκλιται ἄκρα γένεια.
νειόθι δὲ σπείρης μεγάλας ἐπιμαίεο χηλάς.
ἀλλ' αἱ μὲν φαέων ἐπιδευέες, οὐδὲν ἀγαυαί.

ἐξόπιθεν δ' ἑλίκης φέρεται ἐλάοντι ἐοικὼς
ἀρκτοφύλαξ. τόν ῥ' ἄνδρες ἐπικλείουσι βοώτην,

Hunc illi Bacchus thalami memor addit honorem. Garman.

Cice.

Atq; hoc à tergo propter caput Anguitenentis,
Quem claro perhibent ὀφιοῦχον nomine Graij,

Illis languet honos humeris, manet integer ardor, German.
Luna etiam menſem cum pleno diuidit orbe.

Hic preſſu duplici palmarum continet Anguem, Cice.
Atq; eo ipſe manet religatus corpore toto.
Nanq; uirum medium Serpens ſub pectore cingit:
Ille tamen nitens grauiter ueſtigia ponit,
Atq; oculos urget pedibus pectusq́; Nepaî.
Eſt impar manibus pondus, nam dextera paruam German.
Partem Anguis tenet, à læuaq́; attollitur omnis.
Quantumq́; à læua diſtantia certa notantur,
Eſt igitur tantum Serpens, atq; ultima mento
Stella ſub ætherea lucet crinita Corona.
Ad quam ſed dorſo peruadit lubricus Anguis.
Inſignes cœlum perfundunt lumine Chelæ.
Arctophylax uulgo qui dicitur eſſe Bootes, Cice.
Quòd quaſi temone adiunctam præ ſe quatit arctum.

Huic autem ſubter præcordia fixa uidetur
Stella micans radijs Arcturus nomine claro.
Spicum illuſtre tenens ſplendenti corpore Virgo
German. Quam te diua uocant, tangunt mortalia ſi te
Carmina, nec ſurdam præbes uenerantibus aurem.
Exoſa haud mortale genus, medio mihi curſu
Stabunt quadrupedes, & flexis lætus habenis
Teq́; tuumq́; canam terris uenerabile numen.
  Aurea pacati regeret cum ſecula mundi
Iuſtitia, inuiolata malis, placidiſsima uirgo,
Siue illi aſtra genus fuerit, quem fama parentem
Tradidit aſtrorum, ſeuero intercepit æuo.
Ortus fama tui medijs te læta ferebat
Sublimis populis, nec dedignata ſubire
Tecta hominum, & puros mores ſine crimine Diua
Iura dabas, cultuq́; nouo rude uulgus in omnem
Formabas uitæ ſinceris artibus uſum.
Nondum uæſanos rabies nudauerat enſes,
Nec cum ſanguineis fuerat diſcordia nata,
Ignotiq́; maris curſus, priuataq́; tellus
Gratia ſatis: neq; per dubios auidiſsima uentos
Spes procul amotas fabricata naue petebant.
Diuitias fructusq́; dabat placata colono
Sponte ſua tellus, nec parui terminus agri
Præſtabat dominis ſigno tutiſsima rura.
  At poſtquam argenti creuit deformior ætas,
Rarius inuiſit maculatas fraudibus urbes.

Seraq́;

οὔνεχ' ἁμαξαίης ἐπαφώμενος εἴδεται ἄρκτου.
καὶ μάλα πᾶς ἀρίδηλος. ὑπὸ ζώνῃ δέ οἱ αὐτὸς
ἐξ ἄλλων ἀρκτοῦρος ἑλίσσεται ἀμφαδὸν ἀστήρ.
ἀμφοτέροισι δὲ ποσσὶν ὑποσκέψαιο βοώτου
παρθένον. ἥ ῥ' ἐν χερσὶ φέρει στάχυν αἰγλήεντα.
εἴτ' οὖν ἀστραίου κείνη γένος, ὅν ῥά τέ φασιν
ἄστρων ἀρχαῖον πατέρ' ἔμμεναι, εἴτε τευ ἄλλου,
εὔκηλος φορέοιτο. λόγος γε μὲν ἐντρέχει ἄλλος
ἀνθρώποις, ὡς δῆθεν ἐπιχθονίη πάρος ἦεν.
ἤρχετο δ' ἀνθρώπων κατεναντίη, οὐδέ ποτ' ἀνδρῶν,
οὐδέ ποτ' ἀρχαίων ἠνήνατο φῦλα γυναικῶν.
ἀλλ' ἀναμὶξ ἐκάθητο καὶ ἀθανάτη περ ἐοῦσα.
καί ἑ δίκην καλέεσκον. ἀγειρομένη δὲ γέροντας,
ἠέ που εἰν ἀγορῇ, ἢ εὐρυχόρῳ ἐν ἀγυιῇ,
δημοτέρας ἤειδεν ἐπισπέρχουσα θέμιστας·
οὔπω λευγαλέου τότε νείκεος ἠπίσταντο,
οὐδὲ διακρίσιος περιμεμφέος, οὐδὲ κυδοιμοῦ.
αὔτως δ' ἔζωον. χαλεπὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα,
καὶ βίον οὔπω νῆες ἀπόπροθεν ἠγίνεσκον,
ἀλλὰ βόες ἄροτρα, καὶ αὐτὴ πότνια λαῶν
μυρία πάντα παρεῖχε δίκη δώτειρα δικαίων.
τόφρ' ἦν ὄφρ' ἔτι γαῖα γένος χρύσειον ἔφερβεν.
ἀργυρέῳ δ' ὀλίγη, καὶ οὐκέτι πάμπαν ἑτοίμη
ὁμίλει, ποθέουσα παλαιῶν ἤθεα λαῶν·
ἀλλ' ἔμπης ἔτι κεῖνο κατ' ἀργύρεον γένος ἦεν.
ἤρχετο δ' ἐξ ὀρέων ὑποδείελος ἠχηέντων

μουνάξ. οὐδὲ τῷ ἐπεμίσγετο μειλιχίοισιν.
ἀλλ᾽ ὁπότ᾽ ἀνθρώπων μεγάλας πλήσαιτο κολώ/
ἠπείλει δ᾽ ἤπειτα καθαπτομένη κακότητος· (νας,
οὐδ᾽ ἔτ᾽ ἔφη εἰσωπὸς ἐλεύσεσθαι καλέουσιν.
οἵην χρύσειοι πατέρες γενεὴν ἐλίποντο
χειροτέρην. ὑμεῖς δὲ κακώτερα τεξείεσθε.
καὶ δή που πόλεμοι καὶ δὴ καὶ ἀνάρσιον αἷμα
ἔσσεται ἀνθρώποισι. κακὸν δ᾽ ἐπικείσεται ἄλγος.
ὣς εἰποῦσ᾽, ὀρέων ἐπεμαίετο. τοὺς δ᾽ ἄρα λαοὺς
εἰς αὐτὴν ἔτι πάμπαν ἐλίμπανε παπταίνοντας.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ κἀκεῖνοι ἐτέθνασαν, οἱ δ᾽ ἐγένοντο
χαλκείη γενεὴ, προτέρων ὀλοώτεροι ἄνδρες,
οἳ πρῶτοι κακοεργὸν ἐχαλκεύσαντο μάχαιραν
εἰνοδίην, πρῶτοι δὲ βοῶν ἐπάσαντ᾽ ἀροτήρων.
καὶ τότε μισήσασα δίκη κείνων γένος ἀνδρῶν,
ἔπταθ᾽ ὑπουρανίη. ταύτην δ᾽ ἄρα νάσσατο χώρην
ἧχί περ ἐννυχίη ἔτι φαίνεται ἀνθρώποισι
παρθένος, ἐγγὺς ἐοῦσα πολυσκέπτοιο βοώτου.
τῆς ὑπὲρ ἀμφοτέρων ὤμων εἱλίσσεται ἀστὴρ
δεξιτερῇ πτέρυγι, προτρυγητὴρ δ᾽ αὖτε καλεῖται.
τόσσος μὲν μεγέθει, τοίῃ δ᾽ ἐγκείμενος αἴγλῃ,
οἷος καὶ μεγάλης οὐρὴν ὑποφαίνεται ἄρκτου.
δεινὴ γὰρ κείνη, δεινοὶ δέ οἱ ἐγγύθεν εἰσὶν
ἀστέρες. οὐκ ἂν τούς γε ἰδὼν ἔτι τεκμήραιο.
οἷός οἱ πρὸ ποδῶν φέρεται καλός τε μέγας τε,
εἷς μὲν ὑπ᾽ ὠμαίων, εἷς δ᾽ ἰξυόθεν κατιόντων,

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Seraq́; ab excelſis deſcendens montibus, ore
Velato, triſtiſq; genas abſcondita ripa,
Nulliuſq́; larem, nullos adit illa penates.
Tantum cum trepidum uulgus cœtuſq; notauit,
Incipit, Ô patrum ſoboles oblita priorum
Degenereſq; habuit ſemperq́; habitura minores:
Quid me nunc habitus ſuper & mala uota uocatis?
Quærenda eſt ſedes nobis. noua ſecula ueſtra
Artibus indomitis tradam, celeriq; cruento.
Hæc effata, ſuper montes abit alite curſu,
Attonitos linquens populos, grauiora pauentes.
    Aerea ſcd poſtquam proles terris data, nec iam
Semina uirtutis, uitijs demerſa, reſiſtunt:
Quiſq; priora tenet ueſtigia, quiſq; ſecunda.
    Ferriq́; inuenta mens eſt lætata metallo,
Polluit & Taurus menſeis, aſſuetus aratro:
Deſeruit propere terras iuſtiſsima Virgo,
Et cœli ſortita locum, qua proximus illi
Tardus in occaſum ſequitur ſua plauſtra Bootes:
Virginis at placidæ præſtanti lumine ſignat
Stella humeros, Helicen nec clarior ambit
Quæq; micat, caudaq́; armum præfulget ad ipſum,
Quæq́; priora tenet ueſtigia, quæq́; ſecunda
Clunibus hirſutis & quæ ſua ſidera reddit.
Namq́; aliæ, quibus expletum ceruixq́; caputq;,
Vatibus ignotæ priſcis ſine honore feruntur.

Cice. Et natos Geminos inuiſes ſub caput Arcti
Subiectus medio eſt Cancer, pedibusq; tenetur
Magnũ Leo, tremulam quatiens è corpore flammã.
German. Huic ubi contigerit Phœbi uiolentior axis
Accenſa in Cancro iam tunc geminabitur æſtas,
Tunc lymphæ tenues, tunc eſt triſtiſsima tellus,
Et denſas lætus ſegetes bene condit arator.
Ne mihi tunc tenuis pulſet uaga cærula puppis.
Dem potius uentis excluſo uela rudente,
Excipiamq; ſinu Zephyris ſpirantibus auras.

Cice. Sub læua Geminorum obductus parte feretur
Aduerſum caput, huic Helice truculenta tuetur.
At Capra læuum humerum clara obtinet.
German. Nomina præterea ſecum trahit una, putata
Nutrix eſſe Iouis.
Cice. Verum hæc eſt magno atque illuſtri prædita ſigno.
Contrà Hœdi exiguum iaciunt mortalibus ignem.
Cuius ſub pedibus,
Corniger eſt ualido connixus corpore Taurus.
German. Et caput & ſcapulas, nares & cornua Tauri
Fronte micant Hyades, quæ cornua ſumma ſiniſtri

Summa

ἄλλος δ' οὐραίοις ὑπὸ γούνασιν. ἀλλ' ἄρα πάντες
ἁπλόοι ἄλλοθεν ἄλλος ἀνωνυμίῃ φορέονται.
κρατὶ δὲ οἱ δίδυμοι, μέσσῃ δ' ὑπὸ καρκίνος ἐστί.
ποσσὶ δ' ὑπ' ἀμφοτέροισι λέων ὑπὸ καλὰ φαείνει.

ἔνθά μὲν ἠελίοιο θερείταταί εἰσι κέλευθοι·
αἱ δέ που ἀσταχύων κενεαὶ φαίνονται ἄρουραι,
ἠελίου τὰ πρῶτα συνερχομένοιο λέοντι.
τῆμος καὶ κελάδοντες ἐτησίαι εὐρέϊ πόντῳ
ἀθρόοι ἐμπίπτουσι. ὁ δὲ πλόος οὐκέτι κώπαις
ὥριος. εὐρεῖαί μοι ἀρέσκοιεν τότε νῆες.
εἰς ἄνεμον δὲ τὰ πηδὰ κυβερνητῆρες ἔχοιεν.
εἰ δέ τοι ἡνίοχόν τε καὶ ἀστέρας ἡνιόχοιο
σκέπτεσθαι γὰρ δοκέοι, καί τοι φάτις ἤλυθεν αἰγὸς
αὐτῆς, ἠδ' ἐρίφων, οἵ τ' εἰν ἁλὶ πορφυρεούσῃ
πολλάκις ἐσκέψαντο κεδαιομένους ἀνθρώπους,
αὐτὸν μέν μιν ἅπαντα μέγαν διδύμων ἐπὶ λαιὰ
κεκλιμένον δήεις. ἑλίκης δὲ οἱ ἄκρα κάρηνα
ἀντία δινεύει. σκαιῷ δ' ἐπελήλαται ὤμῳ
αἲξ ἱερή. τὴν μέν τε λόγος διὶ μαζὸν ἐπισχεῖν.
ὠλενίην δέ μιν αἶγα διὸς καλέουσ' ὑποφῆται.
ἀλλ' ἡ μὲν πολλή τε καὶ ἀγλαή, οἱ δὲ οἱ αὐτοῦ
λεπτὰ φαείνονται ἔριφοι καρπὸν κατὰ χειρός.
πὰρ ποσὶ δ' ἡνιόχου κεραὸν πεπτηότα ταῦρον
μαίεσθαι. τὰ δὲ οἱ μάλ' ἐοικότα σήματα κεῖται.
τοίη οἱ κεφαλὴ διακέκριται. οὐδέ τις ἄλλῳ

σήματι τεκμήραιτο κάρη βοός. οἷά μιν αὐτοὶ
ἀστέρες ἀμφοτέρωθεν ἑλισσόμενοι τυπόωσι.
καὶ λίην κείνων ὄνομ' εἴρηται. οὐδέ τοι αὔτως
νήκουστοι ὑάδες. ταὶ μὲν ῥ' ἐπὶ παντὶ μετώπῳ
ταύρου βεβλέαται· λαιοῦ δὲ κεράατος ἄκρον,
καὶ πόδα δεξιτερὸν παρακείμενον ἡνιόχοιο,
εἷς ἀστὴρ ἐπέχει. συνεληλάμενοι δὲ φέρονται.
ἀλλ' αἰεὶ ταῦρος προφερέστερος ἡνιόχοιο
εἰς ἑτέρην καταβῆναι, ὁμιλυσίῃ περ ἀνελθών.
οὐδ' ἄρα κηφῆος μογερὸν γένος ἰασίδαο
αὔτως ἄῤῥητον κατακείσεται, ἀλλ' ἄρα καὶ τῶν
οὐρανὸν εἰς ὄνομ' ἦλθεν, ἐπεὶ διὸς ἐγγύθεν ἦσαν.
αὐτὸς μὲν κατόπισθεν ἐὼν κυνοσουρίδος ἄρκτου
κηφεὺς, ἀμφοτέρας χεῖρας τανύοντι ἐοικώς.
ἴση οἱ στάθμη νεάτης ἀποτείνεται οὐρῆς

ἐς πόδας ἀμφοτέρους, ὅση ποδὸς ἐς πόδα τείνει.
αὐτὰρ ἀπὸ ζώνης ὀλίγον κε μεταβλέψειας,
πρώτην ἱέμενος καμπὴν μεγάλοιο δράκοντος.
τοῦ δ' ἄρα δαιμονίη προκυλίνδεται, οὐ μάλα πολλὴ
νυκτὶ φαεινομένη παμμηνίδι, κασσιέπεια.
οὐ γάρ μιν πολλοὶ καὶ ἐπημοιβοὶ γανόωσιν
ἀστέρες. οἵ μιν πᾶσαν ἐπιῤῥήδην στιχόωσιν.
οἵην δὲ κληΐδι θύρην ἔντοσθ' ἀραρυῖαν
δικλίδ' ἐπιπλήσσοντες ἀνακρούουσιν ὀχῆες,
τοῖοι μουνὰξ ὑποκείμενοι ἰνδάλλονται

ἀστέρες,

Summa tenent. ſub hæc eadem ueſtigia dextra
Aurigæ, mediaq́; ligant compagine. diuus
Myrtilus exoritur, ſummo cum piſcibus ore
Totus cum Tauro lucet, ruit oceano Bos,
Ante ſuper terras cum fulget Myrtilus ore.
Has Græci ſtellas Hyadas uocitare ſuerunt. Cice.

Iaſides etiam cœlum cum coniuge Cepheus German.
Aſcendit, totaq́; domo, quia Iuppiter auctor
Eſt generis: prodeſt maieſtas ſæpe parentis.
Ipſe breuem patulis manibus ſtat poſt Cynoſuram:
Namq; ipſum ad tergum Cynoſuræ uertitur Arcti. Cice.
Diducto paßim quantum latus à pede dextro, German.
Cepheus extremam tangit Cynoſurida caudam,
Tantundem à læuo diſtat minor. utraq; iungit
Regula, Cepheos ueſtigia baltheus ambit.

(Hunc antecedit) obſcura ſpecie ſtellarum Caßiepia. Cice.
Clara, etiam pernix, cœlo cum luna refulget. German.
Sed breuis & paucis decorata in ſidere flammis,
Qualis ferratos ſubicit clauicula dentes,
Succutit & foribus præducit uincula clauſtri:
Talis diſpoſitis ſtellis, ipſa horrida uultu
Sic tendit palmas, ceu ſit planctura relictam
Andromedam, meritæ non iuſta piacula matris.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Cice. Hanc autem illuſtri uerſatur corpore propter,
Andromede fugiens aſpectum mœſta parentis.
German. Nec procul Andromade, totā quam cernere nondum
Obſcura ſub nocte licet, ſic emicat ore,
Sic magnis humeris candens nitet, ac media ambit
Ignea ſubſtricta fulget qua zonula palla.
Sed pœnæ facies remanet, diſtrictáq; pandit
Brachia, ceu magni teneantur robore ſaxi.

Cice. Hinc Equus ille iubam quatiens fulgore micanti
Summum contingit caput aluo, ſtelláq; iungens
Vna tenet duplices communi lumine formas,
Aeternum ex aſtris cupiens connectere nodum.
German. tres armo, ſed latera æquis
Diſtingunt ſpacijs. capiti triſtiſſima forma,
Et ceruix ſine honore obſcuro lumine ſordet.
Spumanti mandit ſed quæ ferus ore lupato,
Et capite & longa ceruice inſignior exit
Stella nitens armis, lateríq; ſimillima magno.
Nec totam ille tamen formam per ſingula reddit,
Primo præſtat Equo, medio rapta ordine membra
Deſtituent uiſus, radijs hinc ſurgit imago.
Gorgonis hinc proles in Pierio Helicone
Vertice cum ſummo nondum decurreret unda
Muſæos fontes dextri pedis ictibus hauſit:
Inde liquor genitus nomen tenet Hippocrenen,
Fontes nomen habent. ſed Pægaſus æthere ſummo

ἀστέρες, ἀλλ' αὕτως ὀλίγων ἀποτείνεται ὤμων.
ὀργυιὴν φαίης κεν ἀνιάζειν ἐπὶ παιδί.
αὐτοῦ γὰρ κἀκεῖνο κυλίνδεται αἰνὸν ἄγαλμα
ἀνδρομέδης, ὑπὸ μητρὶ κεκασμένον. οὔ σε μάλ' οἴω
νύκτα περισκέψασθαι, ἵν' αὐτίκα μᾶλλον ἴδηαι,
τοίη ἡ κεφαλὴ, τοῖοι δέ οἱ ἀμφοτέρωθεν
ὦμοι, καὶ πόδες ἀκρότατοι, καὶ ζώματα πάντα,
ἀλλ' ἔμπης κἀκεῖθι διωλενίη τετάνυσται.
δεσμὰ δέ οἱ κεῖται καὶ ἐν οὐρανῷ. αἱ δ' ἀνέχονται
αὐτοῦ πεπταμέναι πάντ' ἤματα χεῖρες ἐκεῖναι.
ἀλλ' ἄρα οἱ καὶ κρατὶ πέλωρ ἐπελήλαται ἵππος,
γαστέρι νειαίρῃ. ξυνὸς δ' ἐπιλάμπεται ἀστὴρ,
τοῦ μὲν ἐπ' ὀμφαλίῳ, τῆς δ' ἐσχατόωντι καρήνῳ.
οἱ δ' ἄρ' ἔτι τρεῖς ἄλλοι ἐπὶ πλευρᾶς τε καὶ ὤμους
ἵππου, δεικανόωσι διασταδὸν ἶσα πέλεθρα,
καλοὶ καὶ μεγάλοι. κεφαλὴ δέ οἱ οὐδὲν ὁμοίη,
οὐδ' αὐχὴν δολιχός περ ἐών. ἀτὰρ ἔσχατος ἀστὴρ
αἰθομένης γένυος καί κεν προτέροις ἐρίσειε
τέτρασιν, οἵ μιν ἔχουσι περίσκεπτοι μάλ' ἐόντες.
οὐδ' ὅγε τετράπος ἐστίν. ἀπ' ὀμφαλέου γὰρ ἄκρου
μεσσόθεν ἡμιτελὴς περιτέλλεται ἱερὸς ἵππος.
κεῖνον δὴ καὶ φασὶ καθ' ὑψηλοῦ ἑλικῶνος
καλὸν ὕδωρ ἀγαγεῖν εὐαλδέος ἵππου κρήνης.
οὐ γάρ πω ἑλικὼν ἄκρος κατελείβετο πηγαῖς,
ἀλλ' ἵππος μιν ἔτυψε. τὸ δ' ἀθρόον αὐτόθεν ὕδωρ
ἐξέχυτο πληγῇ προτέρου ποδός. οἱ δὲ νομῆες

πρῶτοι κεῖνο ποτὸν διεφήμισαν ἵππου κρήνην.
ἀλλὰ τὸ μὲν πέτρης ἀπολείβεται, οὐδέ ποτ' αὐτὸ
θεσπιέων ἀνδρῶν ἑκὰς ὄψεαι. αὐτὰρ ὁ ἵππος
ἐν διὸς εἱλεῖται. καί τοι, πάρα θηήσεσθαι
αὐτοῦ καὶ κριοῖο θοώταται εἰσὶ κέλευθοι.
ὅς ῥά τε καὶ μήκιστα διωκόμενος περὶ κύκλα,
οὐδὲν ἀφαυρότερον τροχάει κυνοσουρίδος ἄρκτου.
αὐτὸς μὲν νωθὴς καὶ ἀνάστερος οἷα σελήνῃ
σκέψασθαι. ζώνῃ δ' ἂν ὅμως ἐπιτεκμήραιο
ἀνδρομέδης, ὀλίγον γὰρ ὑπ' αὐτὴν ἐστήρικται.

μεσσόθι δὲ τρίβει μέγαν οὐρανόν, ᾗχίπερ ἄκραι
χηλαί, καὶ ζώνη περιτέλλεται ὠρίωνος.
ἔστι δέ τοι καὶ ἔτ' ἄλλο τετυγμένον ἐγγύθι σῆμα
νειόθεν ἀνδρομέδης, τὸ δ' ἐπὶ τρισὶν ἐστάθμηται
δελτωτὸν πλευρῆσιν, ἰσαιομένῃσιν ἐοικὸς
ἀμφοτέρῃς. ἡ δ' οὔτι τόση, μάλα δ' ἐστὶν ἑτοίμη
εὑρέσθαι. περὶ γὰρ πολέων εὐάστερός ἐστι
τοῦ, ὀλίγον κριοῦ νοτιώτεροι ἀστέρες εἰσίν.
οἱ δ' ἄρ' ἔτι προτέρω, ἔτι δ' ἐν προβολῆσι νότοιο
ἰχθύες. ἀλλ' αἰεὶ ἕτερος προφερέστερος ἄλλου,
καὶ μᾶλλον Βορέαο νέον κατιόντος ἀκούει.
ἀμφοτέρων δέ σφεων ἀποτείνεται ἠύτε δεσμὰ
οὐραίων ἑκάτερθεν ἐπισχερὼ εἰς ἓν ἰόντων.
καὶ τὰ μὲν εἷς ἀστὴρ ἐπέχει καλός τε μέγας τε,
ὅν ῥά τε καὶ σύνδεσμον ὑπούραιον καλέουσιν.

Veloces agitat pennas, & ſidere gaudet.
Exin contortis Aries cum cornibus hæret Cice.
qui longe maxima torret,
Orbis & ad finem ſpacijs non tardior ipſe
Peruenit, quàm Lycaonis Arctos.
Claraq; non illi eſt facies, nec ſidera poſſunt,
Officiat ſi Luna, ſua uirtute nitere,
Sed quærendus erit zonæ ratione micantis.
hanc ſubter poßis cognoſcere fultum. Cice.
Iam cœli mediam partem terit, ut prius altæ
Chelæ, tum pectus quod cernitur Orionis.
Et prope conſpicies paruum ſub pectore claro
Andromedæ ſignum. Deltoton dicere Graij
Quod ſoliti, ſimili quia forma littera claret.
Huic ſpacio ductum ſimili latus extat utrunque,
At non tertia pars lateris. nam non minor illis,
Sed ſtellis longe denſis præclara relucet.
Inferior paulò eſt Aries, & flamen ad auſtri
Inclinatior. atq; etiam uehementius illi
Piſces, quorum alter paulo prælabitur ante,
Et magis horriſonis Aquilonis tangitur alis.
Atq; horum & caudis duplices uelut eſſe catenæ
Dicantur, ſua diuerſæ per lumina ſerpunt,
Atq; una tandem in ſtella communiter hærent,
Quam ueteres ſoliti cœleſtem dicere Nodum.
Andromedæ læuo ex humero ſignum

Ac poſitum poteris ſuprà cognoſcere piſcem.
Et pedibus uatum ſummo natum Ioue Perſeum,
Quos humero retinet defixo corpore Perſeus,
Qui ſumma ab regione Aquilonis flamina pulſant.
Hic dextram ad ſedes intendit Caßiopeiæ,
Diuerſosq́; pedes uinctos talaribus aptis.
Puluerulentus uti, de terra lapſu' repente
In cœlum uictor magnum ſub culmine portat.
At propter læuum genu omni ex parte locatas
Paruas Vergilias tenui cum luce uidebis.
Hæ ſeptem uulgò perhibentur more uetuſto
Stellæ, cernuntur uero ſex undiq; paruæ.
At non interijſſe putari conuenit unam,
Sed fruſtra temere à uulgo ratione ſine ulla
Septem dicier, ut ueteres ſtatuere poetæ,
Aeterno cunctas æuo qui nomine dignant.
Alcyone, Meropeq́;, Celeno, Taygeteq́;,
Electre, Steropeq́;, ſimul ſanctißima Maia.
Hæ tenues paruo labentes lumine lucent.
At magnum nomen ſigni clarumq́; uocatur,
Propterea quòd & æſtatis primordia claret,
Et poſt hiberni præpandens temporis ortus,
Admonet ut mandent mortales ſemina terris.
Inde Fides leuiter poſita & conuexa uidetur,
Mercurius paruus manibus quam dicitur olim
Infirmis fabricatus, in alta ſede locaſſe.
Quæ genu ad læuum Niſi delapſa reſedit,
Atq; inter flexum genu & caput alitis hæſit.

Nanq;

ἀνδρομέδης δέ τοι ὦμος ἀριστερὸς ἰχθύος ἔστω
σῆμα βορειοτέρου. μάλα γάρ νύ οἱ ἐγγύθεν ἐστίν.
ἀμφότεροι δὲ πόδες γαμβροῦ ἐπισημαίνοιεν
περσέως, οἵ ῥά οἱ αἰὲν ἐπωμάδιοι φορέονται.
αὐτὰρ ὅγ' ἐν βορέῳ φέρεται περιμήκετος ἄλλων.
καί οἱ δεξιτερὴ μὲν ἐπὶ κλισμὸν τετάνυσται
πενθερίου δίφροιο. τὰ δ' ἐν ποσὶν οἷα διώκων
ἴχνια μηκύνει, κεκονισμένος ἐν διῒ πατρί.
ἄγχι δέ οἱ σκαιῆς ἐπιγουνίδος ἤλιθα πᾶσαι
πληϊάδες φορέονται. ὁ δ' οὐ μάλα πολλὸς ἁπάσας
χῶρος ἔχει. καὶ δ' αὐταὶ ἐπισκέψασθαι ἀφαυραί.
ἑπτάποροι δὴ ταί γε μετ' ἀνθρώπους ὑδέονται,
ἓξ οἶαί περ ἐοῦσαι ἐπόψιαι ὀφθαλμοῖσιν.
οὐ μέν πως ἀπόλωλεν ἀπευθὴς ἐκ διὸς ἀστὴρ,
ἐξ οὗ καὶ γενεῆθεν ἀκούομεν. ἀλλὰ μάλ' αὔτως
εἴρεται. ἑπτὰ δὲ κεῖναι ἐπιρρήδην καλέονται,
ἀλκυόνη, μερόπη τε, κελαινώ τ', ἠλέκτρη τε,
καὶ στερόπη, καὶ τηϋγέτη, καὶ πότνια μαῖα.
αἱ μὲν ὁμῶς ὀλίγαι καὶ ἀφεγγέες: ἀλλ' ὀνομασταὶ
ἦρι καὶ ἑσπέριαι, ζεὺς δ' αἴτιος, εἱλίσσονται,
ὅς σφισι καὶ θέρεος καὶ χείματος ἀρχομένοιο
σημαίνειν ἐκέλευσεν, ἐπερχομένου τ' ἀρότοιο.
καὶ χέλυς, ἥτ' ὀλίγη. τὴν δ' ἄρ' ἔτι καὶ παρὰ λίκνῳ
ἑρμείας ἐτόρησε. λύρην δέ μιν εἶπε λέγεσθαι.
καδδ' ἔθετο προπάροιθεν ἀπευθέος εἰδώλοιο,
οὐρανὸν εἰσαγαγών. τὸ δ' ἐπὶ σκελέεσσι πέτηλον

γούνατι

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

γόνατι οἱ σκαιῷ πελάει. κεφαλὴ γε μὲν ἄκρη
ἀντιπέρην ὄρνιθος ἑλίσσεται, ἡ δὲ μεσηγὺ
ὀρνιθέης κεφαλῆς καὶ γόνατος ἐστήρικται.
ἤτοι γὰρ καὶ ζηνὶ παρατρέχει αἰόλος ὄρνις.
ἀλλ' ὁ μὲν ἠερόεις. τὰ δέ οἱ ἐπιτετρήχυνται
ἄστρασιν, οὔτι λίην μεγάλοις, ἀτὰρ οὐ μὲν ἀφαυροῖς.
αὐτὰρ ὅγ' εὐδιόωντι ποτὴν ὄρνιθι ἐοικὼς
οὔριος εἰς ἑτέρην φέρεται, κατὰ δεξιὰ χειρὸς
κηφῆος ταρσοῖο τὰ δεξιὰ πείρατα τείνων.
λαιῇ δὲ πτέρυγι σκαρθμὸς παρακέκλιται ἵππου.
τὸν δὲ μετασκαίροντα δύ' ἰχθύες ἀμφινέμονται
ἵππον. πὰρ δ' ἄρα οἱ κεφαλῇ χεὶρ ὑδροχόοιο
δεξιτερὴ τετάνυσται. ὁ δ' ὀπίτερος αἰγοκερῆος
τέλλεται. αὐτὰρ ὅγε πρότερος καὶ νειόθι μᾶλλον,
κέκλιται αἰγόκερως, ἵνα τρέπετ' ἠελίοιο.
μὴ κείνῳ ἐνὶ μηνὶ περικλύζοιο θαλάσσης
πεπταμένῳ πελάγει κεχρημένος, οὔτε κεν ἠοῖ

πολλὴν πειρήνειας, ἐπεὶ ταχινώταταί εἰσιν,

οὔτ' ἂν τοι νυκτὸς πεφοβημένῳ ἐγγύθεν ἠὼς
ἔλθοι, ἣ μάλα πολλὰ βοωμένῳ. οἳ δ' ἀλεγεινοὶ
τῆμος ἐπιῤῥήσσουσι νότοι, ὁπότ' αἰγοκερῆι
συμφέρετ' ἠέλιος. τότε δὴ κρύος ἐκ διός ἐστι
ναύτῃ μαλκιόωντι κακώτερον. ἀλλὰ καὶ ἔμπης

ἤδη

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Nanq; eſt Ales auis, lato ſub tegmine cœli
Quæ uolat, & ſerpens geminis ſecat aëra pennis.
Altera pars huic obſcura eſt, & luminis expers:
Altera nec paruis nec claris lucibus ardet,
Sed mediocre iacit quatiens è corpore lumen:
Hæc dextram Cephei dextro pede pellere palmam
Geſtit, iam uero clinata eſt ungula uehemens
Fortis Equi propter pennati corporis alam.
Ipſe autem labens multis Equus ille tenetur
Piſcibus. hinc ceruix dextra mulcetur Aquari.
Tum gelidum ualido de corpore frigus anhelans,
Corpore ſemifero magno Capricornus in orbe,
Quem cum perpetuo ueſtiuit lumine Titan
Brumali flectens contorquet tempore curſum:
Hoc caue te ponto ſtudeas committere menſe.
Nam non longinquum ſpacium labêre diurnum,
Non hyberna cito uoluetur curriculo nox.
Humida non ſeſe ueſtris aurora querelis
Ocyus oſtendet, clari prænuncia ſolis:
At ualidis æquor pulſabit uiribus auſter,
Tum fixum tremulo quatietur frigore corpus.
Sed tamen anni iam labuntur tempore toto,
Nec cui ſignorum cedunt, neq; flamina uitant,
Nec metuunt canos minitanti murmure fluctus.
Atq; etiam ſupero naui pelagoq; uagato
Menſe, Sagittipotens ſolis tum ſuſtinet orbem.

Nam iam cum minus exiguo lux tempore præſto eſt,
Hoc ſignum ueniens poterunt prænoſcere nautæ.
Iam prope præcipiti ante licebit uiſere nocti,
Vt ſeſe oſtendens emergat Scorpius alte,
Poſteriore trahens flexum ui corporis arcum.
Iam ſupra cernes Arcti caput eſſe minoris,
Et magis erectum ad ſummum uerſarier orbem.
Tum ſeſe Orion toto iam corpore condit
Extrema prope nocte, & Cepheus conditur ante,
Lumborum tenus à palma depulſus ad undas
Hic miſſ iacet una ſagitta
Quam propter nitens penna conuoluitur ales,
Et clinata magis paulo eſt Aquilonis ad auras.
At propter ſe Aquila ardenti cum corpore portat,
Igniſerum mulcens tremebundis æthera pennis,
Non nimis ingenti cum corpore, ſed graue mœſtis
Oſtendit nautis perturbans æquora ſignum.
Tum magni currens Capricorni corpora propter
Delphinus iacet, haud nimio luſtratu’ nitore,
Præter quadruplices ſtellas in fronte locatas,
Quas interuallum binas diſterminat unum,
Cætera pars læte tenui cum lumine ſerpit.
Illæ quæ fulgent luces ex ore coruſco,
Sunt inter partes gelidas Aquiloni locatæ,
Atq; inter ſpacium & læti ueſtigia ſolis.
At pars inferior Delphini fuſca uidetur,

Inter

ἤδη πάντ' ἐνιαυτὸν ὑπὸ στείρῃσι θάλασσα
πορφύρει. ἴκελοι δὲ κολυμβίσιν αἰθυίῃσι
πολλάκις ἐκ νηῶν πέλαγος περιπαπταίνοντες
ἥμεθ' ἐπ' αἰγιαλοὺς τετραμμένοι· οἱ δέ τι πόρσω
κλύζονται. ὀλίγον δὲ διὰ ξύλον Ἄϊδ' ἐρύκει.
Εἰ δ' ἂν ἔτι προτέρῳ γε θαλάσσῃ πολλὰ πεπονθώς,
τόξον ὅτ' ἠέλιος καίῃ καὶ ῥυτῆρα τόξου,
ἑσπέριος κατάγοιο, πεποιθὼς οὐκέτι νυκτί.
σῆμα δέ τοι κείνης ὥρης καὶ μηνὸς ἐκείνου
σκορπίος ἀντέλλων εἴη πυμάτης ἐπὶ νυκτός.
ἤτοι γὰρ μέγα τόξον ἀνέλκεται ἐγγύθι κέντρου
τοξευτής. ὀλίγον δὲ παροίτερος ἵσταται αὐτοῦ
σκορπίος ἀντέλλων. ὁ δ' ἀνέρχεται αὐτίκα μᾶλλον.
τῆμος καὶ κεφαλὴ κυνοσουρίδος ἀκρόθι νυκτὸς
ὕψι μάλα τροχάει. ὁ δὲ δύεται ἠῶθι πρὸ
ἀθρόος ὠρίων, κηφεὺς δ' ἀπὸ χειρὸς ἐπ' ἰξύν.
ἔστι δέ τις προτέρω βεβλημένος ἄλλος ὀϊστὸς,
αὐτὸς ἄτερ τόξου. ὁ δέ οἱ παραπέπταται ὄρνις
ἀσσότερον βορέω. σχεδόθεν δέ οἱ ἄλλος ἄητης,
οὐ τόσσος μεγέθει. χαλεπὸς γε μὲν ἐξ ἁλὸς ἐλθεῖν
νυκτὸς ἀπερχομένης· καί μιν καλέουσιν ἀητόν.
δελφὶς δ' οὐ μάλα πολλὸς ὑπερτρέχει αἰγοκερῆϊ,
μεσσόθεν ἠερόεις. τὰ δέ οἱ περὶ τέσσαρα κεῖται
γλήνεα παρβολάδην δύο, πὰρ δύο πεπτηῶτα.
καὶ τὰ μὲν οὖν βορέω καὶ ἀλήσιος ἠελίοιο
μεσσηγὺς κέχυται. τὰ δὲ νειόθι τέλλεται ἄλλα

πολλὰ μεταξὺ νότοιο καὶ ἠελίοιο κελεύθου.

λοξὸς μὲν ταύροιο τομῇ ὑποκέκλιται αὐτὸς
ὠρίων. μὴ κεῖνον ὅτις καθαρῇ ἐνὶ νυκτὶ
ὑψοῦ πεπτηῶτα παρέρχεται, ἀλλὰ πεποίθοι
οὐρανὸν εἰσανιδὼν προφερέστερα θηήσασθαι.
τοῖος καὶ φρουρὸς ἀειρομένῳ ὑπὸ νώτῳ
φαίνεται ἀμφοτέροισι κύων ὑπὸ ποσσὶ βεβηκὼς
ποικίλος. ἀλλ' οὐ πάντα πεφασμένος, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν
γαστέρα κυάνεος περιτέλλεται. ἡ δέ οἱ ἄκρη
ἀστέρι βέβληται δεινῷ γένυς. ὅς ῥα μάλιστα
ὀξέα σειριάει. καί μιν καλέουσ' ἄνθρωποι

σείριον. οὐκ ἔτι κεῖνον ἅμ' ἠελίῳ ἀνιόντα
φυταλιαὶ ψεύδονται ἀναλδέα φυλλιόωσαι.
ῥεῖα γὰρ οὖν ἔκρινε διὰ στίχας ὀξὺς ἀΐξας.
καὶ τὰ μὲν ἔρρωσε, τῶν δὲ φλόον ὤλεσε πάντα.
κείνου καὶ κατιόντος ἀκούομεν. οἱ δέ οἱ ἄλλοι
σήματ' ἔμμεναι μελέεσσιν ἐλαφρότεροι περίκεινται.

Inter ſolis iter, ſimul inter flamina uenti,
Viribus erumpit quà ſummi ſpiritus auſtri.
Exinde Orion obliquo corpore nitens,
Inferiora tenet truculenti corpore Tauri.
Quem qui ſuſpiciet in cœlum nocte ſerena,
Latè diſperſum non uiderit, abdita uero
Cætera ſe ſperet cognoſcere ſigna poteſſe.
Nanq; pedes ſubter rutilo cum lumine claret,
Feruidus ille Canis ſtellarum luce refulgens.
Hunc tegit obſcuris ſubter præcordia ueſper.
Ver toto ſpirans rabido de corpore flammam,
Aeſtiferos ualidis erumpit flatibus ignes,
Totus ab ore micans iacitur mortalibus ardor.
Hic ubi ſe pariter cum ſole in lumina cœli,
Extulit, haud patitur foliorum tegmine fruſtra
Suſpenſos animos arbuſta ornata tenere.
Nam quorum ſtirpes tellus amplexa prehendit,
Hæc augens anima uitali flamina mulcet.
At quorum nequeunt radices ſindere terras,
Denudat folijs ramos & cortice truncos.
Hunc propter, ſubterq; pedes, quos diximus ante,
Oriona, iacet leuipes Lepus: hic fugit, ictus
Horrificos metuens roſtri tremebundus acuti:
Nam Canis infeſto ſequitur ueſtigia curſu.
Præcipitantem agitans, oriens iam deniq; paulum,
Curriculum nunquam defeſſo corpore ſedans.

At Canis ad caudam ſerpens prælabitur Argo,
Conuerſam præ ſe portans cum lumine puppim,
Non aliæ naues ut in alto pandere proras
Ante ſolent, roſtro Neptunia prata ſecantes,
Sed conuerſa retro cœli ſemper loca portat.
Sicut cum cœptant tutos conſtringere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ.
Aduerſamq́; trahunt optata ad littora puppim.
Sic conuerſa uetus ſuper æthera uertitur Argo,
Atq; uſque à prora ad cœlum ſine lumine malum,
À malo ad puppim cum lumine clara uidetur,
Inde gubernaclum diſperſo lumine fulgens
Clari poſteriora Canis ueſtigia condit.
Exin ſemotam procul in tutoq́; locatam
Andromedam, tamen explorans fera quærere Piſtrix
Pergit, & uſque ſitam ualidas Aquilonis ad auras
Cærula ueſtigat, finita in partibus auſtri.
Hanc Aries tegit, & ſquammoſi corpore Piſces,
Fluminis illuſtris tangentem corpore ripas,
Nanq; etiam Eridanum cernes in parte locatum,
Cœli, funeſtum magnis cum uiribus amnem,
Quem lachrymis mœſtæ Phaëtontis ſæpe ſorores
Sparſerunt, letum mœrenti uoce canentes.
Hanc Orionis ſub læua cernere planta
Serpentem poteris, proceraq́; uincla uidebis,
Quæ retinent Piſces caudarum parte locata.

ποσσὶ δ' ὠρίωνος ὑπ' ἀμφοτέροισι λαγωὸς
ἐμμενὲς ἤματα πάντα διώκεται. αὐτὰρ ὅγ' αἰεὶ
σείριος ἐξόπιθεν φέρεται μετιόντι ἐοικώς,
καί οἱ ἐπαντέλλει, καί μιν κατιόντα διώκει.

ἡ δὲ κυνὸς μεγάλοιο κατ' οὐρὴν ἕλκεται ἀργὼ
πρυμνόθεν. οὐ γὰρ τῇ γε κατὰ χρέος εἰσὶ κέλευθοι,
ἀλλ' ὄπιθεν φέρεται τετραμμένη. οἷα καὶ αὐταὶ
νῆες, ὅταν δὴ ναῦται ἐπιστρέψωσι κορώνην
ὅρμον ἐσερχόμενοι, τὴν δ' αὐτίκα πᾶς ἀνακόπτει
νῆα, παλιῤῥοθίη δὲ καθάπτεται ἠπείροιο.
ὣς ἥγε πρύμνηθεν ἰησονὶς ἕλκεται ἀργώ.
καὶ τὰ μὲν ἠερίη καὶ ἀνάστερος, οἷα παρ' αὐτὸν
ἱστὸν ἀπὸ πρώρης, φέρεται. τὰ δὲ πᾶσα φαεινή.
καί οἱ πηδάλιον κεχαλασμένον ἀστήρικται
ποσσὶν ὑπ' οὐραίοισι κυνὸς προπάροιθεν ἰόντος.
τὴν δὲ, καὶ οὐκ ὀλίγον περ ἀπόπροθι πεπτηυῖαν
ἀνδρομέδην, μέγα κῆτος ἐπερχόμενον κατεπείγει.
ἡ μὲν γὰρ θρηΐκιος ὑπὸ πνοιῇ βορέαο
κεκλιμένη φέρεται. τὸ δέ οἱ νότος ἐχθρὸν ἀγινεῖ
κῆτος, ὑπὸ κριῷ τε καὶ ἰχθύσιν ἀμφοτέροισιν,
βαιὸν ὑπὲρ ποταμοῦ βεβλημένον ἀστερόεντος.
οἷον γὰρ κἀκεῖνο θεῶν ὑπὸ ποσσὶ φορεῖται
λείψανον ἠριδανοῖο πολυκλαύστου ποταμοῖο.

καὶ τὸ μὲν ὠρίωνος ὑπὸ σκαιὸν πόδα τείνει.
δεσμοὶ δὲ οὐραῖοι, τοῖς ἰχθύες ἄκροι ἔχονται,
ἄμφω συμφορέονται ἀπ' οὐραίων κατιόντες·
κητείης δ' ὄπιθεν λοφιῆς ἐπιμὶξ φορέονται,
εἰς ἓν ἐλαυνόμενοι, ἑνὶ ἀστέρι πειραίνονται
κήτεος, ὅς κείνου πρώτῃ ἐπίκειται ἀκάνθῃ.
οἱ δ' ὀλίγῳ μέτρῳ, ὀλίγῃ δ' ἐγκείμενοι αἴγλῃ,
μεσσόθι πηδαλίου καὶ κήτεος εἱλίσσονται,
γλαυκοῦ πεπτηῶτες ὑπὸ πλευρῇσι λαγωοῦ·
νώνυμοι. οὐ γάρ τοί γε τετυγμένου εἰδώλοιο
βεβλέαται μελέεσσιν ἐοικότες, οἷά τε πολλὰ
ἑξείης στιχόωντα παρέρχεται αὐτὰ κέλευθα
αἰνυμένων ἐτέων· τά τις ἀνδρῶν οὐκ ἔτ' ἐόντων
ἐφράσατ' ἠδ' ἐνόησεν ἅπαντ' ὀνομαστὶ καλέσσαι,
ἤλιθα μορφώσας. οὐ γάρ κε δυνήσατο πάντων,
οἷά τ' ἐκκεκριμένων ὄνομ' εἰπεῖν, οὐδὲ δαῆναι.
πολλοὶ γὰρ πάντη, πολέων δ' ἐπὶ ἶσα πέλονται,
μέτρα τε καὶ χροιὴ, πάντες γε μὲν ἀμφιέλικτοι.
τῷ καὶ ὁμηγερέας γε ἐείσατο ποιήσασθαι
ἀστέρας, ὄφρ' ἐπιτὰξ ἄλλῳ παρακείμενος ἄλλος
εἴδεα σημαίνοιεν, ἄφαρ δ' ὀνομαστὰ γένοιτο
ἄστρα. καὶ οὐκ ἔτι νῦν ὑπὸ θαύματι τέλλεται ἀστὴρ,
ἀλλ' οἱ μὲν καθαροῖς ἐναρηρότες εἰδώλοισι
φαίνονται. τὰ δ' ἔνερθε διωκομένοιο λαγωοῦ
πάντα μάλ' ἠερόεντα, καὶ οὐκ ὀνομαστὰ φέρονται.
νειόθι δ' αἰγοκερῆος ὑπὸ πνοιῇσι νότοιο

Flumine mixta retro ad Piſtricis terga reuerti.
Hinc una ſtella uertuntur, quam iacit ex ſe
Piſtricis ſpina ualida cum luce refulgens.
Exinde exiguæ tenui cum lumine multæ
Inter Piſtricem fuſæ ſparſæq́; uidentur
Atq; Gubernaclum ſtellæ, quas contigit omneis
Formidans acrem morſum Lepus. his neq; nomen
Nec formam ueteres certam ſtatuiſſe uidentur.

Nam quæ ſideribus claris natura poliuit,
Et uario pinxit diſtinguens lumine formas,
Hæc ille aſtrorum cuſtos ratione notauit,
Signáq; ſignauit cœleſtia nomine uero.
Has autem quæ ſunt paruo ſub culmine fuſæ,
Conſimili ſpecie ſtellas pariliq́; nitore,
Non potuit nobis nota clarere figura.

Voluitur inferior Capricorno Piſcis ad Auſtrum,
Piſtricem obſeruans, procul illis piſcibus hærens:
At prope conſpicies experteis nominis omnes

Inter Piſtricem & Piſcem quem diximus Auſtri,
Stellas ſub pedibus ſparſas radiantis Aquari.
Propter Aquarius obſcurum dextra rigat amnem,
Exiguo qui ſtellarum candore niteſcit.
È multis tum his duo late lumina fulgent.

Vnum ſub magni pedibus cernetur Aquari,
Quod ſupereſt gelido delapſum lumine fontis,
Spumiferam ſubter caudam Piſtricis adhæſit.
Aſt omnes ſtellæ perhibentur nomine aquaï.
Hic aliæ uolitant paruo cum lumine claræ,
Atque priora pedum ſubeunt ueſtigia magni
Arcitenentis & obſcuræ ſine nomine condunt,
Inde Nepæ cernes propter fulgentis acumen
Aram, quam flatu permulcet ſpiritus Auſtri,
Exiguo ſuperum quæ lumina tempore tranat.
Nam procul Arcturo eſt aduerſa parte locata,
Arcturo magnum ſpacium ſupra dedit, orbem
Iuppiter hunc paruum inferiori parte locauit:
Hic tamen æterno inuiſens loca curriculo nox,
Signa dedit nautis, cuncti quæ noſcere poſſent,
Commiſerans hominum metuendos undiq; caſus.
Nam cum fulgentem cernes ſine nubibus atris
Aram, ſub medica cœli regione locatam,
À ſumma parte obſcura caligine tectam:

Tum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ἰχθῦς ἐς κῆτος τετραμμένος ἠώρηται,
οἶος ἀπὸ προτέρων. νότιον δέ ἑ κικλήσκουσιν.
ἄλλοι δὲ σποράδην ὑποκείμενοι ὑδροχοῆι
κήτεος αἰθερίοιο καὶ ἰχθύος ἠερέθονται
μεσσόθι, νωχελέες καὶ ἀνώνυμοι. ἐγγύθι δέ σφων
δεξιτερῆς ἀπὸ χειρὸς ἀγαυοῦ ὑδροχόοιο,
οἵη τίς τ' ὀλίγη χύσις ὕδατος ἔνθα καὶ ἔνθα
σκιδναμένου, χαροποὶ καὶ ἀναλδέες εἱλίσσονται.
ἐν δέ σφιν δύο μᾶλλον ἐειδόμενοι φορέονται
ἀστέρες οὔτ' ἔτι πολλὸν ἀπήοροι, οὐδὲ μάλ' ἐγγὺς,
εἷς μὲν ὑπ' ἀμφοτέροισι ποσὶ καλός τε μέγας τε
ὑδροχόου, ὁ δὲ κυανέου ὑπὸ κύτεος οὐρῇ.
τοὺς πάντας καλέουσιν ὕδωρ. ὀλίγοι γέ μὲν ἄλλοι
νειόθι τοξευτῆρος ὑπὸ προτέροισι πόδεσσι
δινωτοὶ κύκλοι περιηγέες εἱλίσσονται.
αὐτὰρ ὑπ' αἰθομένῳ κέντρῳ τέραος μεγάλοιο
σκορπίου ἄγχι νότοιο θυτήριον αἰωρεῖται.
τοῦ δή τοι ὀλίγον μὲν ἐπὶ χρόνον ὑψόθ' ἐόντος.

πεύσεται ἀντιπέρην γὰρ ἀείρεται ἀρκτούροιο.
καὶ τῷ μὲν μάλα πολλὰ μετήοροί εἰσι κέλευθοι
ἀρκτούρῳ, τὸ δὲ θᾶσσον ὑφ' ἑσπερίην ἅλα νεῖται.
ἀλλ' ἄρα καὶ περὶ κεῖνο θυτήριον ἀρχαίη νὺξ,
ἀνθρώπων κλαίουσα πόνον, χειμῶνος ἔθηκεν
εἰνάλιον μέγα σῆμα. κεδαιόμεναι γὰρ ἐκείνῃ
νῆες ἀπὸ φρενός εἰσι. τὰ δ' ἄλλοθεν ἄλλα πεφάσκει

σήματ', ἐποικτείρουσα πολυῤῥοθίους ἀνθρώπους.
τῷ μή μοι πελάγει νεφέων εἰλυμένων ἄλλων
εὔχεο μεσσόθι κεῖνο φαήμεναι οὐρανῷ ἄστρον,
αὐτὸ μὲν ἀνέφελόν τε καὶ ἀγλαόν, ὕψι δὲ μᾶλλον
κυμαίνοντι νέφει πεπιεσμένον, οἷά τε πόλλα
θλίβετ' ἀνατέλλοντος ὀπωρινοῦ Βορέαο.
πολλάκι γὰρ καὶ τοῦτο νότῳ ἔπι σῆμα τιτύσκει
νὺξ αὐτή, μογεροῖσι χαριζομένη ναύτῃσιν.
οἳ δ' εἰ μέν κε πίθωνται ἐναίσιμα σημαινούσῃ,
αἶψά τε κοῦφά τε πάντα, καὶ αὖ τι ποιήσωνται
αὐτίκ' ἐλαφρότερος πέλεται πόνος. εἰ δέ κε νηῒ
ὑψόθεν ἐμπλήξει δεινὴ ἀνέμοιο θύελλα,
αὔτως ἀπρόφατος, τὰ δὲ λαίφεα πάντα ταράξῃ,
ἄλλοτε μὲν καὶ πάμπαν ὑπόβρυχα ναυτίλλονται,
ἄλλοτε δέ, αἴ κε Διὸς παρανισομένοιο τύχωσιν
εὐχόμενοι, Βορέω δὲ παρατρέψει ἀνέμοιο,
πολλὰ μάλ' ὀτλήσαντες, ὁμῶς πάλιν εἰσενέψαντο
ἀλλήλους ἐπὶ νῆα. νότον δ' ἐπὶ σήματι τούτῳ
δείδιθι μέχρι Βορῆος ἀπεστράψαντος ἴδηαι.
εἰ δέ κεν ἑσπερίης μὲν ἁλὸς κενταύρου ἀπείη
ὦμος ὅσον προτέρης, ὀλίγη δέ μιν εἰλύοι ἀχλὺς
αὐτόν, ἀτὰρ μετόπισθεν ἐοικότα σήματα τεύχοι
νὺξ ἐπὶ παμφανόωντι θυτηρίῳ, οὔ σε μάλα χρὴ
εἰς νότον, ἀλλ' εὔροιο περιασκοπέειν ἀνέμοιο·
δήεις δ' ἄστρον ἐκεῖνο δύω ὑποκείμενον ἄλλοις,
τοῦ γάρ τοι τὰ μὲν ἀνδρὶ ἐοικότα, νειόθι κεῖται

σκορπίου,

Tum ualidis fugito deuitans uiribus auſtrum.

Quem ſi proſpiciens uitaueris, omnia caute
Armamenta locans, tuto labêre per auras:
Sin grauis inciderit uehementi flamine uentus,

Perfringet celſos defixo robore malos,
Vt res nulla feras poßit mulcere procellas
Ni parte ex Aquilonis opacam pellere nubem
Cœperit, & ſubitis auris diduxerit Ara.

Sin humeros medio in cœlo Centauros habebit,
Ipſeq; cærulea contectus nube feretur,
Atq; aram tenui caligans ueſtiet umbra,
Ad ſignorum obitum uis eſt metuenda Fauoni.
Ille autem Centauros in alta ſede locatus,

Qua ſeſe clarum collucens Scorpios infert,
Hæc ſubter partem præportans ipſe uirilem,

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Cedit, Equi & partes properat coniungere Chelis.
Hic dextra pergens quadrupes qua uaſta tenetur,
Quam nemo certo donauit nomine Graiûm,
Tendit, & illuſtrem truculentus cedit ad Aram.
Hic ſeſe inferni de partibus erigit Hydra
Præcipiti lapſu flexo cum corpore ſerpens.
Hoc caput atq; oculos torquens ad terga Nepaï,
Conuexoq́; ſinu ſubiens inferna Leonis,
Centaurum leni contingit lubrica cauda.
In medioq́; ſinu fulgens Cratera relucet:
Extrema nitens plumato corpore Coruus,
Roſtro tundit, & hic, Geminis eſt ille ſub ipſis
Ante Canem, Graio Procyon qui nomine fertur.
Hæc ſunt quæ uiſens nocturno tempore ſigna,
Legitimo cernes cœlum luſtrantia curſu.
Nam quæ per bis ſex ſignorum labier orbes
Quinq; ſolent ſtellæ, ſimili ratione notari
Non poſſunt: quia quæ faciunt ueſtigia curſu,
Non eodem ſemper ſpacio portata teruntur.
Sic malunt errare uagæ per nubila cœli,
Atq; ſuos uario motu metirier orbes.
Hæc faciunt magnos longinqui temporis annos,
Cum redeunt ad idem cœli ſub tegmine ſignum.
Quare ego nunc nequeo totos euoluere curſus:
Verum hæc quæ ſemper certo uoluuntur in orbe
Fixa ſimul, magnos ſimiles uertentibus orbes

Quatuor,

σκορπίου, ἡ πρυμναῖα δ' ὑπὸ σφίσι χηλαὶ ἔχουσιν.
αὐτὰρ ὅ δεξιτερὴν αἰεὶ τανύοντι ἔοικεν
ἀντία δεινωτοῖο θυτηρίου. ἐν δέ οἱ ἀπρὶξ
ἄλλο μάλ' ἐσφήκωται ἐληλάμενον διὰ χειρὸς
θηρίον. ὡς γάρ μιν πρότερον ἐπεφημίξαντο.
ἀλλ' ἔτι γάρ τι καὶ ἄλλο παραιόθεν ἕλκεται ἄστρον,
ὕδρην μιν καλέουσιν. τὸ δὲ ζώοντι ἐοικὸς
ἠνεκὲς εἰλεῖται. καί οἱ κεφαλὴ ὑπὸ μέσσον
καρκίνον ἱκνεῖται, σπείρη δ' ὑπὸ σῶμα λέοντος,
οὐρὴ δὲ κρέμαται ὑπὲρ αὐτοῦ κενταύροιο.
μέσσῃ δὲ σπείρῃ κρητὴρ, πυμάτῃ δ' ἐπίκειται
εἴδωλον κόρακος, σπείρην κόπτοντι ἐοικός.
καὶ μὴν καὶ προκύων διδύμοις ὕπο καλὰ φαείνει.
ταῦτά κε θηήσαιο παρερχομένων ἐνιαυτῶν
ἐξείης παλίνωρα. τὰ γὰρ καὶ πάντα μάλ' αὔτως
οὐρανῷ εὖ ἐνάρηρεν ἀγάλματα νυκτὸς ἰούσης.
οἱ δ' ἐπιμὶξ ἄλλοι πέντ' ἀστέρες οὐδὲν ὅμοιοι
πάντοθεν εἰδώλων δυοκαίδεκα δινεύονται.
οὐκ ἂν ἔτ' εἰς ἄλλους ὁρόων ἐπιτεκμήραιο
κείνων, ᾗχι κέονται, ἐπεὶ πάντες μετανάσται.

μακροὶ δὲ σφέων εἰσὶν ἐλισσομένων ἐνιαυτοί.
μακρὰ δὲ σήματα κεῖται ἀπόπροθεν εἰς ἓν ἰόντων.
οὐδέ τοι θαρσαλέος κείνων ἐγὼ ἄρκιος εἴην
ἀπλανέων τά τε κύκλα, τά τ' αἰθέρι σήματ' ἐνισπεῖν.
ἤτοι μὲν τάγε κεῖται ἀλίγκια δινωτοῖσι

τέσσαρα. τῶν κε μάλιστα περὶ ὄφελός τε γένοιτο
μέτρα περισκοπέοντι ἀνυωμένων ἐνιαυτῶν.
σήματα δ' εὖ μάλα πᾶσιν ἐπιῤῥήδην περίκειται
πολλά τε, καὶ σχεδόθεν πάντη συνεεργμένα πάντα.
αὐτοὶ δ' ἀπλανέες καὶ ἀρηρότες ἀλλήλοισι
πάντες. ἀτὰρ μέτρῳ γε δύω δυσὶν ἀντιφέρονται.
εἴ ποτέ τοι νυκτὸς καθαρῆς ὅτε πάντας ἀγαυοὺς
ἀστέρας ἀνθρώποις ἐπιδείκνυται οὐρανίη νύξ,
οὐδέ τις ἀνδρανέων φέρεται νεόμηνι σελήνη,
ἀλλὰ τάγε κνέφαος διαφαίνεται ὀξέα πάντα.
εἴ ποτέ τοι τῆμος δὲ περὶ φρένας ἵκετο θαῦμα,
σκεψαμένῳ πάντη κεκεασμένον εὐρέϊ κύκλῳ
οὐρανόν, εἰ καί τις τοι ὑποστὰς ἄλλος ἔδειξε,
κεῖνο περιγληνὲς τροχαλὸν γάλα μιν καλέουσι.
τῷ δή τοι χροιὴν μὲν ἀλίγκιος οὐκέτι κύκλος
δινεῖται. τὰ δὲ μέτρα τόσοι πισύρων περ ἐόντων
οἱ δύο, τοὶ δὲ σφέων μέγα μείονες εἰλίσσονται.
τῶν ὁ μὲν ἐγγύθεν ἐστὶ κατερχομένου Βορέαο.
ἐν δέ οἱ ἀμφότεραι κεφαλαὶ διδύμων φορέονται.
ἐν δὲ τὰ γούνατα κεῖται ἀρηρότος ἡνιόχοιο.
λαιὴ δὲ κνήμη καὶ ἀριστερὸς ὦμος ἐπ' αὐτῷ
περσέως. ἀνδρομέδης δὲ μέσην ἀγκῶνος ὕπερθεν
δεξιτερὴν ἐπέχει. τὸ μὲν οἱ θέναρ ὑψόθι κεῖται
ἀσσότερον Βορέω γε, νότῳ δ' ἐπικέκλιται ἀγκών.
ὁπλαὶ δ' ἵππειοι, καὶ ὑπαύχενον ὀρνίθειον
ἄκρῃ σὺν κεφαλῇ, καλοί τ' ὀφιούχεοι ὦμοι,

Quatuor, æterno luſtrantes lumine mundum.
È quibus annorum uolitantia lumina noſces,
Quæ denſis diſtincta licebit cernere ſignis.
Tum multos orbes magno cum lumine latos,
Vinctos inter ſe, & nodis cœleſtibus aptos,
Atq; pari ſpacio duo cernes eſſe duobus.
Nam ſi nocturno cognoſcens tempore cœlum,
Cum neq; caligans detergit ſidera nubes,
Nec pleno ſtellas ſuperaret lumine luna,
Vidiſti magnum candentem ſerpere Circum:

Lacteus hic nimio fulgens candore notatur.
Hic non perpetuum detexens conficit orbem,
Sed ſpacio multum ſupereſt præſtare duobus:
Dicitur & latè cœli luſtrare cauernas,
Quorum alter tangens Aquilonis uertitur auras
Ora petens Geminorum, illuſtratum genu ardens,
In ſeſe retinens Auriga portat utrunq;.
Hunc ſuprà, læua Perſeus humeroq; ſiniſtro,
Tangit, ad Andromedē hic dextra de parte tenetur.
Imponitq; pedes duplices Equus, & ſimul Ales
Ponit auis caput, & clinato corpore tergum,
Anguitenens humeris connittitur, illa recedens
Auſtrum conſequitur deuitans corpore Virgo.
Inde Leo, & claro collucens lumine Cancer,

In quo conſiſtens conuertit curriculum Sol
Aeſtiuus, medio diſtinguens corpore curſus.
Hic totus medius circo diſiungitur ipſo,
Pectoribus ualidis atq; aluo poßidet orbem.

Hunc octo in partes diuiſum noſcere circum,
Si potes, inuenies ſupero conuertier orbe,
Quinq; pari ſpacio. partes treis eſſe relictas,
Tempore nocturno quas uis inferna frequenter.
Alter ab infernis Auſtri conuertitur auris:
Aſt alter medium ſubter ſecat hic Capricornum,
Atq; pedes gelidum riuum fundentis Aquari,
Cæruleæq́; feram caudam Piſtricis, & illum
Fulgentē Leporem, inde pedes Canis, et ſimul amplā
Argolicam retinet crebro cum lumine Nauem.
Tergaq́; Centauri, atq; Nepaï portat acumen.
Inde Sagittari defixum poßidet arcum.
Hunc à clariſonis auris Aquilonis ad Auſtrum
Condens poſtremum tangit rota feruida ſolis:
Exinde in ſuperas brumali tempore flexu
Se recipit ſedes. hinc orbi quinq; tributæ
Nocturnæ partes ſuprà, tres luce dicantur
Haſce inter, mediam in partem retinere uidetur
Tantus quantus erit collucens Lacteus orbis.
In quo autumnali atq; iterum ſol lumine uerno

Exæquat

αὐτὸν δινεύονται ἐληλάμενοι περὶ κύκλον
ἤδ' ὀλίγον φέρεται νοτιώτερον, οὐδ' ἐπιβάλλει,
παρθένος. ἀλλὰ λέων, καὶ καρκίνος, οἱ μὲν ἄρ' ἄμφω
ἑξείης κέαται βεβλημένοι. αὐτὰρ ὁ κύκλος
τὸν μὲν ὑπὸ στῆθος καὶ γαστέρα μέχρι παρ' αἰδῶ
τέμνει, τὸν δὲ διηνεκέως ὑπένερθε χελείου
καρκίνου. ἧχι μάλιστα διχαιόμενόν κε νοήσῃς
ὀρθόν, ἵν' ὀφθαλμοὶ κύκλου ἑκάτερθεν ἴοιεν.
τοῦ μὲν ὅσον τε μάλιστα δι' ὀκτὼ μετρηθέντος,
πέντε μὲν ἔνδια στρέφεται καθ' ὑπέρτατα γαίης,
τὰ τρία δ' ἐν περάτῃ. θέρεος δέ οἱ ἐν τροπαί εἰσιν.
ἀλλ' ὁ μὲν ἐν Βορέῳ περὶ καρκίνον ἐστήρικται.
ἄλλος δ' ἀντιόωντι νότῳ μέσον αἰγοκερῆα
τέμνει, καὶ πόδας ὑδροχόου, καὶ κήτεος οὐρήν.
ἐν δέ οἱ ἐστὶ λαγωός, ἀτὰρ κυνὸς οὐ μάλα πολλὴν
αἴνυται, ἀλλ' ὁπόσην ἐπέχει ποσίν. ἐν δέ οἱ ἀργώ,
καὶ μέγα κενταύροιο μετάφρενον. ἐν δέ τε κέντρον
σκορπίου, ἐν καὶ τόξον ἀγαυοῦ τοξευτῆρος.
τὸν πύματον καθαροῖο παρερχόμενος Βορέαο
ἐς νότον ἠέλιος φέρεται. τρέπεται γε μὲν αὐτοῦ
χειμέριος, καί οἱ τρία μὲν περιτέλλεται ὑψοῦ

τῶν ὀκτώ, τὰ δὲ πέντε κατώρυχα δινεύονται.
μεσσόθι δ' ἀμφοτέρων, ὅσος πολιοῖο γάλακτος,
γαῖαν ὑποστρέφεται κύκλος διχάοντι ἐοικώς.
ἐν δέ οἱ ἤματα νυξὶν ἰσαίεται ἀμφοτέροισιν.

φθίνοντος θέρεος, τοῦτ' εἴαρος ἰσαμερίοιο.
σῆμα δέ οἱ κριὸς, ταύροιό τε γούνατα κεῖται,
κριὸς μὲν κατὰ μῆκος ἐληλάμενος διὰ κύκλου,
ταύρου δὲ σκελέων ὅσση περιφαίνεται ὀκλάξ.
ἐν δέ τε οἱ ζώνη εὐφεγγέος ὠρίωνος,
καμπή τ' αἰθομένης ὕδρης ἐνί οἱ, καὶ ἐλαφρὸς
κρητήρ. ἐν δὲ κόραξ. ἐνὶ δ' ἀστέρες οὐ μάλα πολλοὶ
χηλάων ἐν τῷ δ' ὀφιούχεα γοῦνα φορεῖται.
οὐ μὴν αἰητοῦ ἀπαμείρεται, ἀλλά οἱ ἐγγὺς
ζηνὸς ἀητεῖται μέγας ἄγγελος. ἡ δὲ κατ' αὐτὸν
ἱππείη κεφαλὴ καὶ ὑπαύχενον εἱλίσσονται.
τοὺς μὲν παραβολάδην ὀρθὸς περιβάλλεται ἄξων,
μεσσόθι πάντας ἔχων. ὁ δὲ τέτρατος εὐφήκοντι
λοξὸς ἐν ἀμφοτέροις, οἱ μέν ῥ' ἑκάτερθεν ἔχουσι
ἀντιπέρην τροπικοί. μέσσος δέ ἑ μεσσόθι τέμνει.
οὐκ ἂν ἀθηναίης χειρῶν δεδιδαγμένος ἀνὴρ,
ἄλλη κολλήσαιτο κυλινδόμενα τροχάλεια,
τοῖά τε καὶ τόσα πάντα περισφαιρηδὸν ἑλίσσων,
ὥς τά γ' ἐν αἰθερίᾳ πλαγίῳ συναρηρότα κύκλῳ,
ἐξ ἠοῦς ἐπὶ νύκτα διώκεται ἤματα πάντα.
καὶ τὰ μὲν ἀντέλλει τε καὶ ἀντία νειόθι δύνει
πάντα παραβλήδην. μία δέ σφεων ἐστὶν ἑκάστου
ἑξείης ἑκάτερθε κατηλυσίη ἀντολίη τε.

αὐτὰρ ὅγ' ὠκεανοῦ τόσσον παραμείβεται ὕδωρ,

Exæquat ſpacium lucis cum tempore noctis:
Hunc retinens Aries ſublucet corpore totus,
Atq; genu flexo Taurus connititur ingens.
Orion claro contingens pectore fertur,
Hydra tenet flexu Crateram, Coruus adhæret.

Et paucæ Chelis ſtellæ, ſimul Anguitenentis
Sunt genua, & ſummi Iouis Ales nuncius inſtat.
Propter Equus capite & ceruicum lumine tangit,
Hoſce æquo ſpacio deuinctos ſuſtinet axis,
Per medios ſummo cœli de uertice tranans.
Ille autem claro quartus cum lumine circus,
Partibus extremis extremos continet orbes,
Et ſimul à medio media de parte ſecatur,
Atque obliquus in his nitens cum lumine fertur,
Vt nemo cui ſancta manu doctiſsima Pallas
Solertem ipſa dedit fabricæ rationibus artem,
Tam tornare catè contortos poſsiet orbes,
Quàm ſunt in cœlo diuino lumine flexi,
Terram cingentes, ornantes lumine mundum,
Culmine tranſuerſo retinentes ſidera fulta.
Quatuor hi motu cuncti uoluuntur eodem,
Sed tantum ſupra terras, ſemper tenet ille
Curriculum oblique inflexus.
Quanto eſt diuiſus Cancer ſpacio à Capricorno,

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Ac ſubter terras ſpacium par eſſe neceſſe eſt.
Et quantos radios iacimus de lumine noſtro,
Quis lunæ conuexum * contingimus orbem,
Sex tantæ poterunt ſub eum ſuccedere partes,
Bina pari ſpacio cœleſtia ſigna tenentes.
Zodiacum hunc Græci uocitant, noſtriq́; Latini
Orbem ſigniferum perhibebunt nomine uero.
Nam gerit hic uoluens bis ſex ardentia ſigna.
Aeſtifer eſt pandens feruentia ſidera Cancer.
Hunc ſubter fulgens cedit uis torua Leonis,
Quem rutilo ſequitur collucens corpore Virgo.
Exin proiectæ claro cum lumine Chelæ,
Ipſaq́; conſequitur lucens uis magna Nepai.
Inde Sagittipotens dextra flexum tenet arcum.
Poſt hunc ore fero Capricornus uadere pergit.
Humidus inde loci collucet Aquarius orbem.
Exin ſquammiferi ſerpentes ludere Piſces.
Queis comes eſt Aries obſcuro lumine labens:
Inflexoq́; genu proiecto corpore Taurus:
Et Gemini clarum iactantes lucibus ignem.
Hæc Sol æterno conueſtit lumine luſtrans,
Annua conficiens uertentia tempora curſus.
Hic quantum terris conuexus pellitur orbis,
Tantundem patens ſupra mortalibus extat.
Sex omni ſemper cedunt labentia nocte,
Tot cœlum iuſſu fugientia ſigna reuiſunt.

Hoc

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ὅσσον ἀπ' αἰγοκερῆος ἀνερχομένοιο μάλιστα
καρκίνον εἰς ἀνιόντα κυλίνδεται. ὅσσον ἀπ' αὐτῆ
ἀντέλλων ἐπέχει, τόσσον γέ μὴν ἄλλοθι δύνων.
ὅσσον δ' ὀφθαλμοῖο βολῆς ἀποτέμνεται αὐγὴ,
ἑξάκις ἂν τόσσ' ἡμῖν ὑποδράμοι. αὐτὰρ ἑκάστη
ἴση μετρηθεῖσα δύω περιτέμνεται ἄστρα.
ζῳδίον δὲ κύκλον ἐπίκλησιν καλέουσι.
τῷ ἐνὶ καρκῖνος ἐστὶ, λέων τ' ἐπὶ τῷ, καὶ ὑπ' αὐτῷ
παρθένος, αἱ δ' ἐπὶ οἱ χηλαὶ, καὶ σκορπίος αὐτὸς,
τοξευτής τε, καὶ αἰγόκερως, ἐπὶ δ' αἰγοκερῆι

ὑδροχόος, δύο δ' αὐτὸν ἐπ' ἰχθύες ἀστερόωνται.
τοὺς δὲ μετὰ κριὸς, ταῦρός τ' ἐπὶ τῷ, δίδυμοί τε.
ἐν τοῖς ἠέλιος φέρεται δυοκαίδεκα πᾶσι,
πάντ' ἐνιαυτὸν ἄγων. καί οἱ περὶ τοῦτον ἰόντι
κύκλον, ἀέξονται πᾶσαι ἐπικάρπιοι ὧραι.
τοῦ δ' ὅσσον κοίλοιο κατ' ὠκεανοῖο δύηται,
τόσσον ὑπὲρ γαίης φέρεται, πάσῃ δ' ἐπὶ νυκτὶ
ἓξ αἰεὶ δύουσι δυωδεκάδος κύκλοιο.
τόσσαι δ' ἀντέλλουσι. τόσον δ' ἐπὶ μῆκος ἑκάστη
νὺξ αἰεὶ τετάνυσται, ὅσον τέ περ ἥμισυ κύκλου
ἀρχομένης ἀπὸ νυκτὸς ἀείρεται ὑψόθι γαίης.
οὐκ ἂν ἀπόβλητον δεδοκημένῳ ἤματος εἴη

μοιράων σκέπτεσθαι, ὅτ' ἀντέλλησιν ἑκάστη.
αἰεὶ γὰρ τάων γε μιῇ συνανέρχεται αὐτὸς
ἠέλιος. τὰς δ' ἄν γε περισκέψαιο μάλιστα
εἰς αὐτὰς ὁρόων. ἀτὰρ εἰ νεφέεσσι μέλαιναι
γίνοντ', ἢ ὄρεος κεκρυμμέναι ἀντέλλοιεν,
σήματ' ἐπερχομένοισιν ἀρηρότα ποιήσασθαι.
αὐτὸς δ' ἂν μάλα τοι κεράων ἑκάτερθε δ' ἰδοίη
ὠκεανός, τά τε πολλὰ περιστρέφεται ἐοὶ αὐτῷ,
νειόθεν ὁππήμος κείνων φορέησιν ἑκάστην.
οὔ οἱ ἀφαυρότατοι ὅτε καρκίνος ἀντέλλησιν
ἀστέρες ἀμφοτέρωθεν ἑλισσόμενοι περίκεινται,
τοὶ μὲν δύοντες, τοὶ δ' ἐξ ἑτέρης ἀνιόντες.
δύει μὲν στέφανος, δύει δὲ κατὰ ῥάχιν ἰχθύς.
ἥμισυ μέν κεν ἴδοιο μετήορον, ἥμισυ δ' ἤδη
ἐσχατιαὶ βάλλουσι κατερχομένου στεφάνοιο.
αὐτὰρ ὅγ' ἐξόπιθεν τετραμμένος, ἄλλα μὲν οὔπω
γαστέρι νειαίρη, τὰ δ' ὑπέρτερα νυκτὶ φορεῖται.
τὸν δὲ καὶ εἰς ὤμους κατάγει μογερὸν ὀφιοῦχον
καρκίνος ἐκ γονάτων. κατάγει δ' ὄφιν αὐχένος ἐγγύς.
οὐδ' ἂν ἔτ' ἀρκτοφύλαξ εἴη πολὺς ἀμφοτέρωθεν,
μείων ἠμάτιος, τὸ δ' ἐπὶ πλέον ἔννυχος ἤδη.
τέτρασι γὰρ μοίραις ἤδη καλιόντα Βοώτην
ὠκεανὸς δέχεται. ὁ δ' ἐπὴν φάεος κορέσηται,
βουλυτῷ δ' ἐπέχει πλεῖον δίχα νυκτὸς ἰούσης,
ἦμος ὅτ' ἠελίοιο κατερχομένοιο δύηται.
κεῖναί τοι καὶ νύκτες ἐποψὲ δύοντι λέγονται.

ὃς

Hoc ſpacium tranans cæcis nox conficit umbris,
Quod ſupra terras prima de nocte relictum eſt.
Quod ſi ſolis aues certos cognoſcere curſus,
Ortus ſignorum nocturno tempore uiſes,
Nam ſemper ſignum exoriens Titan trahit unum.
Sin autem officiens ſignis mons obſtruet altus,
Aut adiment lucem cæca caligine nubes,
Certas ipſe notas cœli de tegmine ſumes.
Ortus atque obitus omneis cognoſcere poßit.
Quæ ſimul exiſtant cernes, quæ tempore eodem
Præcipitent obitum nocturno tempore noſces.
Iam ſimul ut ſupero ſe toto lumine Cancer
Extulit, extemplo cedit delapſa Corona,
Et loca conuiſit cauda tenus infera Piſcis.
Dimidiam retinens ſtellis diſtincta Corona
Partem, etiam ſupera atq; alia de parte repulſa eſt.
Quam tamen inſequitur Piſcis, nec totus ad umbras
Tractus, ſed ſupero contectus corpore cedit,
Atq; humeros uſq; à genibus Cancrumq́; recondit
Anguitenẽs, ualidis magnum à ceruicibus Anguem.
Iam uero Arctophylax non æqua parte ſecatur.
Nam breuior clara cœli de parte uidetur.
Amplior infernas depulſus poßidet umbras,
Quatuor hic obiens ſecum deducere ſigna
Signifero ſolet ex orbi. tum ſerius ille
Cum ſupera ſeſe ſatiauit luce recedit,

Poſt mediam labens claro cum corpore noctem.
Hæc obſcura tenens conueſtit ſidera tellus,

At parte ex alia claris cum lucibus errat
Orion humeris, & lato pectore fulgens
Et dextra retinens non caſſum luminis enſem.
Sed cùm de terris uis eſt patefacta Leonis,
Omnia quæ Cancer præclaro detulit ortu,
Cedunt obſcurata, ſimul uis maior *
Pellitur, ac flexo confidens corpore Niſus
Iam ſupero fermè depulſus lumine cedit,
Sed læuum genu atque illuſtrem liquit in altum
Plantam. tum contra exoritur clarum caput Hydræ,
Et Lepus, & Procyon, qui ſeſe feruidus infert
Ante Canem, inde Canis ueſtigia prima uidentur.
Non pauca è cœlo depellens ſigna repente,
Exoritur candens illuſtria lumina Virgo,
Cedit clara Fides Cyllenia: mergitur unda
Delphinus, ſimul obtegitur depulſa Sagitta:
Atq; Auis ad ſummam caudam, primasq́; recedit
Pennas, & magnus pariter delabitur Amnis.
Hic Equus à capite, & longa ceruice lateſcit.
Longius exoritur iam claro corpore ſerpens,
Crateraq́; tenus lucet mortalibus Hydra.
Inde pedes Canis oſtendit iam poſteriores,
Et poſt ipſe trahit claro cum lumine puppim.

ὣς οἱ μὲν δύουσιν. ὁ δ' ἀντίος οὐδὲν ἀεικὴς,
ἀλλ' εὖ μὲν ζώνῃ, εὖ δ' ἀμφοτέροισι φαεινὸς
ὤμοις ὠρείων, ξίφεος γε μὲν ἶφι πεποιθὼς,
πάντα φέρων ποταμὸν, κέραος παρατείνεται ἄλλου.
ἐρχομένῳ δὲ λέοντι τὰ μὲν κατὰ πάντα φέρονται

καρκίνῳ ὅσσ' ἐδύοντο. ἠδ' αἰετός. αὐτὰρ ὅ γε γνὺξ
ἥμενος, ἄλλα μὲν ἤδη, ἀτὰρ γόνυ καὶ πόδα λαιὸν
οὔπω κυμαίνοντος ὑποστρέφει ὠκεανοῖο.

αὐτέλλει δ' ὕδρης κεφαλὴ, χαροπός τε λαγωός.
καὶ προκύων, πρότεροί τε πόδες κυνὸς αἰθομένοιο.

οὐ μὲν θὴν ὀλίγους γαίης ὑπὸ νείατα βάλλει
παρθένος αὐτέλλουσα. λύρη τότε κυλληναίη,
καὶ δελφὶς δύουσι, καὶ εὐποίητος ὀϊστός.
σὺν τοῖς ὄρνιθος πρῶτα πτέρα μέσφι παρ' αὐτὴν
οὐρὴν ἠδὲ ποταμοῖο παρηορίαι σκιόωνται.
δύνει δ' ἱππείη κεφαλὴ, δύνει δὲ καὶ αὐχήν.
αὐτέλλει δ' ὕδρη μὲν ἐπὶ πλέον, ἄχρι παρ' αὐτὸν
κρητῆρα. φθάμενος δὲ κύων πόδας αἴνυται ἄλλους,

ἕλκων ἐξόπιθεν πρύμναν πολυτειρέος ἀργοῦς.
ἡ δὲ θέει γαίης ἱστὸν διχόωσα κατ' αὐτὸν,
παρθένος ἦμος ἅπασα περαιόθεν ἄρτι γένηται.

οὐδ' ἂν ἐπερχόμεναι χηλαὶ καὶ λεπτὰ φάουσαι,
ἄφραστοι περίοιεν. ἐπεὶ μέγα σῆμα Βοώτης
ἀθρόος ἀντέλλει βεβολημένος ἀρκτούροιο.
ἀργὼ δ' οὐ μάλα πᾶσα μετήορος ἔσσεται ἤδη.
ἀλλ' ὕδρη. κέχυται γὰρ ἐν οὐρανῷ ἤλιθα πολλή,
οὐρῆς ἂν δέοιτο. μόνον δ' ἐπὶ χηλαὶ ἄγουσιν
δεινὸν ἐφεστηῶτ' ὀφιούχεα. τοὶ μὲν ἔπ' αὐτὰ
δεξιτερὴν κνήμην αὐτοῦ ὑπὸ γουνίδος ἄχρις
αἰεὶ γνὺξ, αἰεὶ δὲ λύρῃ παρὰ πεπτηῶτος.
ὅν τινα τοῦτον ἄϊστον ὑπουρανίων εἰδώλων
ἀμφότερον δύνοντα καὶ ἐξ ἑτέρης ἀνιόντα
πολλάκις αὐτονυχεὶ θηεύμεθα. τοὶ μὲν ἄρ' οἱ
κνήμη σὺν χηλῇσι φαείνεται ἀμφοτέρῃσι.
αὐτὸς δ' ἐς κεφαλὴν ἔτι που τετραμμένος, ἄλλῃ
σκορπίον ἀντέλλοντα μένει, καὶ ῥήτορα τόξου.
οἱ γάρ μιν φορέουσιν, ὁ μὲν μέσον ἄλλα τε πάντα,
χεῖρα δέ οἱ σκαιὴν κεφαλῇ τ' ἅμα τόξον ἀγινεῖ.
ἀλλ' ὁ μὲν ὣς τρίχα πάντα καταμελεϊστὶ φορεῖται.
ἥμισυ δὲ στεφάνοιο, καὶ αὐτὴν ἔσχατον οὐρὴν
κενταύρου, φορέουσιν ἀνερχόμεναι ἔτι χηλαί.
τῆμος ἀνερχομένην κεφαλὴν μεταδύεται ἵππος,
καὶ προτέρου ὄρνιθος ἐφέλκεται ἔσχατος οὐρή.
δύεται δ' ἀνδρομέδης κεφαλή. τὸ δέ οἱ μέγα δεῖμα
κήτεος ἠερόεις ἐπάγει νότος. αὐτίκα δ' αὐτὸς
κηφεὺς ἐκ Βορέω μεγάλῃ ἀνὰ χειρὶ κελεύων.
καὶ τὸ μὲν ἐς λοφιὴν τετραμμένον, ἄχρι παρ' αὐτὴν
δύνει.

Inſequitur labens per cœli numina Nauis,
Hæc medium oſtendit radiato ſtipite malum.
Et iamiam toto proceßit corpore Virgo.
At cum procedunt obſcuro corpore Chelæ,
Exiſtit pariter larga cum luce Bootes.
Cuius in aduerſo eſt Arcturus corpore fixus,
Totaq́; iam ſuprà fulgens prolabitur Argo,
Hydraq́;, quòd latè cœlo diſperſa tenetur,
Nondum tota latet, non caudam contigit umbra,
Iam dextrum genu, & decoratam lumine ſuram
Erigit ille uagans uulgato nomine Niſus,
Quem nocte extinctum atq; exortum uidimus una
Perſæpe, ut paruum tranans geminauerit orbem.
Hic genu & ſuram cum Chelis erigit alte:
Ipſe autem præceps obſcura nocte tenetur,
Dum Nepa & Arcitenens inuiſant lumina cœli.

Nam ſecum medium pandet Nepa, tollere uero
In cœlum totum exoriens conabitur arcum.
Hic tribus elatus cum ſignis corpore toto
Lucet, at exoritur media de parte Corona.
Caudaq́; Centauri extremo candore reſulget.
Hic ſe iam totum cæcas Equus abdit in umbras,
Quem rutila fulgens pluma præteruolat Ales.
Occidit Andromedæ clarum caput, & fera Piſtrix
Labitur, horribiles epulas funeſta requirens.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Hanc contra, Cepheus non ceſſat tendere palmas,
Illa uſq; ad ſpinam mergens ſe cærula condit:
At Cepheus caput atq; humeros palmasq́; reclinat.
Cum uero uis eſt uehemens exorta Nepaï,
Latè ſuſa uolat per terras fama uagatur
Vt, quondam Orion manibus uiolaſſe Dianam
Dicitur, excelſis errans in collibus amens,
Quos tenet, Aegæo defixa in gurgite *
Brachia quæ uiridi conueſtit tegmine uitis.
Ille feras uecors amenti corde necabat,
Oenopionis auens epulas cœnare nitentes.
At uero pedibus ſubito perculſa Dianæ
Inſula diſceßit, diſiectaq́; ſaxa reuellens
Perculit, & cæcas luſtrauit luce lacunas.
È quibus ingenti exiſtit cum corpore, præ ſe
Scorpios infeſtus præportans flebile acumen.
Hic ualido cupidè uenantem perculit ictu,
Mortiferum in uenas figens per uulnera uirus:
Ille graui moriens conſtrauit corpore terram.
Quare cum magnis ſeſe Nepa lucibus effert,
Orion fugiens commendat corpora terris.
Tum uero fugit Andromeda, & Neptunia Piſtrix
Tota latet. cedit conuerſo corpore Cepheus,
Extremas medio contingens corpore terras.
Hic caput & ſuperas potis eſt demergere partes,
Infera lumborum nunquam conueſtiet umbra:

Nam

δύνει. ἀτὰρ κηφεὺς κεφαλῇ καὶ χειρὶ καὶ ὤμῳ,
καμπαὶ δ' αὖ ποταμοῖο, καὶ αὐτίκ' ἐπερχομένοιο
σκορπίου, ἐμπίπτουσιν ἐϋῤῥόου ὠκεανοῖο.
ὃς καὶ ἐπερχόμενος φοβέει μέγαν ὠρίωνα.
ἄρτεμις ἱλήκοι. προτέρων λόγος. οἵ μιν ἔφαντο
ἑλκῆσαι πέπλοιο χίῳ, ὅτε θηρία πάντα
καρτερὸς ὠρίων στιβαρῇ ἐπέκοπτε κορύνῃ,
θήρης ἀρνύμενος κείνῳ χάριν οἰνοπίωνι.
ἡ δέ οἱ ἐξ αὐτῆς ἐπετείνατο θηρίον ἄλλο
νήσου, ἀναῤῥήξασα μέσας ἑκάτερθε κολώνας,
σκορπίον. ὅς ῥά μιν οὖτα καὶ ἔκτανε πολλὸν ἐόντα
πλειότερος προφανείς. ἐπεὶ ἄρτεμιν ἤκαχεν αὐτήν.
τοὔνεκα δὴ καὶ φασὶ περαιόθεν ἐρχομένοιο
σκορπίου, ὠρίωνα περὶ χθονὸς ἔσχατα φεύγειν.

οὐ δὲ μὲν ἀνδρομέδης καὶ κήτεος ὅσσ' ἐλέλειπτο,
κείνου δ' ἀντέλλοντος ἀπευθέες. ἀλλ' ἄρα καί τοι
πανσυδίῃ φεύγουσιν. ὁ δὲ ζώνῃ τότε κηφεὺς
γαῖαν ἐπιξύει, τὰ μὲν ἐς κεφαλὴν μάλα πάντα
βάπτων ὠκεανοῖο, τὰ δ' οὐ θέμις, ἀλλὰ τά γ' αὐταὶ
ἄρκτοι κωλύουσι πόδας καὶ γοῦνα καὶ ἰξύν.
ἡ δὲ καὶ αὐτὴ παιδὸς ἐπείγεται εἰδώλοιο
δειλὴ κασσιέπεια. τὰ δ' οὐκέτοι κατὰ κόσμον
φαίνεται ἐκ δίφροιο πόδες καὶ χεῖρες ὕπερθεν.

ἀλλ' ἥγ' εἰς κεφαλὴν ἴση δύετ' ἀρνευτῆρι
μειρομένη γονάτων. ἐπεὶ οὐκ ἄρ' ἔμελλεν ἐκείνη
δωρίδι καὶ πανόπῃ μεγάλων ἄτερ ἰσώσασθαι.
ἡ μὲν ἄρ' εἰς ἑτέρην φέρεται τὰ δὲ νειόθι μᾶλλον
οὐρανὸς ἀντιφέρει, στεφάνοιό τε δεύτερα κύκλα,
ὕδρης τ' ἐσχατιὴν, φορέει τ' αὐτοῦ κενταύροιο
σῶμά τε καὶ κεφαλὴν, καὶ θηρίον, ὅ ῥ' ἐνὶ χειρὶ
δεξιτερῇ κένταυρος ἔχει. τοὶ δ' αὖθι μένουσι
τόξον ἐπερχόμενον πρότεροι πόδες ἱππότα φηρός.
τόξῳ καὶ σπείρῃ ὄφιος καὶ σῶμ' ὀφιούχου
ἀντέλλει ἐπιόντι. κάρηατα δ' αὐτὸς ἀγινεῖ
σκορπίος ἀντέλλων. ἀνάγει δ' αὐτὰς ὀφιούχου
χεῖρας. καὶ προτέρην ὄφεος πολυτειρέος αὐγήν.
τοί γε μὲν ἐν γόνασιν, περὶ γὰρ τετραμμένος αἰεὶ
ἀντέλλει, τότε μὲν πρώτης ἐξέρχεται ἄλλα,
γυῖά τε καὶ ζώνη καὶ στήθεα πάντα καὶ ὦμοι
δεξιτερῇ σὺν χειρί. κάρη δ' ἑτέρης μετὰ χειρὸς
τόξῳ ἀνέρχονται καὶ τοξότῃ ἀντέλλοντι.
σὺν τοῖς ἑρμαίη τε λύρη, καὶ στήθεος ἄχρις
κηφεὺς ἠώου παρελαύνεται ὠκεανοῖο.
ἦμος καὶ μεγάλοιο κυνὸς πᾶσαι ἀμαρυγαὶ
δύουσι καὶ πάντα κατέρχεται ὠρείωνος.
πάντα γε μὴν ἀτέλεστα διωκομένοιο λαγωοῦ.
ἀλλ' οὐχ ἡνιόχῳ ἔριφοι, οὐδ' ὠλενίη αἲξ
εὐθὺς ἀπέρχονται. τὰ δέ οἱ μεγάλην ἀνὰ χεῖρα
λάμπονται, καί οἱ μελέων διακέκριται ἄλλων.

κινῆσαι

Nam retinent Arctoi luſtrantes lumine ſuras.
Labitur illa ſimul gnatam lachrymoſa requirens
Caßiepia, neq; ex cœlo depulſa, decore
Fertur: nam uerſo contingens uertice primùm
Terras, poſt humeros euerſa ſæpe refertur.
Hanc illi tribuunt pœnam Nereides almæ,
Cum quibus, ut perhibent, auſa eſt contendere forma.
Hæc obit inclinata. at pars exorta Coronæ eſt
Altera, cum caudáq; omnis iam panditur Hydra.
At caput & totum ſeſe Centaurus opacis
Eripit è tenebris, linquens ueſtigia parua.
Ipſe feram dextra retinet, prolabitur inde

Anguitenens capite et manibus. profert ſimul Anguis
Iam caput, & ſummũ flexo de corpore lumen.

Hic ille exoritur conuerſo corpore Niſus,
Aluum, crura, humeros, ſimul et præcordia luſtrans:
Et dextra radios læto cum lumine iactans.
Inde Sagittipotens ſuperas conuiſere luces
Inſtitit, & mergit Niſi caput. & ſimul effert
Seſe clara Fides, & promit corpore Cepheus.
Feruidus ille Canis toto cum corpore cedit.
Abditur Orion, obijt Lepus, abditus umbra.

Inferiora cadunt Aurigæ.

Inde obiens Capricornus ab alto lumine pellit
Aurigã,inſtantemq́; Caprã,paruos ſimul Hœdos.
Et magnam antiquo depellit nomine Nauem,
Crus dextrumq́; pedem linquens obit infera Perſeus
In loca.tum cedens à puppi linquitur Argo.

Obruitur Procyon,emergunt Alites unà.
Et uolucris terris exiſtit clara Sagitta·
Auienus. perq́; notum rutila cum numinis Hydra
Delphinum paruas prómit Capricornus in auras.
Et matutino couſurgit Aquarius orbe.
Os Equus atq; pedes nouus exerit.ecce cadentis
Parte poli trahit occiduum nox atra ſub æquor
Centaurum cauda,ſed non caput aut humerorum
Vaſta ſimul recipit,perſiſtit pectore celſo
Cornipedis ſpecies,& cœlum uertice fulcit.
Ora dehinc Serpens & prima uolumina tantum
Conditur,ingentis late tamen agmina caudæ
Ponè trahit.ſubit iſta ſolum,ſubit æquora rurſum,
Integer Oceani cum ſe Centaurus in undas

Iecerit,

κινῆσαι χειμῶνας, ὅτ' ἠελίῳ συνίωσιν.
ἀλλὰ τὰ μὲν κεφαλήν τε καὶ ἄλλην χεῖρα καὶ ἰξὺν
αἰγόκερως ἀνιὼν κατάγει, τὰ δὲ νείατα πάντα
αὐτῷ τοξευτῆρι κατέρχεται. οὐδέ τι περσεὺς,
οὐδ' ἔτι ἄκρα κόρυμβα μένει πολυτειρέος ἀργοῦς.
ἀλλ' ἤτοι περσεὺς μὲν, ἄτερ γουνός τε ποδός τε
δεξιτεροῦ, δύεται. πρύμνης δ' ὅσον εἰς περιαγήν.
αὐτὴ δ' αἰγοκερῆϊ κατέρχεται ἀντέλλοντι.
ἦμος καὶ προκύων δύεται. τὰ δ' ἀνέρχεται ἄλλα,
ὄρνις τ', αἰετός τε, τά τε πτερόεντος ὀϊστοῦ
τείρεα, καὶ νοτίου θυτηρίου ἱερὸς ὕδρη.

ἵππος δ' ὑδροχόοιο νέον περιτελλομένοιο
ποσσί τε καὶ κεφαλῇ ἀνελίσσεται. ἀντία δ' ἵππου
ἐξ οὐρῆς κένταυρον ἐφέλκεται ἀστερίη νύξ.
ἀλλ' οὔ οἱ δύναται κεφαλὴν, οὐδ' εὐρέας ὤμους
αὐτῷ σὺν θώρηκι χαδεῖν. ἀλλ' αἴθοπας ὕδρης
αὐχένιον κατάγει σπείρην, καὶ πάντα μέτωπα.
ἡ δὲ καὶ ἐξόπιθεν πολλὴ μένει. ἀλλ' ἄρα καὶ τὴν
αὐτῷ κενταύρῳ, ὁπότ' ἰχθύες ἀντέλλωσιν,
ἀθρόον ἐμφέρεται. ὁ δ' ἐπ' ἰχθύσιν ἔρχεται ἰχθὺς
αὐτῷ κυανέῳ ὑποκείμενος αἰγοκερῆϊ,
οὔτι γ' ἄδην, ὀλίγον δὲ δυωδεκάδα μένει ἄλλην.

οὕτω καὶ μογεραὶ χεῖρες καὶ γούνατα καὶ ὦμοι
ἀνδρομέδης δίχα πάντα, τὰ μὲν πάρος, ἄλλα δ' ὀπίσ
τείνεται ὠκεανοῖο, νέον ὁπότε προγένωνται (σω
ἰχθύες ἀμφότεροι. τὰ μὲν οἱ καταδεξιὰ χειρὸς
αὐτοὶ ἐφέλκονται. τὰ δ' ἀριστερὰ νειόθεν ἕλκει

κριὸς ἀνερχόμενος. τοῦ καὶ περιτελλομένοιο
ἑσπερόθεν ἴδοιο θυτήριον. αὐτὰρ ἐν ἄλλῃ
περσέος ἀντέλλοντος ὅσον κεφαλήν τε καὶ ὤμους.
αὐτὴ δὲ ζώνη καί κ' ἀμφήριστα πέλοιτο,
ἢ κριῷ λήγοντι φαείνεται, ἢ ἐπὶ ταύρῳ.
σὺν τῷ πανσυδίῃ ἀνελίσσεται. οὐδ' ὅγε ταύρου
λείπεται ἀντέλλοντος, ἐπεὶ μάλα οἱ συνάρηρως

ἡνίοχος φέρεται. μοίρῃ γε μὲν οὐκ ἔτι ταύτῃ
ἀθρόος ἀντέλλει. δίδυμοι δέ μιν οὖλον ἄγουσιν.
ἀλλ' ἔριφοι λαιοῦ τε θέναρ ποδὸς αἰγὶ σὺν αὐτῇ
ταύρῳ συμφορέονται, ὅτε λοφιήν τε καὶ οὐρὴν
κήτεος αἰθερίοιο περαιόθεν ἀντέλλωσι.
δύει δ' ἀρκτοφύλαξ ἤδη πρώτῃ τότε μοίρῃ,
τάων, αἵ πίσυρες μὲν ἄτερ χειρὸς κατάγουσι
λαιῆς. ἡ δ' αὐτοῦ μεγάλη ὑποτέλλεται ἄρκτος·
ἀμφότεροί τε πόδες καταδυομένου ὀφιούχου

Iecerit, atque nouo uibrauit ſidere Piſcem:
His ſumma cœli ſurgentibus, ille per Auſtrum
Piſcis item planta quam pulcher Aquarius urget
Redditur. haud toto tamen hic ſe corpore promit,
Sed manet alterius uenientis tempora ſigni.
ſic brachia mœſtæ
Andromedæ, ſic crura dehinc, humeriq́; nitentes
Paulatim recauo redeunt maris aurea cœlo.
Poſtquam adolent Piſces, incendia denique Piſces
Cum rutilant mundo, dextram hæc attollet in ulnam,
Leuaq́; Virginei rurſum ſe corporis edunt.
Phryx poſtquam pecoris proruperit ortus,
Auſtralem hic Aries Aram procul admouet undis,
Gurgitis occidui qua lux redit, excitat idem
Perſea proceri ſuſtollere uerticis aſtra.
Et claros fulgere humeros: at cætera nondum
Sunt exempta ſolo, quin totum hoc inuida ueri
Natura ambigua rerum ratione reliquit,
Extimus an reliquos Aries produceret artus
Perſeos, an Tauro freti pelleret aſſurgente.
Hoc unà cœlum ſubit integer. haud
Viſcera naſcentis noua Tauri deſerit aſtra.
Quippe huius flammis Aurigæ ſidus inhæret,
Nec tamen hunc totum ſuſtollit Taurus in æthram.
Aurigam ſalſis euoluunt fluctibus amnem
Surgentes Gemini, Taurum Capra plantaq́; læua

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Atq; Hœdi exuperant, cum primum rurſus ab undis
Cetoſa in ſuperum referuntur uiſcera cœlum.
Eminus ingentem condit pars prima Bootem.
Quattuor hic etenim ſignis ſurgentibus altum
Vix penetrat pelagus. neque ſumma totus ab æthra
Labitur Arcturus, manus olli quippe ſiniſtra
Iuge manet, celſiſq; ſubducitur Vrſis.
At cum iam pedibus repetit fluxus Ophiuchus
Vt genua Oceanus uaſto procul æquore condat,
Signum erit Eoa Geminos procedere parte,
Nec lateri Piſtrix cuiquam uicina uidetur:
Sed cum tota ſuper ſuſtollitur, expuit atram
Iam pelagus ſpeciē, nec adhuc tamen extima ſorbent.
Quin nec naſcentis ſuſpectat nauita ponto,
Agmina prima Padi cœlo tum feruere aperto,
Vicinaſq; feces rutili manet Orionis.
Curricula ut ſolers uero mox indice diſcat
Certa tenebrarum, poſsitq; fideliter aſtro
Explorare notos, & tuto carbaſa ponto:
            monet alta Iuppiter æthra
Singula nos facilis ueram dedit arbiter artem.
Nonne uides, primùm cum Phœbe in cornua ſurgit
Tenuia, & anguſto lumen iacit ore per æthram
Decedente die, pronoq; ab tramite Solis,
Promat ut ingreſsi ſolers tibi tempora menſis?
            ſunt tales quattuor ortus

μέσφ' αὐτῶν γονάτων διδύμοις ἔπι σῆμα τετύχθω
ἐξ ἑτέρης ἀνιοῦσι. τότ' οὐκέτι κήτεος οὐδὲν
ἕλκεται ἀμφοτέρωθεν, ὅλον δέ μιν ὄψεαι ἤδη.

ἤδη καὶ ποταμοῦ πρώτης ἁλὸς ἐξανιοῦσαν
καμπὴν ἐν καθαρῷ πελάγει σκέψαιτό κε ναύτης,
αὐτὸν ἐπ' ὠρίωνα μένων, εἴ οἱ πόθι σῆμα
ἢ νυκτὸς μέτρον γ' ἠὲ πλόου ἀγγέλλει.
πάντῃ γὰρ τάγε πολλὰ θεοὶ ἄνδρεσσι λέγουσι.
οὐχ' ὁράας, ὀλίγη μὲν ὅταν κεράεσσι σελήνη
ἑσπερόθεν φαίνηται, ἀεξομένοιο διδάσκει
μηνὸς, ὅτε πρώτη ἀποκίδναται αὐτόθεν αὐγὴ,
ὅσον ἐπισκιάειν, ἐπὶ τέτρατον ἦμαρ ἰοῦσα,

ὀκτὼ δ' ἐν διχάσι, διχόμηνα δὲ παντὶ προσώπῳ,
αἰεὶ δ' ἄλλοθεν ἄλλα παρακλίνουσα μέτωπα
εἴρει ὁποσαίη μηνὸς περιτέλλεται ἠώς.
ἄκρα γε μὴν νυκτῶν κεῖναι δυοκαίδεκα μοῖραι
ἀρκίαι ἐξειπεῖν, τὰ δέ που μέγαν εἰς ἐνιαυτόν.
ὥρη μέν τ' ἀρόσαι νειοὺς, ὥρη δὲ φυτεῦσαι.
ἐκ διὸς ἤδη πάντα πεφασμένα πάντοθι κεῖται,

καὶ μήν τις καὶ νηὶ πολυκλύστου χειμῶνος
ἐφράσατ', ἢ δεινοῦ μεμνημένος ἀρκτούροιο,
ἢ ἑτέρων ἄλλων, οἵτ' ὠκεανοῦ ἀρύονται
ἀστέρες ἀμφιλύκης, οἵτε πρώτης ἔτι νυκτός.
ἤτοι γὰρ τοὺς πάντας ἀμείβεται εἰς ἐνιαυτὸν
ἠέλιος, μέγαν ὄγμον ἐλαύνων. ἄλλοτε δ' ἄλλῳ
ἐμπελάσει, τοτὲ μέντ' ἀνιὼν, τοτὲ δ' αὐτίκα δύνων
ἄλλος δ' ἀλλοίην ἀστὴρ ἐπιδέρκεται ἠῶ.
γινώσκεις τάδε καὶ σύ. τὰ γὰρ συναείδεται ἤδη
ἐννεακαίδεκα κύκλα φαεινοῦ ἠελίοιο,
ὅσα τ' ἀπὸ ζώνης εἰς ἔσχατον ὠρίωνα
νὺξ ἐπιδινεῖται, κύνατε θρασὺν ὠρίωνος.
οἵ τε ποσειδάωνος ὁρώμενοι, ἢ διὸς αὐτοῦ
ἀστέρες ἀνθρώποισι τετυγμένα σημαίνουσι.
τῶν κείνων πεπόνησο. μέλει δέ τοι, εἴποτε νηὶ
πιστεύεις, εὑρεῖν ὅσα που κεχρημένα κεῖται
σήματα χειμερίοις ἀνέμοις ἢ λαίλαπι πόντου.
μόχθος μέντ' ὀλίγος, τὸ δὲ μυρίον αὐτίκ' ὄνειαρ
γίνετ' ἐπιφροσύνης αἰεὶ πεφυλαγμένῳ ἀνδρί.
αὐτὸς μὲν τὰ πρῶτα σαώτερος, εὖ δὲ καὶ ἄλλον
παρειπὼν ὤνησεν, ὅτ' ἐγγύθεν ὤρορε χειμών.
πολλάκι γὰρ καί τίς τε γαληναίῃ ὑπὸ νυκτὶ
νῆα περιστέλλει πεφοβημένος ἦρι θαλάσσης.
ἄλλοτε μὲν τρίτον ἦμαρ ἐπιτρέχει, ἄλλοτε πέμπτον.
ἄλλοτε ἀπρόφατον κακὸν ἵκετο. πάντα γὰρ οὔπω
ἐκ διὸς ἄνθρωποι γινώσκομεν, ἀλλ' ἔτι πολλὰ

κέκρυπται,

Marcentis Lunæ. quales ſub menſe renato
Quattuor exurgunt languentis luminis umbræ,
Atq; bis octonas includunt ordine luces.
At decedentis poſtrema crepuſcula noctis,
Bis ſex ſigna tibi quæ uerſat ſignifer orbis
Monſtrabunt. nam Phœbus ſingula mutat
Semper, & alterno ſuccedit in omnia lapſu,
                    uel cum deuexus in undas
Labitur, & rebus formam abſumpſere tenebræ.
Vel matutino redit in cunabula   *
Cum pelago, & rebus ſuffudit luce colores.
Sic diuerſa diem comitantur ſidera ſemper.
Sed prim   *   exordia ſumpſit ab anno,
Torreret rutilo cum Phœbus ſidere Cancrum,
Cingula cum ueheret pelagus procul Orionis,
Et cum cæruleo flagraret Sirius aſtro.
Hoc ut fontem, unde & duxit tempora Lunæ
Nauita quo longum facili rate curreret æquor,
Et quo ruris amans telluri ſacra parenti,
Crederet, ingentiq; petat indagine ſemper,
Seu qui uela ſalo, ſeu qui dat ſemina terræ,
Hæc mora diſcendi breuis, huc labor, et breue tẽpus
Poſcitur, innumeros habet autem induſtria fructus.
Vtilitas te certa manet, prænoſcere motus
Si libet aërios, & tempeſtatibus ipſis
Edere principium. te primum ſponte procellis

Arcebis rapidis, te rurſum principe fluctus
Vitabunt alij, ſi certis ſingula ſignis
Tempora diſcernas.
Sæpe etenim quanquam tranquillæ noctis amictu
Mitia portenti requieſcunt terga profundi,
Doctus ſecuram ſubducit ab æquore claſſem
Nauita, & actea retinet ſtatione phaſellum,
Cum matutinæ præſenſit ſigna procellæ.
Nanque aliàs cœlo tum tertia lumina Phœbus
Exerit.
Crebro quinta dehinc lux commouet amphitritem.
Sæpe inopina mali clades ruit. omnia certis

Indicijs tibi Luna dabit, ſeu lucis utrinque
Cæſa facem, ſeu cum teretem concreſcit in orbem.
Sol quoque uenturas aperit tibi ſæpe procellas
Sidera producens, & cum * ſidera condit,
Nec minus ex alijs aderit cognoſcere motus
Aequoris, & magnos cœli callere tumultus,
Cynthia cùm primùm cœlo noua cornua promit,
Cautus utrinque deam circunſpice. nanq; reuerſæ
Nequaquam ſemper ſimilis lux imbuit ortum.
Sed ſpecies diuerſa trahit, uarioq; notatur
Formarum primi cùm ſurgit luminis igne.
Tertia cùm rutilat, tum maior ſideris æthram

Scandit,

κέκρυπται, τῶν αἴ κε θέλῃ καὶ ἐς αὐτίκα δώσει
Ζεύς. ὁ γὰρ οὖν γενεὴν ἀνδρῶν ἀναφανδὸν ὀφέλλει,
πάντοθεν εἰδόμενος, πάντῃ δ᾽ ὅγε σήματα φαίνων.

ἄλλα δέ που ἐρέει ἤπου διχόωσα σελήνη
πλήθους ἀμφοτέρωθεν, ἢ αὐτίκα πεπλήθυῖα.
ἄλλα δ᾽ ἀνερχόμενος, τότε δ᾽ ἄκρῃ νυκτὶ κελεύων
ἠέλιος. τὰ δέ τοι καὶ ἀπ᾽ ἄλλων ἔσσεται ἄλλα
σήματα καὶ περὶ νυκτὶ καὶ ἤματι ποιήσασθαι.

σκέπτεο δ᾽ ἐν πρῶτον κεράων ἑκάτερθε σελήνην.

ἄλλοτε γάρ τε ἄλλη μιν ἐπιγράφει ἕσπερος αἴγλη.
ἄλλοτε δ᾽ ἀλλοῖαι μορφαὶ κερόωσι σελήνην,

εὐθὺς ἀεξομένην, αἱ μὲν τρίτῃ, αἱ δὲ τετάρτῃ,
τάων καὶ περὶ μηνὸς ἐφεσταότος κε πύθοιο.

λεπτὴ μὲν καθαρή τε περὶ τρίτον ἦμαρ ἐοῦσα,
εὔδιός κ᾽ εἴη. λεπτὴ δὲ καὶ εὖ μάλ᾽ ἐρευθὴς,

πνευματίη. παχίων δὲ καὶ ἀμβλείῃσι κεραίαις

τέτρατον ἐκ τριτάτοιο φόως ἀμενηνὸν ἔχουσα, ἢ νότῳ ἀμβλύνεται, ἢ ὕδατος ἐγγὺς ἐόντος.

εἰ δέ κ' ἐπ' ἀμφοτέρων κεράων, τρίτον ἦμαρ ἄγουσα,
μήτέ τι νυστάζοι μήθ' ὑπτιόωσα φαείνοι,
ἀλλ' ὀρθαὶ ἑκάτερθε περιγνάμπτωσι κεραῖαι,

ἑσπέριοί κ' ἄνεμοι κείνην μετὰ νύκτα φέροιεν.
εἰ δ' αὔτως ὀρθὴ καὶ τέτρατον ἦμαρ ἀγινοῖ,
ἦτ' ἂν χειμῶνος συναγειρομένοιο διδάσκει.

εἰ δέ κεν οἱ κεράων τὸ μετήορον εὖ ἐπινεύοι,
δειδέχθαι βορέω, ὅτε δ' ὑπτιάησι, νότοιο.
αὐτὰρ ἐπὴν τριτόωσαν ὅλος περὶ κύκλος ἑλίσσοι
πάντη ἐρευθόμενος, μάλα κεν τότε χείμερος εἴη.

μείζονι δ' ἂν χειμῶνι πυρώτερα φοινίσσοιτο.

σκέπτεο δ' ἐς πληθὺν τε, καὶ ἀμφότερον διχόωσαν,
ἢ μὲν ἀεξομένην, ἠδ' ἐς κέρας αὖθις ἰοῦσαν.
καί οἱ ἐπὶ χροιῆ τεκμαίρεο μηνὸς ἑκάστου.
πάντη γὰρ καθαρῇ, καὶ μάλ' εὔδια τεκμήραιο.

πάντα

Scandit, & aëreas quarta face luminat oras:
Ingredientis erit plenè tibi nuncia menſis.
Hæc caſtigato ſi tertia fulſerit ortu
Pura, ſic ut fœdis ab ſyrtibus abſore dicat,
Clara ſerena diu. Vir. Geor-
At ſi uirgineum ſuffuderit ore ruborem, gic. 1.
Ventus erit. uento ſemper rubet aurea Phœbe.
Luminis iſta dehinc ſi craßior, atq; retuſis Auien
Cornibus ingreditur, ſi quarti ſideris ortum
Percurſo, ut tenuem protendat corporis umbram,
Imbribus aut Zephyris hebetabitur: arguet ultro
Flabra Noti aut pluuias
Tertia ſi rurſum protollat Cynthia currus,
Sic ſubiecta faces & acumina lenta coruſcans,
Vt nec curua quaſi declinet cornua, nec ſe
Fuſa ſupinato diducat lumen in auras:
Occiduo Zephyrum prædicet ſurgere mundo,
Aut Libyæ de parte Notum. ſin quatuor autem
Cynthia curriculis cœlum ſubit, atq; coruſcis
Cornibus immodice præſtantibus uſſerit ignes:
Vix prolixa ſalum ciet ocyus omnia cauri.
Iſtius in Boream quod ſe ſuſtollit acumen,
Si curuum ſpecie uelut armat: affore cœlo
Sæua procelloſi prædicet flabra Aquilonis
Inferiore plaga, ſi Lunam tertius ortus
Proferat, atq; Deæ conuoluat circulus oras

Suffuſus rutilo: mox tempeſtate ſonora
Spumoſum late pelagus caneſcere cernes.
Maior & hac rauci uerſabit gurgitis undas,
Ipſa quoq; immodice ſi uultum Luna rubeſcat.
Contemplator item ſeu plenum luminis orbem
Cynthia diſtendit, ſeu cùm tertius ambitus olli
Cæditur, & mediæ uelut indiga lucis utrinque
Suſtinet obductæ ſibimet diſpendia formæ,
Cornua prima replens, & cornua feſſa dehiſcens.
Induit & qualem procedens ore colorem,
Hinc perpende oculis, ipſo monitore dierum
Signa tene, ac totum diſcerne in tempora menſem.
Non unum deprenſa diem tibi ſigna loquuntur,
Nec uulgo in cunctis adſunt præcepta diebus,
Sed quæ ſigna nouo dederit mox tertia in ortu
Quartáue, ſuſtollit medios dum Cynthia uultus,
Durabunt cœlo medio quæ edixerit ore.
Ille aliâs trino conuoluit tramite Lunam,
Et geminus plerunq; meat Sol, & unicus idem.
Cingere ſi ſimplex circunuerſabitur orbem
Signa procellarum certißima, ſigna ſereni
Præferet. abruptos ſubito prænunciat Euros
Marceſcens tenui ſenſim caligine, & æthra
Digeſtus patula, docet undis adfore pacem.
Si duo ſe Lunæ, circunfudere repente,
Maxima uis pontum, uis uertet maxima terras.

Maioresq;

πάντα δ' ἐρευθομένη, δοκέειν ἀνέμοιο κελεύθους.
ἄλλοθι δ' ἄλλο μελαινομένη, δοκέειν ὑετοῖο.

σήματα δ' οὔτ' ἄρα πᾶσιν ἐπ' ἤμασι πάντα τέτυκται.
ἀλλ' ὅσα μὲν τριτάτῃ τεταρταίῃ τε πέλονται,
μέσφα διχαιομένης, διχάδος γε μὲν, ἄχρις ἐπ' αὐτῇ
σημαίνει διχόμηνον, ἀτὰρ πάλιν ἐκ διχομήνης
ἐς διχάδα φθιμένην. ἔχεται δέ οἱ αὐτίκα τετρὰς
μηνὸς ἀποιχομένου, τῇ δὲ τριτάτῃ ἀπιόντος.

εἰ δέ κέ μιν περὶ πᾶσαν ἅλωαὶ κυκλώσονται
ἢ τρεῖς, ἠὲ δύω περικείμεναι, ἠὲ μί' οἴη,
τῇ μὲν ἴῃ, ἀνέμοιο γαληναίης τε δοκεύειν,
ῥηγνυμένῃ, ἀνέμοιο, μαραινομένῃ δὲ, γαλήνης.

ταὶ δύο δ' ἂν χειμῶνι περιτροχάοιτο σελήνῃ.
μείζονα δ' ἂν χειμῶνα φέροι τριέλικτος ἅλωὴ,
καὶ μᾶλλον μελανεῦσα, καὶ εἰ ῥηγνύατο μᾶλλον.
καὶ τὰ μὲν οὖν αὐθὶ μηνὶ σεληναίης τε πύθοιο.
ἠελίοιο δέ τοι μελέτω ἑκάτερθεν ἰόντος.

ἠελίῳ καὶ μᾶλλον ἐοικότα σήματα κεῖται
ἀμφότερον, δυόντι, καὶ ἐκ περάτης ἀνιόντι.
μή οἱ ποικίλλοιτο νέον βάλλοντος ἀρούραις
κύκλος, ὅτ᾽ εὐδίου κεχρημένος ἤματος εἴης,
μηδέ τι σῆμα φέροι, φαίνοιτο δὲ λιτὸς ἁπάντη.

εἰ δ᾽ αὔτως καθαρόν μιν ἔχοι βουλύσιος ὥρη,
δύοι δ᾽ ἀνέφελος μαλακὴν ὑποδείελος αἴγλην,
καὶ μὲν ἐπερχομένης ἠοῦς ἔθ᾽ ὑπεύδιος εἴη.
ἀλλ᾽ οὐχ᾽ ὁππότε κοῖλος ἐειδόμενος περιτέλλοι,
οὐδ᾽ ὁπότ᾽ ἀκτίνων αἱ μὲν νότον, αἱ δὲ Βορῆα
σχιζόμεναι βάλλωσι, τὰ δ᾽ αὖ περὶ μέσα φανείῃ
ἀλλά που ἢ ὑετοῖο διέρχεται ἢ ἀνέμοιο.
σκέπτεο δ᾽ εἰ καί τοι αὐγαὶ ὑπεῖεν αὖ ἠελίοιο,

αὐτὸν ἐς ἠέλιον. τοῦ γὰρ σκοπιαὶ καὶ ἄρισται.
εἴ τι που ἢ καὶ ἔρευθος ἐπιτρέχει, οἷά τε πολλὰ
ἑλκομένων νεφέων ἐρευθαίνεται ἄλλοθεν ἄλλα,
ἢ εἴ που μελανεῖ, καί τοι τὰ μὲν ὕδατος ἔστω
σήματα μέλλοντος, τὰ δ᾽ ἐρεύθεα πάντ᾽, ἀνέμοιο.
εἴ γε μὲν ἀμφοτέροις ἅμυδις κεχρωσμένος εἴη,
καί κεν ὕδωρ φορέοι, καὶ ὑπηνέμιος τανύοιτο.
εἰ δέ οἱ ἀνιόντος, ἢ αὐτίκα δυομένοιο
ἀκτῖνες συνίωσι, καὶ ἀμφ᾽ ἑνὶ πεπλήθωσι.
ἤ ποτε καὶ νεφέων πεπιεσμένος, ἢ ὅτ᾽ ἐς ἠῶ

ἔρχηται

Maioreſq́; dehinc agitabunt ſtagna procellæ,
Si trinus rutilum conſtrinxerit ambitus orbem.
Et magis immodica formidine ſæuiet Auſter,
Zonarum teter fuerit ſi tractus in æthra.
Deniq; diſrumpant ſi ſeſe cingula Lunæ,
Vltima tempeſtas ruet imi gurgitis æſtum.
Sol quoq; & exoriens, & cum ſe condit in undas,
Signa dabit. Solem certiſsima ſigna ſequentur,
Et quæ mane refert, & quæ ſurgentibus aſtris.

Vir. Georgic. 1

Auienus.

Non hic cum primo ſeducet gurgite uultum,
Ceu picturato diuerſos ore colores
Proferet. haud etenim tali tibi ſole reuecto
Mitia iam cœli fas expectare ſerena.
Et ſi tranquillo conuexa cucurrerit auſtro,
Indideritq́; facem ponto Deus integer, atra
Nube carens, puruſq́; coma & ſplendidus orbe:
Conuenit Eoæ facem præſumere lucis.
Sed non ora cauo ſimilis medioq́; recedens
Orbe, quaſi uel ſi radios diſcingitur ultro
Figat, ad Auſtralem porrecto ſidere partem,
Aut Borea rigidi iaculetur luminis igne:
Et uento & pluuijs reparata in luce carebit.
Deniq; per flammas procul atq; incendia ſolers
Ipſa die cedunt blandi ſi lumina Solis,
Tende oculos, certa hoc ducentur ſigna ſiniſtro.

Et ne ſanguineus late rubor imbuat ora,
Qualia protractu uaga nubila ſæpe rubeſcunt:
Aut ne labenti piceus color abdat amictu
Lampada, quære diu ſi tetro craßior orbe eſt,
Vueſcet pluuijs tellus:
Vis ſimul amborum ſi uultum Solis oberret,
Cuncta Noti quatient, imbres procul arua rigabũt.
Ecce aliâs primo naſcentis Solis in ortu,
Vel cùm præcipites pelago Deus inſerit ignes,
Si coëunt radij.
Omnibus his ſignis in terram defluit imber.
Ver. 1 Georgic. Aut ubi ſub lucem denſa inter nubila ſeſe
Diuerſi rumpent radij:
nimbis ingentibus arua madebunt.
At matutini ſi Phœbum in littoris *
Maiorem ſolito produxerit, atq; per æthram
Marcenti ſimilis defluxerit extimus orbis,
Alta dehinc ſcandens minuat iubar igniferum Sol:
Pura ſerena aderunt.
hic quoq; magnis
Cùm madefacta die ſub tempeſtatibus horret,
Pallidus ora cadens, promittet pura ſerena.
Quin naſcente die uenturos conuenit imbres
Noſcere, cùm proni procul ad confinia cœli
De * piceo ſpectans nubila tractu:
Et cum declinant radij, ſed partem in utranq;

ἄρχηται περὶ νυκτὸς, ἢ δὲ ἠοῦς ἐπὶ νύκτα,
ὕδατί κεν κατιόντι παρατρέχει ἤματα κεῖνα.
μὴ δ' ὅτε οἱ ὀλίγη νεφέλη πάρος ἀντέλλησι,
τὴν δὲ μετ' ἀκτίνων κεχρωσμένος αὐτὸς ἀερθῇ,
ἀμνηστεῖν ὑετοῖο. πολὺς δ' ὅτε οἱ περὶ κύκλος
οἷον τηκομένῳ ἐναλίγκιος εὐρύνηται
πρῶτον ἀνερχομένοιο, καὶ ἂψ ἐπὶ μεῖον ἴησι,
εὔδιός κε φέροιτο, καὶ εἴ ποτε χείματος ὥρῃ

ὠχρήσῃ κατιὼν. ἀτὰρ ὕδατος ἡμερινοῖο

γινομένου κατόπισθε περὶ νέφεα σκοπέεσθαι,
καὶ δὴ δυομένου τετραμμένος ἠελίοιο,
τὴν μὲν ὑποσκιάησι μελαινομένη εἰκῦα
ἠέλιον νεφέλη, ταὶ δ' ἀμφί μιν ἔνθα καὶ ἔνθα
ἀκτῖνες μεσσηγὺς ἑλισσόμεναι διχόωνται,
ἦ τ' ἂν ἔτ' εἰς ἠῶ σκέπαος κεχρημένος εἴης.
εἰ δ' ὁ μὲν ἀνέφελος βάπτοι ῥόου ἑσπερίοιο,
ταὶ δὲ κατερχομένου νεφέλαι καὶ οἰχομένοιο
πλησίον ἑστήκωσιν ἐρυθέες, οὔ σε μάλα χρὴ
αὔριον, οὐδ' ἐπὶ νυκτὶ περιτρομέειν ὑετοῖο.
ἀλλ' ὁπότ' ἠελίοιο μαραινομένῃσιν ὁμοῖαι
ἐξαπίνης ἀκτῖνες ἀπ' οὐρανόθεν τανύονται,
οἷον ἀμαλδύνονται ὅτε σκιάουσι κατ' ἰθὺ
ἱσταμένης γαίης τε καὶ ἠελίοιο σελήνη,

οὐδ᾽ ὅτε οἱ ἐπέχοντι φανήμεναι ἠῶθι πρὸ
φαίνονται νεφέλαι ὑπερευθέες ἄλλοθεν ἄλλη,
ἄῤῥαντοι γίνονται ἐπ᾽ ἤματι κείνω ἄρουραι.
μηδ᾽ αὔτως ἔτ᾽ ἐόντι πέρην. ὁπότε προταθεῖσαι
ἀκτῖνες φαίνονται ἐπίσκιοι ἠῶθι πρὸ,
ὕδατος ἢ ἀνέμοιο κατοισομένου λελαθέσθαι.

ἀλλ᾽ εἰ μὲν κεῖναι μᾶλλον κνέφας φορέοιντο
ἀκτῖνες, μᾶλλόν κεν ἐφ᾽ ὕδατι σημαίνοιεν.
εἰ δ᾽ ὀλίγος τανύοιτο περὶ δνόφος ἀκτίνεσσιν,
οἷόν που μαλακαὶ νεφέλαι φορέουσι μάλιστα,
ἦτ᾽ ἂν ἐπερχομένοιο περιδνοφέοιντ᾽ ἀνέμοιο.
οὐδὲ μὲν ἠελίου σχεδόθεν μελανεῦσαι ἅλωαὶ,
εὔδιοι, ἀσσότεραι δὲ καὶ ἀστεμφὲς μελανεῦσαι,
μᾶλλον χειμέριαι. δύο δ᾽ ἂν χαλεπώτεραί εἰσι.
σκέπτεο δ᾽ ἢ ἀνιόντος ἢ αὐτίκα δυομένοιο,
εἴπου οἱ νεφέων, τὰ παρήλια κικλήσκονται,
ἢ νότου ἠὲ Βορῆος ἐρεύθεται, ἢ ἑκάτερθεν.
μηδ᾽ οὕτω σκοπιὴν ταύτην ἀμενηνὰ φυλάσσειν.
οὐ γὰρ ὅτ᾽ ἀμφοτέρωθεν ὁμοῦ περὶ μέσσον ἔχωσιν
ἠέλιον κεῖναι νεφέλαι, σχεδὸν ὠκεανοῖο,
γίγνεται ἀμβολίη διόθεν χειμῶνος ἰόντος.
εἴγε μὲν ἐκ Βορέαο μί᾽ οἴη φοινίσσοιτο,
ἐκ Βορέω πνοιάς κε φέροι, νοτίη δὲ νότοιο.
ἢ καί που ῥαθάμιγγες ἐπιτροχόωσ᾽ ὑετοῖο,
ἑσπερίοις καὶ μᾶλλον ἀληθέα τεκμήραιο.

ἑσπερόθεν

Lucis in occaſu,nox ut ſerat algida rores,
Imber erit.puras ſi Phœbus condit habenas,
Et Calpetano tranquillum gurgite lumen
Tingat,at in lapſu nubes ignita ſequatur:
nunquam te craſtina fallet Verg. I.
Hora,nec inſidijs noctis capiere ſerenæ. Georg.
ſed cum radijs marcentibus ardor **Auienus.**
Languet,uel tenui tenduntur acumine fruſtra
Phœbei crines:nimbos aget atra procella,
Talis & obducti cernetur forma diei,
Qualem fraternos ſubtexens luna iugales
Lucem habitat.

aut ubi curſum
Cum matutinos molitur Lucifer ortus,
Ebria ſanguineas ſubuoluunt uellera nubes.
Nanque grauis cœlo fundetur protinus imber.
Nec ſi Sole procul rutila inter ſtagna morante
Emineant radij,radios quoque craſsior umbra
Contegat:ille dies pluuijs uentoq́; carebit.
Quin erit imber item,ſi Solem circulus ater
Ambiat exortum.maior ſi denique nimbus
Vrgebit cœlo,maior ſola perluet imber,
Circunfuſa adeò ſi cingula neſcia ſolui
Seruarent tetram ſpeciem torpentia noctis.
Sæpe etiam Phœbo nubes percuſſa rubeſcit,
Et meditata Dei formam procul igne recepto,
Concipit effigiem ſimulato luminis orbe.

Id qua parte poli ſpectaueris, adfore ab ipſa
Parte tene uentos. tamen, hæc tamen omnia ſemper
Decedente die melius uentura docebunt.

Conuenit hic etiam paruum Præſepe notare,
Id nubi nomen, quæ Cancro obuoluitur alto,
Græcia docta dedit. quapropter denique Aſellos
Suſpice, quorum unus ſeptem uicina trioni
Aſtra adolet, tepidū procul alter ſpectat in Auſtrū,
In medio quod nube quaſi concreſcit adacta,
Id Præſepe uocant. Porrò hoc Præſepe repente

Si ſeſe ex oculis procul auferat, ardeat autem
Congruus aërijs late rubor ignis Aſellis:
Nequaquam tenues agitabunt ſtagna procellæ.
At ſi ſideribus ſimilis lux duret, & illi
Tetra ſit effigies: ruet altis nubibus imber.
Sin Boreæ de parte trucis uelut indiga iuſtæ
Stella facis, lento marceſcere cernitur igne,
Et procul alterius iuba late flagrat Aſelli:
Protinus Aethiopum ſurget conuallibus Auſter.
At regione Noti ſi lucem ſtella ſeneſcat,
Sæuus Rhiphæis Aquilo crepitabit ab oris.
Cice. Atque etiam uentos præmonſtrat ſæpe futuros
Inflatum mare, cum ſubito penitusq́; tumeſcit
Saxaq́; cana ſalis niueo ſpumata liquore
Triſtificas certant Neptuno reddere uoces:

ἑσπερόθεν γὰρ ὁμῶς σημαίνεται ἐμμενὲς αἰεί.
σκέπτεο καὶ φάτνην, ἥ μέν τ' ὀλίγῃ ἐοικυῖα
ἀχλύϊ, Βοῤῥαίη ὑπὸ καρκίνῳ ἠγηλάζει.
ἀμφὶ δέ μιν δύο λεπτὰ φαεινόμενοι φορέονται
ἀστέρες, οὔτε τι πολλὸν ἀπήοροι, οὔτε μάλ' ἐγγὺς,
ἀλλ' ὅσον τε μάλιστα πυγούσιον οἰήσασθαι.
εἷς μὲν Βοῤῥείαο, νότῳ δ' ἐπιέρχεται ἄλλος.
καί τοι μὲν καλέονται ὄνοι. μέσση δέ τε φάτνη,
ἥτε καὶ ἐξαπίνης πάντη διὸς εὐδιάοντος
γίνετ' ἄφαντος ὅλη, τοὶ δ' ἀμφοτέρωθεν ἰόντες
ἀστέρες ἀλλήλων αὐτοσχεδὸν ἰνδάλλονται.
οὐκ ὀλίγῳ χειμῶνι τότε κλύζονται ἄρουραι.
εἰ δὲ μελαίνηται, τοί δ' αὐτίκ' ἐοικότες ὦσιν
ἀστέρες ἀμφότεροι, περὶ χ' ὕδατι σημαίνοιεν.
εἰ δ' ὁ μὲν ἐκ Βορέω φάτνης ἀμενηνὰ φαείνῃ
λεπτὸν ἐπαχλυόων, νότιος δ' ὄνος ἀγλαὸς εἴη,
δειδέχθαι ἀνέμοιο νότου, Βορέω δὲ μάλα χρὴ
ἔμπαλιν ἀχλυόεντι, φαεινομένῳ τε δοκεύειν.
σῆμα δέ τοι ἀνέμοιο καὶ οἰδαίνουσα θάλασσα
γιγνέσθω, καὶ μακρὸν ἐπ' αἰγιαλοὶ βοόωντες,
ἀκταί τ' εἰνάλιοι, ὁπότ' εὔδιοι ἠχήεσσαι
γίγνονται, κορυφαί τε βοώμεναι οὔρεος ἄκραι.
καὶ δ' ἂν ἐπὶ ξηρὴν ὅτ' ἐρωδιὸς οὐ κατὰ κόσμον
ἐξ ἁλὸς ἔρχηται, φωνῇ περὶ πολλὰ λεληκὼς,
κινυμένου κε θάλασσαν ὑπερφορέοιτ' ἀνέμοιο.

καί ποτε καὶ κέπφοι, ὁπότ' εὔδιοι ποτέωνται,
ἀντία μελλόντων ἀνέμων εἰληδὰ φέρονται.
πολλάκι δ' ἀγριάδες νῆσσαι, ἢ εἰν ἁλὶ δῖναι
αἴθυιαι χερσαῖα τινάσσονται πτερύγεσσιν.
ἢ νεφέλη ὄρεος μηκύνεται ἐν κορυφῇσιν.
ἤδη καὶ πάπποι λευκῆς γήρειον ἀκάνθης,
σῆμ' ἐγένοντ' ἀνέμου, κωφῆς ἁλὸς ὁππότε πολλοὶ
ἄκροι ἐπιπλείωσι, τὰ μὲν πάρος, ἄλλα δ' ὀπίσσω.
καὶ θέρεος βρονταί τε καὶ ἀστραπαὶ ἔνθεν ἴωσιν,
ἔνθεν ἐπερχομένοιο περισκοπέειν ἀνέμοιο.
καὶ διὰ νύκτα μέλαιναν ὅτ' ἀστέρες ἀίσσωσι
ταρφέα, τοὶ δ' ὄπιθεν ῥυμοὶ ὑπολευκαίνονται,
δειδέχθαι κείνοις αὐτὴν ὁδὸν ἐρχομένοιο
πνεύματος. εἰ δέ κεν ἄλλοι ἐναντίον ἀίσσωσιν
ἄλλοις ἐξ ἄλλων μερέων, τό τε δὴ πεφύλαξο
παντοίων ἀνέμων, οἵ τ' ἄκριτοί εἰσι μάλιστα.
ἄκριτα δὲ πνείουσιν ἐπ' ἀνδράσι τεκμήρασθαι.
αὐτὰρ ὅτ' ἐξ εὔροιο καὶ ἐκ νότου ἀστράπτῃσιν,
ἄλλοτε δ' ἐκ ζεφύροιο, καὶ ἄλλοτε πὰρ βορέαο,
δή τό τε τις πελάγει ἔνι δείδιε ναυτίλος ἀνήρ.
μή μιν τῇ μὲν ἔχῃ πέλαγος, τῇ δ' ἐκ διὸς ὕδωρ.
ὕδατι γὰρ τοσαίδε περὶ στεροπαὶ φορέονται.
πολλάκι δ' ἐρχομένων ὑετῶν νέφεα προπάροιθεν
οἷα μάλιστα πόκοισιν ἐοικότα ἰνδάλλονται,
ἢ διδύμη ἔζωσε διὰ μέγαν οὐρανὸν ἶρις,
ἢ καί που τις ἅλωα μελαινομένην ἔχει ἀστήρ.

Aut denſus ſtridor cum celſo è uertice montis
Ortus adaugeſcit,ſcopuli ui ſæpe repulſus.
Iam ſibi tum curuis male temperat unda carinis, Virg.
Cum medio celeres reuoluant ex æquore mergi,
Clamoremq́; ferunt ad littora.cumq́; marinæ
In ſicco ludunt fulicæ,notasq́; paludes
Deſerit,atque altam ſupra uolat ardea nubem.
Denique cum cœlo tenduntur pura ſereno, Auienus.
Sæuitura polo ſunt flammina *

Sæpe etiam ſtellas uento impendente uidebis Virg.
Præcipites cœlo labi,noctisq́; per umbras
Flammarum longos à tergo albeſcere tractus,
Quòd ſi diuerſis ſe paßim partibus ignes Auienus.
Excutiant:uerret pelagus ſine fine modoq́;
Turba procellarum.

At Boreæ de parte trucis cum fulminat,& cum
Euriq́; Zephyriq́; tonat domus:omnia plenis Virg.
Rura natant foßis,atque omnis nauita ponto.

aut bibit ingens
Iris.
Si ſtellam teter uelut ambiat æquora propter Auienus.

Iam uarias Pelagi uolucres, & quæ Aſia circum
Dulcibus in ſtagnis rimantur prata Cayſtri.
Aut arguta lacus circunuolitauit Hirundo.

Et ueterem in limo Ranæ cecinere querelam.

Cice. Et matutinis Acredula uocibus inſtat,
Inſtat, & aſsiduas uocum iacit ore querelas,
Cum primum gelidos rores aurora remittit.
Fuſcaq́; nonnunquam curſans per littora Cornix
Demerſit caput, & fluctum ceruice recepit.

Mollipedesq́; Boues ſpectantes lumina cœli,
Naribus humiſerum duxere ex aëre ſuccum.
Virg. Sæpius & tectis penetralibus extulit oua
Anguſtum Formica terens iter.

Auienus. Inſerit interius terrarum redditus æſtus,
Pectora cum curuo purgat Gallinula roſtro.

Agmine

πολλάκι λιμναῖαι ἢ εἰνάλιαι ὄρνιθες
ἄπληστον κλύζοντ' ἐνιέμεναι ὑδάτεσιν,
ἢ λίμνην πέρι δηθὰ χελιδόνες ἀΐσσοντ'
γαστέρι τύπτουσαι αὔτως εἰλυμένον ὕδωρ,
ἢ μᾶλλον δειλαὶ γενεαί, ὕδροισιν ὄνειαρ,
αὐτόθεν ἐξ ὕδατος πατέρες βοόωσι γυρίνων.
ἢ τρύζει ὀρθρινὸν ἐρημαίη ὀλολυγὼν,

ἤπου καὶ λακέρυζα παρ' ἠιόνι προὐχούσῃ
χείματος ἐρχομένου χέρσῳ ὑπέκυψε κορώνη,
ἤπου καὶ ποταμοῖο ἐβάψατο μέχρι παρ' ἄκρους
ὤμους ἐκ κεφαλῆς, ἢ καὶ μάλα πᾶσα κολυμβᾷ,
ἢ πολλὴ στρέφεται παρ' ὕδωρ παχέα κρώζουσα.
καὶ βόες ἤδη τοι πάρος ὕδατος ἐνδίοιο
οὐρανὸν εἰσανιδόντες, ἀπ' αἰθέρος ὠσφρήσαντο.
καὶ κοίλης μύρμηκες ὀχῆς ἐξ ὤεα πάντα
θᾶσσον ἀνηνέγκαντο. καὶ ἀθρόον ὤφθεν ἴουλοι
τείχη ἀνέρποντες, καὶ πλαζόμενοι σκώληκες
κεῖνοι, τοὺς καλέουσι μελαίνουσι ἔντορα γαίης·
καὶ τιτθαὶ ὄρνιθες, ταὶ ἀλέκτορος ἐξεγένοντο,
εὖ ἐφθειρίσαντο, καὶ ἔκρωξαν μάλα φωνῇ.
οἷόν τε σταλάον ψοφέει ἐπὶ ὕδατι ὕδωρ.
δή ποτε καὶ γενεαὶ κοράκων, καὶ φῦλα κολοιῶν,
ὕδατος ἐρχομένοιο Διὸς πάρα σῆμ' ἐγένοντο,
φαινόμενοι ἀγελιδὰ, καὶ ἰρήκεσιν ὁμοῖον

φθεγξάμενοι· καί που κόρακες δίους σταλαγμοὺς
φωνῇ ἐμιμήσαντο σὺν ὕδατος ἐρχομένοιο.
ἤ ποτε καὶ κρώξαντε βαρείῃ δισσάκι φωνῇ
μακρὸν ἐπιῤῥοιζεῦσι τιναξάμενοι πτερὰ πυκνά.
καὶ νῆσσαι οἱ κουροί, ὑπωρόφιοί τε κολοιοί,
ἐρχόμενοι ἐπὶ γεῖσα, κινάσσονται πτερύγεσσιν.
ἢ ἐπὶ κῦμα διώκει ἐρωδιὸς ὀξὺ λεληκώς.
τῶν τοι μηδὲν ἀπόβλητον πεφυλαγμένῳ ὕδωρ
γινέσθω. μὴ δ' εἴ κεν ἐπὶ πλέον ἠὲ πάροιθεν
δάκνωσι μυῖαι, καὶ ἐφ' αἵματος ἱμείρονται.
ἢ λύχνοιο μύκητες ἀγείρονται περὶ μύξαν
νύκτα κατὰ σκοτίην. μὴ δ' ἢν ὑπὸ χείματος ὥρῃ
λύχνων ἄλλοτε μέν τε φάος κατὰ κόσμον ὀρώρει.
ἄλλοτε δ' ἀΐσσωσιν ἄπο φλόγες, ἠΰτε κοῦφαι
πομπόλυγες. μὴ δ' εἴ κεν ἐπ' αὐτόφι μαρμαίρωσιν
ἀκτῖνες. μὴ δ' ἢν θέρεος μέγα πεπταμένοιο
νησσαῖοι ὄρνιθες ἐπασσύτεροι φορέονται.
μὴ δὲ σύ γ' ἢ χύτρης ἠὲ τρίποδος πυριβήτεω,
σπινθῆρες ὅτ' ἔωσι περὶ πλέονες, λελαθέσθαι.
μὴ δὲ κατὰ σποδιὴν ὁπότ' ἄνθρακος αἰθομένοιο
λάμπηται περὶ σήματ' ἐοικότα κεγχρείοισιν.
ἀλλ' ἐπὶ καὶ τὰ δόκευε περισκοπέων ὑετοῖο.
εἰ γέ μεν ἠερόεσσα πάρεξ ὄρεος μεγάλοιο
πυθμένα τείνεται νεφέλη, ἄκραι δὲ κολῶναι
φαίνονται καθαραί, μάλα κεν τόθ' ὑπεύδιος εἴης.
εὔδιος κ' εἴης, καὶ ὅτε πλατέος περὶ πόντου

φαίνηται

Agmine cum denſo circunuolitare uidetur
Graculus, & tenui cum ſtridunt gutture Corui,
Cum procera ſalum repetit languore frequenti
Ardea.

cum paruæ defigunt ſpicula Muſcæ,
Et ſi nocturnis ardentibus undiq; teſtis
Concreſcunt fungi, ſi flammis emicet ignis
Effluus, aut lucis ſubſtantia langueat ultro.
Conuenit inſtantes prænoſcere protinus imbres.

Nec nocturna quidem carpentes denſa puellæ
Neſciuere hyemem, teſta cum ardente uiderent
Scintillare oleum, & putres concreſcere fungos. Virg.

Si nimium ad montem nebularum craſſus amictus
Tendatur, ſummo nudentur uertice ſaxa.
Et cum pontus item freta per diſtenta quieſcit Auienus.

Nubila ſi longo ſe procumbentia tractu
Diffundunt cœlo, & Thetidi terriſq́; ſupinis
Pax aderit, nuſquam mundo ruet effluus imber.
Sed cum tranquillo tenduntur craſſa ſerena,
Sub Ioue uenturæ prænoſcere ſigna procellæ
Conuenit, & cum perfurit aëris horror
Inſpice quàm referant terris pelagoq́; quietem.
Inter prima tamen paruum præſepe notatur,
Arduus excelſo quod Cancer cardine uoluit,
Cum minus & primo purgatur flammine uenti
Tempore.
Virgil. Nec quicquam ſeros exercet Noctua cantus.

Auienus. Tum ueſpertinum Cornix longæua reſultat,
Virgil. Tum liquidas Corui preſſo ter gutture uoces,
Aut quater ingeminant, & ſæpe cubilibus altis,
Neſcio qua præter ſolitum dulcedine læti
Inter ſe folijs ſtrepitant. iuuat imbribus actis
Progeniem paruam, dulceſq́; reuiſere nidos.

tunc pennis corpora plaudunt,
Auienus. Tunc & Strimonias circunuolitare repente
Suſpicies, & per aperta ubi mitior annus
Sponte procelloſum diſiecerit aëra cœli.

φαίνηται χθαμελὴ νεφέλη, μὴ δ' ὑψόθι κύρῃ,
ἀλλ' αὐτοῦ πλαταμῶνι παραθλίβηται ὁμοίη.

σκέπτεο δ' εὔδιος μὲν ἐὼν ὕδει χείματι μᾶλλον,
εἰς δὲ γαληναίην χειμονόθεν. εὖ δὲ μάλα χρὴ

εἰς φάτνην ὁράαν, τὴν καρκίνος ἀμφιελίσσει,
πρῶτα καθαιρομένην πάσης ὑπένερθεν ὁμίχλης.
κείνη γὰρ φθίνοντι καθαίρεται ἐν χειμῶνι.

καὶ φλόγες ἡσύχιαι λύχνων, καὶ νυκτερίη γλαὺξ
ἥσυχον ἀείδουσα, μαραινομένου χειμῶνος
γινέσθω τοι σῆμα. καὶ ἥσυχα ποικίλλουσα
ὥρῃ ἑσπερίῃ κρώζῃ πολύφωνος κορώνη.
καὶ κόρακες μοῦνοι μὲν ἐρημαῖοι βοόωντες
δισσάκις. αὐτὰρ ἔπειτα μεταθρόα κεκλήγοντες,
πλειότεροι δ' ἀγεληδὸν ἐπὴν κοίτοιο μέδωνται
φωνῆς ἔμπλειοι. χαίρειν καί τις ὀΐσοιτο,
οἷα τὰ μὲν βοόωσι λιγαιομένοισιν ὁμοῖα.
πολλὰ δὲ δενδρείοιο περὶ φλόον, ἄλλοτε ἐπ' αὐτὸν
ἧχί τε κείουσιν, καὶ ὑπότροποι ἀπτερύονται.
καὶ δ' ἂν που γέρανοι μαλακῆς προπάροιθε γαλήνης,
ἀσφαλέως τανύσαιεν ἕνα δρόμον ἤλιθα πᾶσαι,
οὐδὲ παλιῤῥόθιοί κεν ὑπεύδιοι φορέοιντο.
ἦμος δ' ἀστερόθεν καθαρὸν φάος ἀμβλύνηται,

οὐδὲ

οὐδέ ποθεν νεφέλαι πεπιεσμέναι ἀντιόωσιν,
οὐδέ ποθεν ζόφος ἄλλος ὑποτρέχει, οὐδὲ σελήνη.
ἀλλὰ τάγ' ἐξαπίνης αὔτως ἀμενηνὰ φέρονται,
μηκέτι τοι τόδε σῆμα γαληναίης ἐπικείσθω,
ἀλλ' ἐπὶ χεῖμα δόκευε. καὶ ὁππότε ταὶ μὲν ἔωσιν
αὐτῇ ἐν χώρῃ νεφέλαι, ταὶ δ' ἄλλαι ἐπ' αὐταῖς,
ταὶ μὲν ἀμειβόμεναι, ταὶ δ' ἐξόπιθεν φορέοντες.
καὶ χῆνες κλαγγηδὸν ἐπειγόμεναι βρομοῖο.
χειμῶνος μέγα σῆμα καὶ ἐννεάγηρα κορώνη
νύκτερον ἀείδουσα, καὶ ὀψὲ βοῶντες κολοιοί,
καὶ σπίνος ἠῷ σπίζων, καὶ ὄρνεα πάντα
ἐκ πελάγους φεύγοντα, καὶ ὀρχίλος, ἢ ἐριθεὺς
δύνων εἰς κοίλας ὀχεὰς, καὶ φῦλα κολοιῶν

ἐκ νομοῦ ἐρχόμενα τραφεροῦ ἐπὶ ὄψιον αὖλιν.
οὐδ' ἂν ἐπιξουθαὶ μεγάλου χειμῶνος ἰόντος
πρόσσω ποιήσαιντο νομὸν κηροῖο μέλισσαι,
ἀλλ' αὐτοῦ μέλιτός τε καὶ ἔργον εἰλίσσονται.
οὐδ' ὕψου γεράνων μακραὶ στίχες αὐτὰ κέλευθα
τείνονται, στροφάδες δὲ παλιμπετὲς ἀπονέονται.

μὴ δ' ὅτε νηνεμίῃ ἐν ἀράχνια λεπτὰ φέρηται,
καὶ φλόγες αἰθύσσωσι μαραινομένοιο λύχνοιο.
ἢ πῦρ ἅπτηται σποδιῇ, ἢ ὑπολύχνια λύχνα
πιστεύειν χειμῶνι. τί τοι λέγω ὅσσα πέλονται
σήματ' ἐπ' ἀνθρώπους, δὴ γὰρ καὶ ἀεικεῖ τέφρῃ

tum ſtellis acies obtuſa uidetur. Verg.
Nubila nec craſſos circunduxere meatus Auienus.
Vt iubar occulerent, flagrantibus obuia flammis,
Nec caligo inhibet rutilantis lampados ignis,
Orbe nec expleto ſacra ſidera luna recondit.
Sed iam ſponte ſua ſtellarum lumina marcent,
Conuenit hybernæ prænoſcere dura procellæ
Nubila.
Gramina ſi carpit ſemeſa petatius Anſer,
Si nocturna tibi Cornix canit, Heſperus æthra
Cum redit innumero ſi cantu Graculus inſtat,
Si matutino Fringuilla reſultat ab ore,
Si fugiunt uolucres raptim freta turbida Nerei,
Orchilos infeſtus ſi floricomis hymenæis
Ima petit terræ, ſi deniq; paruus Eritheus,
& è paſtu deſcendens agmine magno, Verg.
Coruorum increpuit denſis exercitus alis.
Cecropias ſi paſtus Apis uicinus ab ipſa Auienus.
Caſtra inhibet, florumq́; ſimul libamina mœſtæ
Proxima decerpunt. ſi Threiciæ per aperta
Sponte Grues trepidant, nec ſeſe audacius æthræ
Comittunt,
ſi ſoluit Aranea caſſes.
Tenuia ſi toto uehit Auſter licia cœlo,
Mox tempeſtates & nubila tetra cientur.

Quid maiora canam Cinis? Cinis ipſe repente

Cum coit,albenti nix terras ueſtit amictu,
Nix operit terras,rutilis ubi lumina prunis
Summa rubent,errantq́; breui caligine craſſa
Interius nebulæ,& denſa iam fomes in igni
Marceſcit,penitus pluuios mox arguet auſtros:

Induit immodicis cum ſemet floribus Ilex
Et cum flore nouo,cum brachia glande grauantur
Vuentis cœli ſibi nutrimenta latenter
Sponte operata docet.
Cice. Iam uero ſemper uiridis ſemperq́; grauata
Lentiſcus,triplici ſolita grandeſcere fœtu
Ter fruges fundens,tria tempora monſtrat arandi.

Auienus. Ter prorumpentis Scyllæ teres erigitur flos,
Sulcandiq́; ſolum ter monſtrat tempus adeſſe,

αὐτοῦ πηγνυμένη νιφετοῦ ἐπιτεκμήραιο,
καὶ λύχνῳ χιόνος, κέγχροις ὅτ' ἐοικότα πάντη
κύκλῳ σήματ' ἔχει πυριλαμπὴς ἐγγύθι μύξα,
ἄνθρακι δὲ ζώοντι, χαλάζης ὁππότε λαμπρὸς
αὐτὸς ἐείδηται, μέσσῳ δ' οἱ ἠΰτε λεπτὴ
φαίνηται νεφέλη, πυρὸς ἔνδοθεν αἰθομένοιο.
πρῖνοι δ' οὐ καρποῖο καταχθέες, οὐδὲ μέλαιναι
σχῖνοι, ἀπείρητοι. πάντη δέ τε πολλὸς ἀλωεὺς
αἰεὶ παπταίνει μή οἱ θέρος ἐκ χερὸς ἔρρῃ.
πρῖνοι μὲν θαμινῆς ἀκύλου κατὰ μέτρον ἔχουσαι,
χειμῶνος καὶ λέγοιεν ἐπὶ πλέον ἰσχύοντος.
μὴ δ' ἄδην ἔκπαγλα περιβρίθοιεν ἁπάντῃ.
τηλοτέρῳ δ' αὐχμοῖο συνασταχύοιεν ἄρουραι.
τριπλόα δὲ σχῖνος κυέει. τρισσαὶ δέ γε αὖξαι
γίνονται καρποῖο. φέρει δέ τε σήμαθ' ἑκάστη
ἑξείης ἀρότῳ. καὶ γάρ τ' ἀροτήσιον ὥρην
τριπλόα μείρονται, μέσσην, καὶ ἐπ' ἀμφότερ' ἄκρας.
πρῶτος μὲν πρώτην ἄροσιν, μέσσος δέ τε μέσσην
καρπὸς ἀπαγγέλλει, πυμάτην γε μὲν ἔσχατος ἄλλων.
ὅντινα γὰρ κάλλιστα λοχαίη σχῖνος ἄρηται,
κείνῳ γ' ἐξ ἄλλων ἄροσις πολυλήιος εἴη,
τῷ δέ γ' ἀφαυροτάτῳ ὀλίγη, μέσσῳ δέ τε μέσση.
οὕτως δ' ἀνθέρικος τριχθὰ σκύλλες ὑπεραερθῇ,
σήματ' ἐπιφράσσασθαι ὁμοίιον ἀμήτοιο.
ὅσσα δ' ἐπὶ σχίνου ἀροτὴρ ἐπιφράσσατο καρπῷ,
τόσσα καὶ ἐν σκύλλης τεκμαίρεται ἄνθεϊ λευκῷ.

αὐτὰρ ὅτε σφῆκες μετοπωρινὸν ἤλιθα πολλοὶ
πάντη βεβρίθωσι καὶ ἑσπερίων προπάροιθεν
πληϊάδων, εἴποι τις ἐπερχόμενον χειμῶνα,
οἷος ἐπὶ σφήκεσιν ἑλίσσεται αὐτίκα δῖνος.
θήλειαι δὲ σύες, θήλεια δὲ μῆλα. καὶ αἶγες
ὁππότ' ἀναστρωφῶσιν ὀχῆς, τάδε γ' ἄρρενα πάντα
δεξάμεναι πάλιν αὖτις ἀναβλήδην ὀχέωνται,
αὔτως κε σφήκεσι μέγαν χειμῶνα λέγοιεν.
ὀψὲ δὲ μισγομένων αἰγῶν μήλων τε συῶν τε,
χαίρει ἄνολβος ἀνήρ, ὅ οἱ οὐ μάλα θαλπιόωντι
εὔδιον φαίνουσι βιβαιόμεναι ἐνιαυτόν.
χαίρει καὶ γεράνων ἀγέλαις ὡραῖος ἀροτρεύς
ὥριον ἐρχομέναις. ὁ δ' ἀώριος αὐτίκα μᾶλλον.
αὔτως γὰρ χειμῶνες ἐπέρχονται γεράνοισι,
πρώϊα μὲν μᾶλλον καὶ ὁμιλαδὸν ἐρχομένησι,
πρώϊον, αὐτὰρ ὅτ' ὀψὲ καὶ οὐκ ἀγεληδὰ φανεῖσαι
πλειότερον φορέονται ἐπὶ χρόνον, οὐδ' ἅμα πολλαὶ,
ἀμβολίη χειμῶνος ὀφέλλεται ὕστερα ἔργα.
εἰ δὲ βόες καὶ μῆλα μετὰ βρίθουσαν ὀπώρην
γαῖαν ὀρύσσωσι, κεφαλὰς δ' ἀνέμοιο βορῆος
αὐτία τείνωσιν, μάλα κεν τότε χείμαρον αὐταὶ
πληϊάδες χειμῶνα κατερχόμεναι φορέοιεν.
μὴ δὲ λίην ὀρύχοιεν, ἐπεὶ μέγας οὐ κατὰ κόσμους
γίνεται, οὔτε φυτοῖς χειμὼν φίλος, οὔτ' ἀρότοισιν.

Sic & Crabronum rauca agmina ſi uolitare
Fine ſub Autumni conſpexeris æthere longo,
Iam ueſpertinos primos cum commouet ortus
Vergilias, pelago dices inſtare procellas:
Siq́; Sues lentæ, ſi lanæ ſedula Nutrix,
Si Capra dumoſis errans in ſaltibus ultro
In Venerem pergat,
Et tempeſtates & nubila protinus atra
Adfore præcipites.

quin & gaudebit Arator,
Quiq́; ſolum iuſti uerſabit menſibus anni,
Plebe Gruum prima: gaudebit tardus Arator
Agmine pigrarum, ſi quadam lege Deorum

His comes eſt imber, ſi denique terram
Lanigeræ fodiant, caput aut tendatur in Arcton,
Cum madidus per marmora turbida condit
Pleiadas occaſus, cùm brumæ in frigora cedit
Frugifer Autumnus, ruet æthra concitus imber.
At ſi perruptis terrarum dorſa lacunis
Infodiant pecudes:
Suſpecti tibi ſint imbres. nanq; urget ab alto
Arboribusq; ſatisq́; Notus pecoriq́; ſiniſter. Vergil.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Auien. Nix herbas lædet teneras, nix uret ariſtas.

At ſi contigerit plures ardere cometas,
Inualidas ſegetes torrebit ſiccior aër.

Contemplator item ſi longo plurima ponto
Agmina feſtinant uolucrum, ſolidamq́; frequentes
Succedunt terram: ſterilis deſæuiet æſtus,
At ſitient agri.
Sed ſi * producant agmina ab undis,
Nec trepido paßim uerſent conuexa uolatu,
Lætitia eſt duris paſtoribus, adfore parcos
Præſumunt imbres. Sic in contraria ſemper
Vota homines agimur, noſtriq́; cupidine fructus
Poſcimus alterius diſpendia. denique & ipſa
Solers natura, & rerum genitabilis ordo,
Certa ſuis ſtudijs affixit ſigna futuri.
Nanque & ouis cupido ſi gramina tondeat ore,
Inſaturata cibi decerpens latius agros,
Paſtor indicium pluuialis frigoris edet.
Et ſi perſultans Aries laſciuius herbas
Appetit, aut ſeſe ſuſtollant ſaltibus Hœdi,
Vel ſi iuge gregi cupiant hærere, nec uſquam
Matribus abſcedant, & ſi ſine fine modoq́;
Pabula delibent, cùm tutas ueſpera dire

Com-

ἀλλὰ χιὼν εἴη πολλὴ μεγάλαις ἐπ' ἀρούραις,
μήπω κεκριμένη, μὴ δὲ βλωθρῇ ἐπὶ ποίῃ,
ὄφρα τις εὐετοῖ χαίρῃ ποτιδέγμενος ἀνήρ,
μὴ δ' εἶεν καθ' ὕπερθεν ἐοικότες ἀστέρες αἰεί.
μήθ' εἷς, μήτε δύω, μηδὲ πλέονες κομόωντες.
πολλοὶ γὰρ κομόωσιν ἐπ' αὐχμηρῷ ἐνιαυτῷ.
οὐδὲ μὲν ὀρνίθων ἀγέλαις ἠπειρόθεν ἀνὴρ
ἐκ νήσων, ὅτε πολλαὶ ἐπιπλήσσωσιν ἀρούραις
ἐρχομένου θέρεος χαίρει, περιδείδιε δ' αἰνῶς
ἀμήτῳ, μή οἱ κενεὸς καὶ ἀχυρμιὸς ἔλθῃ
αὐχμῷ ἀνιηθείς. χαίρει δέ που αἰπόλος ἀνὴρ
αὐταῖς ὀρνίθεσιν, ἐπὴν κατὰ μέτρον ἴωσιν,
ἐλπόμενος μετέπειτα πολυγλάγεος ἐνιαυτοῦ.
οὕτω γὰρ μογεροὶ καὶ ἀλήμονες ἄλλοθεν ἄλλοι
ζώομεν ἄνθρωποι. τὰ δὲ πὰρ ποσὶ πάντες ἕτοιμοι
σήματ' ἐπιγνῶναι, καὶ ἐς αὐτίκα ποιήσασθαι.

ἄρνασι μὲν χειμῶνας ἐτεκμήραντο νομῆες,
ἐς νομὸν ὁππότε μᾶλλον ἐπειγόμενοι τροχόωσιν.

ἄλλοι δ' ἐξ ἀγέλης κριοὶ, ἄλλοι δὲ καὶ ἀμνοὶ
εἰνόδιοι παίζωσιν ἐρειδόμενοι κεράεσιν.
ἢ ὁπότ' ἄλλοθεν ἄλλοι ἀναπλήσσωσι πόδεσσι,
τέτρασιν οἱ κοῦφοι, κεραοί γε μὲν ἀμφοτέροισιν.

ἢ καὶ ὅτ' ἐξ ἀγέλης ἀεκούσια κινήσωσι
δείελον εἰσελάοντες ὁμῶς, τὰ δὲ πάντῃ ποίης
δάκνωσιν πυκνῇσι κελευόμενα λιθάκεσσιν.
ἐκ δὲ βοῶν ἐπύθοντ' ἀρόται καὶ βουκόλοι ἄνδρες
κινυμένου χειμῶνος. ἐπεὶ βόες ὁππότε χηλὰς
γλώσσῃ ὑπωμαίοιο ποδὸς περιλιχμήσωνται,
ἢ κοίτῳ πλευρᾶς ἐπὶ δεξιτερᾶς τανύσωνται,
ἀμβολίην ἀρότοιο γέρων ἐπιέλπετ' ἀροτρεύς.
ἠδ' ὅτε μυκηθμοῖο περίπλειοι ἀγέρωνται,
ἐρχόμεναι σταθμόν δὲ βόες βουλύσιον ὥρην,
σκυθραὶ, λειμῶνος πόριες καὶ βουβοσίοιο,
αὐτίκα τεκμαίρονται ἀχείμεροι ἐμπλήσεσθαι.
οὐδ' αἶγες πρίνοιο περισπεύδουσαι ἀκάνθαις,
εὔδιοι, οὐδὲ σύες φορυτῷ ἐπιμαργαίνουσαι.

καὶ λύκος, ὁππότε μακρὰ μονόλυκος ὠρύηται,
ἢ ὅτ' ἀροτρήων ὀλίγον πεφυλαγμένος ἀνδρῶν
ἔργα κατέρχηται, σκέπαος χατέοντι ἐοικὼς
ἐγγύθεν ἀνθρώπων, ἵνα οἱ λέχος αὐτόθεν εἴη,
τρὶς περιτελλομένης ἠοῦς χειμῶνα δοκεύειν.
οὕτω καὶ προτέροις ἐπὶ σήμασι τεκμήραιο
ἐσσομένων ἀνέμων, ἢ χείματος, ἢ ὑετοῖο,
αὐτὴν, ἠὲ μετ' αὐτὴν, ἢ τριτάτην ἔτ' ἐπ' ἠῶ.

Compellat caulas, monſtrabunt adfore nimbos.

Bubus arator item trahit atro ſigna procellæ,
Lambere ſi lingua prima hos ueſtigia fortè
Viderit, aut dextrum proſternere corpus in armum:

Vel ſi prolixis auras mugitibus implent,
Paſcua linquentes uix ueſpere.

dat Capra moti
Rurſum ſigna poli, cum ſpinis ilicis atræ
Multa inhiat. docet hæc eadem Sus horrida, cœno
Gurgitis illuuie ſi ſæpius inuoluatur.

Martius ipſe Lupus uillarum proxima oberrans,
Aſſectanſq́; locos hominum, lectumq́; laremq́;
Sponte petens, craſſo conſurgere nubila cœlo
Præmonet.

Id parui cum ſtridunt denique Mures,
Cum geſtire ſolo, cùm ludere forte uidentur,
Portendunt: tibimet Canis in præſentia ultro
Tellurem fodiens. tamen hæc tamen omnia rerum
Adfore, uel primo nimbis mox Sole docebunt:
Vel cum curriculis lux ibi cœpta ſecundis,
Tertius aut uerſo cum uenerit ortus olympo.

Non ſpernenda tibi ſint ulla. ſed memor uni
Adde aliud ſemper: ſi tertia denique ſigna
Proueniant, firmo uenturum pectore fare,
Et tranſactorum ſolers componere menſum
Signa laborabis. ſi ſic fluxere reperta,
Nequaquam trepidare pudor perſuadeat ullos
Aſtrorum lapſus, aſtrorum protinus ortus.
Diſcute, ſi caſus ſimilis & ſtella per æthram
Prodidit exacti iam ſumma crepuſcula menſis,
Et ſurgentis item primordia conſcius artis
Fare ſacræ menſum confinia ſumma duorum.
Cæca latent lucis hæc ſemper ſemet in octo
Inſcia lunaris tendunt facis. Ipſe fideli
Perquires ſtudio, & ſi quid tibi forte repertum
Pluribus indicijs, ſolers fulcire memento.

FINIS.

ἀλλὰ γὰρ οὐδὲ μύες τετριγότες, εἴποτε μᾶλλον
εὔδιοι ἐσκίρτησαν, ἐοικότες ὀρχηθμοῖσιν,
ἄσκεπτοι ἐγένοντο παλαιοτέροις ἀνθρώποις.
οὐδὲ κυνῶν. καὶ γάρ τε κύων ὠρύξατο ποσσὶν
ἀμφοτέροις χειμῶνος ἐπερχομένοιο δοκεύων.
καὶ μὴν ἐξ ὕδατος καὶ καρκῖνος ᾤχετο χέρσῳ
χειμῶνος μέλλοντος ἐπαΐσσεσθαι ὁδοῖο.
καὶ μύες ἡμερίοις ποσσὶ στιβάδα στροφῶντες
κοίτης ἱμείρονται, ὅτ᾽ ὄμβρου σήματα φαίνοι
κἀκεῖνοι χειμῶνα μύες τότε μαντεύονται.
τῶν μηδὲν κατόκνει. καλὸν δ᾽ ἐπὶ σήματι σῆμα
σκέπτεσθαι. μᾶλλον δὲ δυοῖν εἰς ταὐτὸν ἰόντοιν
ἐλπωρὴ τελέθοι. τριτάτῳ δέ κε θαρσήσειας.
αἰεὶ δ᾽ ἂν παριόντος ἀριθμοίης ἐνιαυτοῦ
σήματα, συμβάλλων εἴπου καὶ ἐπ᾽ ἀστέρι τοίη
ἠὼς ἀντέλλοντι κατέρχεται ἢ κατιόντι
ὁπποῖον καὶ σῆμα λέγοι. μάλα δ᾽ ἄρκιον εἴη
φράζεσθαι φθίνοντος, ἐπὶ σταμένοιό τε μηνὸς
τετράδας ἀμφοτέρας. αἱ γάρ τ᾽ ἄμυδις συνιόντων
μηνῶν πείρατ᾽ ἔχουσιν, ὅτε σφαλερώτατος αἰθὴρ
ὀκτὼ νυξὶ πέλει χήτει χαροποῖο σελήνης.
τῶν ἄμυδις πάντων ἐσκεμμένος εἰς ἐνιαυτὸν,
οὐδέ ποτε σχεδίως κεν ἐπ᾽ αἰθέρι τεκμήραιο.

τέλος.

IO

mul
min
&
ui:
res
put
max
grati
beant
progn
cideru
diligen
ta tam
cile om
labora
pagina
te reſpõd
fecimus. S

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

IOACHIMI PERIOnij Obſeruationes in Aratum Ciceronis.

QVIA *carmina Arati, quæ à ſe Cicero admodum adoleſcentulo in ſecũdo de Natura deorum ait eſſe conuerſa, non ſolum omnia quæ extant, infinitis propè erroribus liberaui, ſed multis etiam uerſibus, qui & ab illo in eo quẽ modo nominaui libro, & in primo de Diuinatione proferuntur, & à Vergilio conuerſi ſunt, eadem auxi & amplificaui: id quidem quibus in uerſibus feciſſem, quosq́; errores correxiſſem, omnibus tradendum & aperiendum putaui. Sic enim & fructum eos ex noſtro labore maximum conſecuturos, & magnam me ab ijſdem gratiam initurum eſſe ſperaui. Omnes igitur ſic habeant, me cum nonnullis locis, tum uel maxime in prognoſticis, quoniam Ciceronis ferè omnia interciderunt, à Vergilio conuerſos uerſus cum maxima diligentia nactus eſſem, eos ſuis locis accommodaſſe, ita tamen, ut qui Latini quibus Græcis reſpondeant, facile omnes intelligere poſſint. Non enim ſolum in eo elaborauimus, ut id quod in Timæo præſtitimus, paginæ pagina, uerum etiam uerſus uerſui, quaſi ex altera parte reſpõderet. Idq́; in Ciceronianis etiam omnibus perfecimus. Sed ne magna interualla relinquere cogeremur,*

mur, ubi Ciceronis & Vergilij deerant, Germanici Auienięq; uerſus adiunximus. Nunc ad carmina ea enumeranda & expendenda, in quibus aliquid dignum eſſe uidebitur cognitione & admonitione, ueniamus. Nam lõgum eſſet de omnibus dicere. Ille primus omnium,

Ἐκ Διὸς ἀρχόμεσθα.) à Vergilio ſic conuerſus eſt in Damœta, Ab Ioue principium, Muſæ. Tres autem uerſus qui ſequuntur, ab eodem in miram breuitatem redacti contractiq; ſunt eam, qua uerſum ſuperiorem abſoluit, Iouis omnia plena. Aratus ſingulas res enumerauit, quæ plenæ ſunt Iouis, ut rura, ut cœtus hominum, ut maria, ut portus: in quo uſus eſt copia & ubertate dicendi. Virgilius uno uocabulo uniuerſa complexus eſt. Itaq; plura ſignificauit quàm Aratus. Non eſt opus uerſus Arati repetere, quoniam ſunt in promptu. Narratio ab hoc uerſu incipit,

οἱ μὲν ὁμῶς πολέες τε καὶ ἄλλυδις ἄλλοι ἐόντες
οὐρανῷ ἕλκονται πάντ᾽ ἤματα συνεχὲς αἰεί.) In

horum priore ὁμῶς ſimiliter ualet, per ſyncopam Doricam. Quod uocabulum Cicero extra uerſum interpretatur in ſecundo de Natura deorum, Sine ulla mutatione aut uarietate. Hæc ſunt enim eius uerba, Ergo, ut oculis aſsidue uidemus ſine ulla mutatiõe, aut uarietate,

Cætera labuntur celeri cœleſtia motu,
Cum cœloq; ſimul noctesq; diesq; feruntur.) Vertit αἰεὶ πάντ᾽ ἤματα, noctesque diesq;. Ex quo intelligi poteſt, non hæc duo eſſe prima carmina, à quibus incipit narrare Cicero, ſed aliud anteceſsiſſe, cuius principium

pium eſſet, Ergo. Intelligendum autem eſt, à Cicerone in libro de Natura deorum commemorari ea tantummodo carmina, in quibus ſignorum cœleſtium fiat mentiò. Quocirca Germanici Cæſaris quædam interijcienda fuerunt neceſſariò, ut interualla uitaremus, qui cũ hæc ipſa carmina in eo libro ſolo nacti ſimus, nec alibi potuerimus, ea quæ Cicero prætermiſit, coacti etiam ſumus prætermittere.

ἀλλ᾽ ὁ μὲν οὐκ ἐπίοπτος, ὁ δ᾽ ἀντίος ἐκ βορέαο

ὑψόθεν ὠκεανοῖο.) Hæc Vergilius his duobus in 1. Georgicorum tranſtulit, Hic uertex nobis ſemper ſublimis, at illum

Sub pedibus ſtyx atra uidet, maneſq́; profundi.

δύω δέ μιν ἀμφὶς ἔχουσαι

ἄρκτοι ἅμα τροχόωσι.) Has duorum uerſuum particulas in unum carmen Cicero concluſit.

Hunc circum ἄρκτοι duæ uertuntur.) In hoc uerbũ græcum reliquit, quod apud Græcos diphthongi οι, & αι, in plurali breues etiam ſunt, & apud Latinos i longum in eodem loco. In alijs eſt ſcriptum feruntur, non aptè ad legem carminis. Vertuntur ergo reſtitui.

Quas noſtri ſeptem ſoliti uocitare triones.) Cicero hoc carmen addidit. ἡ δ᾽ ἑτέρη ὀλίγη μὲν, ἀτὰρ ναύτῃσιν ἀρείων.) Hunc Cicero ſic tranſtulit, Hæc uero parua eſt ſed nautis uſus in hac eſt. μὲν et ἀτὰρ inter ſe reſpõdent, quod apud Oratores nunq̃ reperi. De hoc genere in cõmẽtarijs noſtris multa diximus. ἀρείων ναύτῃσιν, Cic. dixit, uſus in hac eſt nautis. Vſũ ergo appella tcõmoditatẽ.

κείνῃ που κεφαλὴ τῇ νήχεται, ᾗ χιπερ ἄκραι
μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀνατολαὶ ἀλλήλῃσι. Hos
duos his duobus Cicero conuertit,

Hoc caput, hic paulum ſeſe ſubitoq́; recondit,
Ortus ubi atq; obitus partem miſcentur in unam. Vitioſè in alijs ſcriptum erat, miſcetur partim in uno, pro partem in unam miſcentur. Eſt enim græcè μίσγονται ἀλλήλῃσι, id eſt, miſcentur oriens & occidens inter ſe.

Attingens defeſſa uelut mœrentis imago.) Cicero ne cogeretur alios proferre uerſus, in ſecundo de Natura deorum, caſum ſolum illius Attingens addidit. Id autē caput, Attingens defeſſa &c. Atq; hæc duo uerba, Id caput, initium eſſe carminis quod prætermiſit, arbitror. Id quod eo libro ſæpe factitat. Hoc carmen illud ſequitur apud Ciceronem, Vertitur,
Εν γόνασιν dicunt, genibus quod nixa feratur. In alijs multa adduntur, quæ leges impediūt carminis, Vertitur quam quidem Græci ἐν γόνασιν uocant, genibus quod nixa feratur. Ego Ciceronem adieciſſe hæc omnia non puto, præſertim cum & carmina tota eodem libro proferre ſoleat, & huius principium ac finem dixerit. Suſtuli ergo quæ obſtabant, ut legitimi germanique carminis retineret locum.

Atq; oculos urget pedibus pectusq́; Nepai.) Vocat Nepam Scorpium. Neq; enim hoc toto libro eo latino utitur, cum ſæpiſsime id transferat. Aut enim hoc quod hic uſurpat ſemper, aut græcum σκορπίον.

Huic autem ſubter præcordia fixa uidetur

Stella micans, &c.) In alijs ſcriptum eſt, Huic enim Booti &c. Ego enim Booti ſuſtuli, & autem reſtitui. Eſt enim apud Aratum δὲ, non γὰρ.

Et natos geminos inuiſes ſub caput Arcti
Subiectus medio eſt Cancer, pedibusq́; tenetur
Magnu' Leo, &c.) In alijs exemplaribus ſcriptum eſt, Subiectus media, uitioſe, ut apparet. Apud Aratum quidem eſt, μέσσῃ δ' ὑπὸ καρκῖνός ἐστι. quod Theon interpretatur de medio capite. Ait enim, hic ab Arato arctum diſtribui in tres partes, & capitis eam partem qua media linea ducitur (diametros autem appellatur) Geminis tribui, medium Cancro, pedes Leoni. Mediæ ergo non cohæreret, quoniam ad Arctum mediam non refertur, ſed ad medium caput. Ac fortè græcus corrigendus eſt codex, in quo eſt μέσσῃ, præſertim cum κρατὶ, quod neutrius generis eſt, anteceſſerit. μέσσῳ ego legam libentius.

Nanq; ipſum ad tergum Cynoſuræ uertitur Arcti.) Cicero de Cepheo loquitur. Itaq; perperam & corrupte poſitum eſt in ſecundo de Natura deorum Cynoſura, pro Cynoſuræ. Idq́; hinc etiã intelligi poteſt, quod apud Aratum eſt κυνοσούριδος in genitiuo, qui ad κατόπισθεν pertinet, ſicut Cynoſuræ ad tergum apud Ciceronem. Sed uerſum ipſum etiã qui in promptu eſt, proferri eſt melius.

αὐτὸς μὲν κατόπισθεν ἐὼν κυνοσουρίδος ἄρκτου
κηφεὺς, ἀμφοτέρας χεῖρας τανύοντι ἐοικώς.) Quoniam partem hanc poſtremam huius ſuperioris uerſus in eo

libro quem ſæpe nominaui, oratione ſoluta interpretatur, non erit hic alienũ eius proferre interpretationẽ, Minorem autem Septentrionem Cepheus paßis palmis à tergo ſubſequitur. Nanq; ipſum ad tergum, etc. Alij libri ſunt hac etiam parte corrupti. Eſt enim ſcriptum in omnibus, terga ſubſequitur, &c. Minorem ſeptentrionẽ. Nam aut minoris ſeptentrionis terga ſubſequitur dicendum eſt, aut id quod poſui.

Hunc antecedit Obſcura ſpecie ſtellarum Caßiepia.) In ſecundo de Natura deorum hoc totum poſitum eſt, Hunc antecedit obſcura, &c. Ego id utrum'ne à Cicerone dictum ſit, an ab aliquo adiectum, quod deeſſe uerbum uideretur, ignoro. Certé in faciendis carminibus uerbum interdum non eſt uitioſum prætermittere. Quod hic niſi fiat, carmen ſtare non poterit.

Hanc ſubter poßis cognoſcere fultum.) Hic primus uerſus eſt eorum qui hodie extant in fragmento uerſuũ quos Cicero tranſtulit. Eius principium omnino malui non adhibere, quàm id quod in alijs eſt exemplaribus, È quibus. Neq; enim apud Aratum fit de multis aſtris mentio, è quibus hic unus Aries (nam loquitur hic de Arietis ſigno) ſubter Andromeden fultus ſit. diſſerit enim ſolum de Ariete & Andromeda. Si quod initium à Cicerone adiectum eſt, id eſſe arbitror Nam, uel, Quẽ paulum. ut hic plenus uerſus Ciceronis,

Nam paulum hanc ſubter poßis cognoſcere fultũ, illi Arati reſpondeat, ὀλίγον γὰρ ὑπ᾽ αὐτὴν ἐστήρικται. Ex quo uerſu perſpicuum eſt, deprauatum eſſe illum Ciceronis, in quo Hinc ſubter legitur, in omnibus exemplaribus quæ quidem legerim. Eſt enim ὑπ' αὐτὴν, ſcilicet ἀνδρομέδην.

Iam cœli mediam partem terit, ut prius altæ.) In cæteris omnibus uitioſè poſitum eſt illæ pro altæ. Eſt enim apud Aratum ἄκραι, id eſt, altæ, ſuperæ. Apud eundem eſt ἧχί περ, quod ualet ubi·quo loco Cic. ut pro eo dixit, niſi error ſit.

Chelæ, tum pectus quod cernitur Orionis.) Tum enim dicendum, non cum. Eſt enim apud Aratum καὶ. Cicero autem ordinis uidetur habuiſſe rationem. Illud enim prius poſitum eſt ab eo pro primum, & in ſuperiore uerſu, & in hoc, tum pro deinde.

Et prope conſpicies paruum ſub pectore claro
Andromedæ ſignum.) In alijs ſic legitur, Et prope conſpiciens, &c. Ego dicendum eſſe arbitror, Et propè conſpicies.

Huic ſpacio ductum ſimili latus extat utrunq;,
At nõ tertia pars lateris.) Hi duo Ciceronis, ijs qui ſequuntur Arati reſpondent, τὸ δ' ἐπὶ τρισὶν ἐστάθμηται δελτωτὸν, πλευρῇσιν ἰσαιομένῃσιν ἐοικὸς ἀμφοτέρῃς, ἡ δ' οὔτι τρίτη. Ex his coniunctis collatiſq; inter ſe carminibus intelligi poteſt, in græcis codicibus uitioſè legi, τόσῃ, pro τρίτη.

Andromedæ læuo ex humero ſignum
Ac poſitum ſuprà poteris cognoſcere piſcẽ.) Priorem uerſum fine carere malui, quam eum habere qui in alijs corruptus eſt. Eſt enim hic finis, ſi qua exere per-

ges. In quo illud Si qua corruptum eſt, pro ſignum. Debet enim genitiuus piſcis, ſi eßet, ad ſignum referri, quẽadmodum apud Aratum ἰχθύος ad σῆμα.

Et pedibus uatum ſummo natum Ioue Perſeum,

Quos humero retinet defixo corpore Perſeus.) Hi duo uerſus exprimi non poteſt, quantum mihi negotij exhibuerint. Cum enim deprauatos eos in alijs eſſe animaduerterem, uix tamen coniungendis græcis cum latinis, adhibitis etiam commentarijs, inire rationem potui tandem, qua corrigi poßent. Alijs autem exiſtimare licebit, rectè ne correxerim. In alijs omnibus ita erant, È pedibus uatum ſummo natus Ioue Perſeus. Quos humero retinet defixo corpore Perſeus. Horum poſteriorem humeros non recte continere, & ego facile intellexi, & omnes mihi conceſſuros arbitror. Illud enim Quos, refertur ad pedes Andromedæ, quos Perſeus humeris ſuſtinet. ἐπωμάδιοι enim πόδες dicuntur, quaſi ἐπὶ τὸν ὦμον, id eſt, in humerũ impoſiti. Cicero autem illud αἰεὶ, quod eſt apud Aratum, quodq́; ualet ſemper, dixit, defixo corpore. At prioris non perinde facilis fuit explicatio. Nominatiuos illos non rectè cohærere poße puto. Illa etiam È præpoſitio quid efficiat, non uideo. Quò enim pertinet? quid efficit? Accuſatiuos enim refero ad infinitiuum cognoſcere, qui eſt in ſuperiore uerſu, ad quem ipſum & coniunctio coniungendo trahit. Id autem hinc etiam perſpici poteſt, quod uerbum ἐπισημαίνοιεν, quod eſt in priore horum duorum, tranſtulit in ſuperiorem, in quo tamen à re ad *perſonā retulit ſignificationem. Ille autē ablatiuus Pedibus, ad præpoſitionē in uel ſub intellectā pertinebit: ut intelligamus id quod dixi, Perſei humero Andromedæ pedes ſuſtineri. Niſi forte in illo ablatiuo pedibus, ex præpoſitionem intelligendam putamus. Nam Theon exponens hūc locum, illud* ἐπισημαίνοιεν γάμβρου Περσέως, *ait figuram eſſe græcam, pro, pedes Andromedæ notant & declarant Perſeum. Hæc autem oratio illi par eſt, ex pedibus Andromedæ Perſeum cognoſcimus.* γαμβρὸν *Cicero uertit natum. Theon uult hic idem ualere Aeolice, quod* νυμφίον, *id eſt ſponſum.*

At propter læuum genu' omni ex parte locatas
Paruas Vergilias tenui cum luce uidebis.) Miror omnes qui hunc librum impreſſerunt, non animaduertiſſe errorem, uel perſpicuum maxime. Omnes enim genus non ſolum in his carminibus, uerum etiam in multis alijs ſequentibus poſuerunt. Quod eò dixi, ut quoties in hoc libro genu legerit quiſpiam, pro eo in cæteris notet poſitum eſſe genus. Quod Cicero dicit, propter læuum genu, eſt apud Aratum penè ad uerbum, σκαιῆς ἐπὶ γουνίδος.

Alcyone, Meropeq́;, Celeno, Taygeteq́;,
Electre, Steropeq́;, ſimul ſanctiſsima Maia.) In alijs ſcriptum eſt Electra, falſò, ut intelligi poteſt. Nam eſt apud Aratum, ut ἀλκυόνη *& alia, ſic* ἠλέκτρη *per* η.

Ipſe autem labens multis Equus ille tenetur
Piſcibus. huic ceruix dextra mulcetur Aquari.) Legendum eſt Huic potius quàm hinc, ut ſignificetur ad quē

pertineat eius uis actionis. In alijs omnibus hos duos uerſus ſubſequitur, Serius hæc obitus terrai iuſſit, cui nullus apud Aratum reſpondet. Itaque eum redundare arbitror.

Vt ſeſe oſtendens emergat Scorpios alte
Poſteriore trahens flexum ui corporis arcum.) In alijs bis erat, oſtendens oſtendat: emergat, dicendum eſt. Nam & ἀντέλλων eſt apud Aratum, & ita ſcriptũ eſt in ſecundo de Natura deorum. Falſo etiam ſcriptum eſt ferè in alijs omnibus, flexu ſe corporis arcum.

Iam ſupra cernes Arcti caput eſſe minoris.) Suprà dicendum eſt, non id quod eſt in alijs, ſupera. Apud Aratum enim eſt, ἀκρόθι. Hic error per totum hunc librum fuſus eſt. Semper enim in alijs pro ſupra poſitum eſt ſupera.

Lumborum tenus à palma depulſus ad undas.) In ſignis hic error in alijs omnibus graſſatur. Nam pro à palma, poſitum eſt, à prima. Quem ego errorem nec intelligere nec corrigere potuiſſem, ſi græca cum latinis non contuliſſem. Apud Aratum eſt, ἀπὸ χειρός. id eſt, à manu, & à palma.

Propter quadruplices ſtellas in fronte locatas.) In alijs codicibus eſt, præter. propter melius eſſe exiſtimo. Eſt enim apud Aratum ἐπὶ τέσσαρα. Sæpe autem in hoc libro Cicero ἐπὶ propter, id eſt iuxta dicit.

At canis ad caudam ſerpens prælabitur Argo,
Conuerſam præ ſe portans cum lumine puppim,
Non aliæ naues ut in alto pandere proras

Ante ſolent roſtro, Neptunia prata ſecantes.
Sed conuerſa retro cœli ſemper loca portat.
Sicut cum cœptant tutos conſtringere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
Aduerſamq́; trahunt optata ad littora puppim:
Sic conuerſa uetus ſuper æthera uertitur Argo.)

Hæc carmina ualde corrupta ſunt in uulgatis exemplaribus. Nam & ei, cuius hoc principium eſt, Sicut cum cœptant, &c. hæc pars primi omnium quæ hic prolata ſunt, ſubijcitur, At canis ad caudam: & in illo, Non aliæ naues, pondere poſitum eſt pro pandere. qui error inde natus eſt, quod uidebatur In alto, eſſe adiectiuum, itaque ſubſtantiuum eſſe oportere eius pondere, ut diceretur, In alto pondere. Sed ſubſtantiuum eſt. Nam, In alto, in mari dicitur, quod mare altum ſit, id eſt profundum. Dicendum autem eſſe pandere, uerbũ Solent ſequentis uerſus indicat. In eo autem uerſu illud ut, traiectum eſt carminis cauſa. Senſus enim eſt, Argo non portat præ ſe proram, ut aliæ naues ſolẽt in mari, ſed puppim. Cicero ex uocabulo πρύμνοθεν carmen ſecundum fecit, Conuerſam præ ſe portans cum lumine puppim. Vergilius in 1. Georgic. duo Arati carmina, eadem quæ hic Cicero conuertit, quæ ſequuntur,

οἷα καὶ αὐταὶ
νῆες, ὅταν δὴ ναῦται ἐπιστρέψωσι κορώνην
ὅρμον ἐσερχόμενοι.

Ceu preſſæ cum iam portum tetigere carinæ,
Puppibus & læti nautæ impoſuere coronas.) οἷα

ergo Vergilius ceu dixit, Cicero ſicut. Vergilius ὅρμον ἐσέρχεσθαι, portum tangere: Cicero, conſtringere portus. Vergilius ſolus illud ἐπιτρέψωσι κορώνην expreßit, impoſuere coronas. In alijs libris niſi ijs qui proxime in Vrbe excuſi ſunt, ſic eſt principium poſtremi uerſus, Sin conuerſa uetus. Legendum eſt pro Sin, ſic, ut reſpõdeat illi Sicut. Eſt enim à ſimili ductum argumentum, & apud Aratum eſt ὥς pro οὕτως.

Hinc una ſtella uertuntur, quam iacit ex ſe
Piſtricis ſpina ualida cum luce refulgens.) In priore horum duorum præpoſtere legitur in alijs libris, hanc, ut facile apparet. Hinc autem aduerbium eſt ordinis, quo ſæpe utitur Cicero, oſtendens ordinem ſtellarum ſignorumq; cœleſtium. Itaq; ſecundo ab hoc, dicit Exinde pro eodem. In poſteriore etiam uitioſè poſitum eſt Spinæ, genit. uel datiui caſus, etiam ſi datiui ſit ἀκάνθῃ apud Aratum, ὃς κείνου πρώτῃ ἐπίκειται ἀκάνθῃ, id eſt, quæ ſtella illius ſcilicet piſtricis primæ parti ſpinæ inhæret. Piſtrix autem à Cicerone ſemper uertitur, quod eſt apud Aratum κῆτος, id eſt Cete.

Qui autem ſequuntur Arati, ſunt illi quidem integri, ſed à Cicerone conuerſi multo paucioribus,

μεσσόθι πηδαλίου καὶ κήτεος εἱλίσσονται,
γλαυκοῦ πεπτηῶτες ὑπὸ πλευρῇσι λαγωοῦ
νώνυμοι· οὐ γὰρ τοίγε τετυγμένου εἰδώλοιο
βεβλέαται μελέεσσιν ἐοικότες. Hi quidẽ rectè & ordine. In quarto νώνυμοι poſitum eſt pro ἀνώνυμαι. Cicero enim ſic, His neq; nomen, Nec formã ueteres certam ſtatuiße

tuiſſe uidentur. In quo illud Neq; nomē, ad illud νώνυμοι pertinet. & illud Nec formam, ad illud οὔτε εἰδώλοιο. Sed hæc rectè, ut dixi, & ordine. Quæ autem ſequuntur, Cicero prætermiſit,

οἷά τε πολλὰ
ἑξείης στιχόωντα παρέρχεται κέλευθα
ἀνυμένων ἐτέων. Nam quæ ſequuntur, paucioribus illis quidem, ſed non minus elegantibus reddidit.

τά τις ἀνδρῶν οὐκέτ' ἐόντων
ἐφράσατ' ἠδ' ἐνόησεν ἅπαντ' ὀνομαστὶ καλέσσαι,
ἤλιθα μορφόσας. οὐ γάρ κε δυνήσατο πάντων.
οἷα ἐκκεκριμένων ὄνομ' εἰπεῖν, οὐδὲ δαῆναι.
πολλοὶ γὰρ πάντῃ. πολέων δ' ἐπὶ ἶσα πέλονται
μέτρα τε καὶ χροιὴ, πάντες γε μὲν ἀμφιέλικτοι.
τῷ καὶ ὁμηγερέας γε ἐείσατο ποιήσασθαι
ἀστέρας, ὄφρ' ἐπιτὰξ ἄλλῳ παρακείμενος ἄλλος
εἴδεα σημαίνοιεν, ἄφαρ δ' ὀνομαστὰ γένοιτο
ἄστρα. καὶ οὐκέτι νῦν ὑπὸ θαύματι τέλλεται ἀστὴρ,
ἀλλ' οἱ μὲν καθαροῖς ἐναρηρότες εἰδώλοισι
φαίνονται. τὰ δ' ἔνερθε διωκομένοιο λαγωοῦ
πάντα μάλ' ἠερόεντα, καὶ οὐκ ὀνομαστὰ φέρονται.) Hos enim multos his ſeptem expreßit. niſi fortè aliqui interciderunt.

Nam quæ ſideribus claris natura poliuit,
Et uario pinxit diſtinguens lumine formas:
Hæc ille aſtrorum cuſtos ratione notauit,
Signaq; ſignauit cœleſtia nomine uero.
Has autem quæ ſunt paruo ſub cardine fuſæ,

Conſimili ſpecie ſtellas parilíq; nitore,
Non potuit nobis nota clarere figura. Multa in his ut intelligitur, prætermiſit, quæ Aratus dixit. In his igitur non curauit uerbum pro uerbo reddere, etiamſi in reliquis eum uideamus ſingula penè uerba interdum eodem ordine perſecutum.

Voluitur inferior Capricorno piſcis ad Auſtrum,
Piſtricem obſeruans, procul illis piſcibus hærens.) In alijs codicibus his duobus uerſibus hic antecedit, Exinde Auſtralē ſoliti cōuincere Piſcem: qui certe nec ad rē pertinet, nec alicui reſpondet Arateorum. Subſequuntur enim apud eū hæc tria carmina, illud quod poſtremum protulimus, πάντα μάλ᾽ ἠερόεντα, καὶ ὂυ, &c.

νειότι δ᾽ αἰγοκερῆος ὑπὸ πνοιῇσι νότοιο
ἰχθῦς ἐς κῆτος τετραμμένος ἠώρηται
οἶος ἀπὸ προτέρων. νότιον δὲ ἑ κικλήσκουσι. His autem tribus illa duo reſpondent. In priore pro piſcis, legebatur, uerſus. quàm male, hinc apparet, quòd in ſecundo Arateo eſt, ἰχθῦς ἐς κῆτος. Itaq; ſi piſcis nomen tollatur, non erit res ulla ſubiecta. Quod Aratus tertio uerſu dicit, οἶος ἀπὸ προτέρων, Cicero fecit planius, procul illis piſcibus hærēs. Loquitur enim de duobus piſcibus, quos in zodiaco, id eſt ſignifero orbe collocauit. Quāquam uideri poteſt uerſus ille prætermiſſus, illi Arateo reſpondere, νότιον δὲ ἑ κικλήσκουσι

At prope conſpicies experteis nominis omnes,
Inter piſtricem & piſcem quem diximus auſtri
Stellas ſub pedibus ſparſas radiantis Aquari.) In alijs

lijs poſitū eſt, ſtratas: ego reſtitui ſparſas, quoniā uerbū Arati id declarat. Eſt enim apud eum σποράδην.

Aſt omnes ſtellæ perhibentur nomine aquai.) Magnus in hoc eſt error. Primum in ueteribus omnibus principium huius eſt, Et enus. Quod cum uitioſum intelligerent ij qui proximè opera Ciceronis impreſſerunt, Et tenues, poſuerunt: aptè illud quidem ad rationem carminis, ſed ad ſententiam non ſatis. Deinde in omnibus alijs, etiam hoc quem modo nominaui, poſitum eſt ultimum uocabulum, Aquari. Hos ego errores duos comperi, coniungens græca cum latinis. Huic enim Ciceronis ille Arateus reſpondet, τοὺς πάντας καλέουσι ὕδωρ. In qua parte uerſus πάντας, quod omnes ualet, ſcriptum eſt, non ὀλίγους. & ὕδωρ, non ὑδροχόου. Et certe ſtellæ de quibus hic diſſerit, ſunt quæ cernuntur in ipſa aquæ effuſione.

Atq; priora pedum ſubeunt ueſtigia magni
Arcitenentis, &c.) In hoc error eſt ille quidem, ſed ita euidens, ut mirer eum correctum fuiſſe à nemine. Eſt enim, priore, in alijs omnibus, quod uerbum ſtare aut cohærere nullo pacto poteſt. Falli tamen potuerunt alij, quod illud ipſum priore, partitiue capi putarunt, ut cum dicimus, Manuum fortior eſt dextra. Sed eorum errorem conuicit Aratus, apud quem eſt, ὑπὸ προτέροισι πόδεσσι, id eſt, ſub primis pedibus, id eſt, ſub prima parte pedum.

Sin humeros medio in cœlo Centaurus habebit.) In alijs omnibus eſt, Si numeros. Sed Aratea

decla-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

declarant eſſe dicendum humeros. Eſt enim apud eum κενταύρου ὦμος.

Ille autem Centaurus in alta ſede locatus,
Qua ſeſe clarum collucens Scorpios infert,
Hac ſubter partem præportans ipſe uirilem
Cedit, Equi & parteis properat coniungere Chelis.)

In alijs claro ſcriptum eſt, quod uerbum cum adiectiuũ ſit, nec ad Scorpios, nec Centaurus pertinere poſſit, profecto falſo aſcriptum eſt. Perportans etiam uitioſe legitur. Præportans igitur dicendum eſt, quoniam hoc de Centauro dicitur, qui gerit ſpeciem uiri & equi. quanquam illud perdurum eſt, idq́; niſi error eſt, inſerſit, ut quaſi rimas uerſus expleret. Equi parteis dicit τὰ ἱππουρεῖα, id eſt, partes quibus equo ſimilis eſt Centaurus, qui Chiron dicitur.

Verum hæc quæ ſemper certo uoluuntur in orbe
Fixa, ſimul   orbes
Quattuor æterno luſtrantes lumine mundum
Orbis ſtelligeri portantes ſigna feruntur

Amplexi terra, cœli ſub tegmine fulti. Hoc poſtremum addidit Cicero, neq; enim quicquam eius eſt in Arato. in illo autem cuius principium eſt, Fixa, ſimul: non cohærent ea quæ ſunt in cæteris. neq; ipſum ullo modo potui abſoluere. Arateum hoc ei reſpondet,

ἀπλανέων τάτε κύκλα, τάτ' αἰθέρι σήματ' ἐνισπεῖν. Et quod ſequitur, ἤτοι μὲν τάγε κεῖται ἀλίγκια δινωτοῖσι. ἀλίγκια δινωτοῖσι σήματα appellat ea, quæ ſimilia ſunt orbibus, ut ait Theon.

Nam ſi nocturno cognoſcens tempore cœlum,
Cum neq; caligans detexit ſidera nubes,
Nec pleno ſtellas ſuperauit lumine Luna,
Vidiſti magnum candentem ſerpere circum:
Lacteus hic nimio fulgens candore notatur.) In alijs codicibus corruptum eſt primi uerſus principium hoc modo, Nec ſic. Si autem legendum eſſe docet Aratus, apud quem hic uerſus incipit, εἴποτέ τοι, id eſt, Si quãdo. Nec etiam falſo appoſitum eße putandum eſt, cum præſertim Aratus nihil tale adiecerit. In ſecundo poſui detexit, pro detergit, quod in cæteris male ſcriptum eſt. Siquidem apud Aratum eſt ſcriptum,

εἴποτέ τοι νυκτὸς καθαρῆς ὅτε πάντας ἀγαυοὺς
ἀστέρας ἀνθρώποις ἐπιδείκνυται οὐρανίη νύξ. Nocte ea qua non detergit caligans nubes ſidera, hominibus non apparent ſtellæ. quod uerba illa indicant, ſi Detergit legamus.

Quorum alter tangens Aquilonis uertitur auras,
Ora petens Geminorum, illuſtratum genu ardens
In ſeſe retinens Auriga portat utrumq;.
Hunc ſupra, læua Perſeus humeroq́; ſiniſtro
Tangit. ad Andromedam hic dextra de parte tenetur.) In primo uerſu accuſatiuus auras, ad illud tangens pertinet. In ſecundo illud, Illuſtratum genu ardens, ualde durum eſt, propter hæc duo adiectiua, Illuſtratum ardens, quorum ardens ad Auriga refertur, illuſtratum ad genu. Apud Aratum quidem eſt τὰ γούνατα κεῖται ἀρηρότος ἡνιόχοιο. Quod in nominandi caſu Cicero dixit,

Ardens Auriga. Quod ſi ita eſt, in quinto loco poſitus eſt Trochæus. Senſus eſt igitur, Auriga ardēs, clarus & ſplendidus, portat utrunque genu illuſtratum, quod in ſeſe retinet. Malim ego legere in genitiuo Aurigæ, ut uerbum portat ad Alter orbis pertineat. In quarto uerſu, Hunc ſuprà læua Perſeus, & cætera. Illud hunc, ad ſuprà præpoſitionem pertinet. Nam apud Aratum eſt, ἐπ' αὐτῷ. In alijs eſt ſcriptum læuæ in datiuo, cum læua ablatiui caſus ſit dicendum. Senſus enim eſt, Suprà hunc orbem Perſeus tangit læua manu ſiniſtróque humero.

Hunc octo in parteis diuiſum noſcere circum
Si potes, inuenies ſupero conuertier orbe
Quinq; pari ſpacio, partes tres eſſe relictas.)

In cæteris omnibus inſignis & magnus error apparet. Scriptum eſt enim, Par triſtis, qui error natus eſt ex traiectione & tranſpoſitione ſyllabarum. Nam ſi ex illo triſtis poſteriorem ſyllabam detrahas, addaſq; ad illud par, fiet uocabulum partis, id eſt, partes: & tris, id eſt, tres, remanebit. Hoc etiam ex Arati uerſu qui huic reſpondet, perſpici poteſt, τὰ τρία δ' ἐν περάτῃ, & cætera.

Aſt alter medium ſubter ſecat hic Capricornum.)

Alij codices hoc in loco corrupti ſunt. Repetitur enim uerſus qui anteceſſit, hoc modo,

Arcitenens humeris connititur: illa recedens.

Tum hic ſequitur,

Diſtribuēs medium ſubter ſecat hic Capricornum.

Prior uerſus paulo ſuprà poſitus eſt omnino, niſi quod pro Arcitenens eſt Anguitenens. Ex poſteriore igitur illud Diſtribuens auferri, & pro eo, Aſt alter, poni debet. Atque quo facilius hoc intelligatur, redundaréque ille uerſus uideatur, duos uerſus Arati cõuerſos proferam.

ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἐν βορέῳ περὶ καρκίνον ἐστήρικται,
ἄλλος δ᾽ ἀντιόωντι νότῳ μέσον αἰγοκερῆα

τέμνει, &c. Nulla fit hic mentio τοξευτῆρος, id eſt, arcitenentis. Hoc autem loco Aratus de duobus circulis diſſerit, quorum alter dicitur Aeſtiuus tropicus, alter brumalis. Itaque hos duos uerſus Cicero conuertit hoc modo,

Alter ab infernis auſtri conuertitur auris,
Aſt alter medium ſubter ſecat hic Capricornum.
Hoſce æquo ſpacio directos ſuſtinet axis.) In alijs Deuinctos uitioſum eſt. Apud Aratũ enim eſt ὀρθὸς.
Vt nemo cui ſancta manu doctiſsima Pallas
Solertem ipſa dedit fabricæ rationibus artem,
Tam tornare catè contortos poſsiet orbeis,
Quàm ſunt in cœlo diuino lumine flexi.) In tertio horum duo errores correcti ſunt à me, qui ſunt in cæteris. Ii autem nati ſunt ferè ex inſcitia eorum qui hos uerſus primi impreſserunt. Nam cum poſtremum uerbum illud Orbis putarẽt eſse nominatiui caſus, adiectiuum contortos, etiam dixerunt contortus. Et quia nũquam poſsiet legerant, d literam abeſse exiſtimarunt.
Quatuor hi motu cuncti uoluuntur eodem,

Sed tantum ſupra terras ſemper tenet ille
Curriculū oblique inflexus.) In alijs libris primi uerſus horum principium eſt, Quatuor in motus. Quàm autem corruptum ſit, hinc intelligi licet, quòd Aratus diſſerens de quatuor circis & orbibus, de tropico æſtiuo, brumali, lacteo & ſignifero, de eorum ratione motus facit hoc loco mentionem,

καὶ τὰ μὲν ἀντέλλει τε καὶ ἀντία νεόθι δύνει
πάντα παραβλήδην, μία δ' ἐ σφέων ὄξιν ἑκάστου
ἐξείης ἑκάτερθε κατηλυσίη ἄνοδός τε. Quæ tria carmina Cicero primo illo complexus eſt. Ac Aratus quidem numerum circorum ſibi repetendum non putauit, dixitq́;, καὶ τὰ μὲν πάντα. id eſt, Atq; hi quidem omnes. Cicero autem numerum etiam tradidit, dixitq́;, Quatuor hi cūcti. Nam ſi legamus, In motus eoſdem, omnis ſublata erit Arati ſententia. Nō enim his orbibus niſi unum motum dedit, quòd ut ipſe ait, & Theon confirmat, unus his ortus unusq́; modo obitus ſit attributus. Idq́; Theon confirmat his ferè uerbis, ἕκαστος γὰρ τῶν κύκλων τὸ αὐτὸ σημεῖον ἔχει, ὅθεν ἀνατέλλει καὶ ὅπου δύνει. id eſt, Vnicuiq; enim orbium idem ſignum datum eſt, unde oritur, & ubi deſinit.

ἐν τοῖς ἠέλιος φέρεται δυοκαίδεκα πᾶσι
πάντ' ἐνιαυτὸν ἄγων.) Cicero hunc uerſum paulo ſuprà ſic conuertit,

Nam gerit hic uoluens bis ſex ardentia ſigna. Vergilius autem in primo Georgicorum ſic, ut mihi quidem uidetur,

Idcir

Idcirco certis dimenſum partibus orbem
Per duodena regit mundi ſol aureus aſtra.

Hic quantum terris conuexus pellitur orbis.) In alijs omnibus ſic, Hic quantus terris conſectus, etc. Hunc ſic corrigendum, ut correxi, id declarat, quod apud Aratũ eſt ὅσον, cui reſpondet in ſequenti uerſu τόσον. Conuexus etiam dici oportere docet Theon, qui exponens κοίλοιο, quod uerbum uſurpat hic Aratus, ſcribit his uerbis, κοῖλον ὀρθῶς ἔφη τὸν ὁρίζοντα. τῷ μὲν γὰρ ἔξωθεν νοοῦντι κυρτὸς φαίνεται, τῷ δὲ ἔνδοθεν καὶ ἀπὸ γῆς κοῖλος. id eſt, Rectè concauum orbem finientem appellauit. ei enim qui extrinſecus eum inſpexerit, conuexus: qui uero intrinſecus & ex terra, ei curuus & concauus apparet. Cicero autem quaſi eſſet κυρτὸς, uel extrinſecus eum orbem conſideraret, ita dixit conuexum.

Sex omni ſemper cedunt labentia nocte.) In cæteris omnibus eſt Omnes. Leuis error eſt, ſed corrigendus tamen. Nam apud Aratum eſt ſcriptum πάσῃ ἐπὶ νυκτί.

Hoc ſpacium tranans cæcis nox conficit umbris.) In alijs ita, Huc ſpacium tranans cæcis nox conficit umbris. Apud Aratum eſt τόσον, pro quo dicit, hoc ſpacium, quoniam tantum ſpacium non potuiſſet dicere. Nox legendum eſſe, ex Arato etiam perſpici poteſt. apud quem legitur, νὺξ αἰὲ τετάνυσται, quod Cicero conuertit, Nox cæcis umbris conficit.

Hæc obſcura tenens conueſtit ſidera tellus.) Huic carmini Ciceronis illud Arateum tantummodo reſpondet, ὡς οἱ μὲν δύωσι. Quæ præterea dixit Cicero, rei de clarandæ ſolum cauſa addidit, more poetarum. Eſt hic tranſitio. Tranſit enim ab his ſtellis quæ occidunt, ad eas quæ oriuntur. In alijs libris ſubſequitur hic uerſus, Dimidiam retinet ſtellis diſtincta Corona. qui quidem paulo ſuprà anteceßit, quem ſequitur uerſus cuius primum uocabulum ſubſtantiuũ eſt illius Dimidiam. Partem etiam ſuprà atq; alia de parte repulſa eſt. Iam & ſuprà oſtendi, uerſum unum non tam traiectum quàm bis dictum fuiſſe. ex quo perſpicuum eſt, hos uerſus miris nouisq; modis fuiſſe corruptos.

Sed cum de terris uis eſt pateſacta Leonis.) Huic reſpondet illud ſolum apud Aratum, ἐρχομένῳ δὲ λέοντι. Ex quo intelligi & coargui poteſt error, qui in alijs omnibus inhæſit. Eſt enim, par facta uis, pro ἐρχομένῳ. Hæc autem duo ἐρχομένῳ λέοντι, non aliud declarãt quàm Exoriente Leone. Id quod dixit carminis cauſa Cicero, Cum uis eſt patefacta Leonis.

Omnia quæ Cancer præclaro detulit ortu,

Cedunt obſcurata, ſimul uis maior.) Ego hunc uerſum malui fine carere, quàm eũ habere, qui falſo aſcriptus eſt. Nam in cæteris eſt ſcriptum, Vis maior aquari, pro quo apud Aratum eſt, αἰετός. Neq; enim mentio fit ὑδροχόου. Quod quo facilius intelligatur, proferã uerſus Arati,

ἐρχομένῳ δὲ λέοντι, τὰ μὲν κατὰ πάντα φέρονται,

καρκίνῳ ὅσ' ἐδύοντο, καὶ αἰετὸς, &c. Itaq; ſi diuinare licet, quis ſit eius uerſus finis, mihi quidem uidetur hic adiectus à Cicerone, Vis maior æcti, ut græcum uſurpaſſe uideatur. Neq; enim diuinare poſſum quo in caſu nomen Aquilæ poſuerit, cum præſertim extremo uerſu cohærere non poßit. Et tamen propter ſimilitudinem uocabulorum Aquari pro illo adiectum eße arbitror.

Abditur Orion, obit & Lepus abditus umbra.) In cæteris pro Lepus, ſimul ſcriptum eſt. Græca declarãt ita legendum eße, ut poſui,

πάντα γέ μιν ἀτέλεστα διωκομένοιο λαγωοῦ.

Inferiora cadũt Aurigæ.) Hic uerſus non uidetur rectè & aptè reſpõdere græco, eſt enim omnino dißimilis,

ἀλλ' οὐχ ἡνιόχῳ ἔριφοι, οὐδ' ὠλενίη αἴξ

εὐθὺς ἐπέρχονται. Itaq; corruptum eum eße arbitror, & uerũ ac germanum intercidiße cum duobus aut tribus, qui hoc loco deſiderantur. Verſus quidem cuius hoc principium eſt, Crus dextrumq; pedem: & alter cuius principium, In loca, ſubſequebantur: ſed eos ſuis locis reſtituendos curaui. Tres enim qui extant, & unus qui non extat, debent antecedere qui ſequuntur,

Inde obiens Capricornus ab alto lumine pellit
Aurigã, inſtantemq; Caprã, paruos ſimul Hœdos,
Et magnam antiquo depellens nomine Nauem.

Tum ſequuntur ij duo qui antecedebant,

Crus dextrumq; pedem linquens obit infera Perſeus
In loca, tum cedens à puppi linquitur Argo.

Obruitur Procyon, emergunt alites una.) In alijs, Obruitur Procyon, emergũt alite lapſum. In græco eſt, τὰ δ' ἀνέρχεται ἄλλα, ὄρνις αἰητός τε. Ego poſui alites una, ut græcos Cicero imitatus eſſe uideatur. es enim faciũt breue in quinta inflexione.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Nunc ad prognoſtica ueniamus. Ex his pauca ſunt Ciceronis, quæ ex primo de Diuinatione translata ſuis locis accommodaui: plura Vergilij, ſed non omnia quæ ab Arato tranſtulit. Quocirca non eſt mihi dubium, quin ſi quis græca Arati cum Latinis Vergilianis coniungat, alia inuenire poſſit.

Atq; etiam uentos præmonſtrat ſæpe futuros
Inflatum mare, cum ſubito penituſq́; tumeſcit,
Saxaq́; caua ſalis niueo ſpumata liquore
Triſtificas certant Neptuno reddere uoces:
Aut denſus ſtridor cum celſo è uertice montis
Ortus adaugeſcit ſcopulorum ſæpe repulſus.) His ſex uerſibus Cicero quatuor hos ab Arato tranſtulit,

σῆμα δέ τοι ἀνέμοιο καὶ οἰδαίνουσα θάλασσα
γιγνέσθω, καὶ μακρὸν ἐπ' αἰγιαλοὶ βοόωντες,
ἀκταί τ' εἰνάλιοι, ὁπότ' εὔδιοι ἠχήεσσαι
γίγνονται, κορυφαί τε βοώμεναι ὄρεος ἄκραι. Hos etiam Vergilius in primo Georgicorum conuertit. Itaq; non alienum erit hic uerſus eius attexere,

Continuo uentis ſurgentibus, aut freta ponti
Incipiunt agitata tumeſcere, & aridus altis
Montibus audiri fragor, aut reſonantia longe
Littora miſceri, & nemorũ increbreſcere murmur.

Quanquam hoc poſtremum, Et nemorum increbreſcere murmur, non eſt apud Aratum, ſed apud Heſiodum, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε κήριτος ὕλη.

Et ueterem in limo ranæ cecinere querelam.) Cui hic uerſus Vergilij Arateo reſponderet, diu multumq́;

dubitaui. Sed tandem Theon omnem ex animo eiecit dubitationem. Ait enim, ὕδροισιν ὄνειαρ, in hoc uerſu Arati,

ἢ μᾶλλον δειλαὶ γενεαὶ ὕδροισιν ὄνειαρ
αὐτόθεν ἐξ ὕδατος πατέρες βοόωσι γυρίνων, ranas dici ab Arato, quod id genus ſerpentis ranis cibaria præbeat et miniſtret. Itaq; nomine δειλαὶ γενεαὶ, ranas intelligere debemus. Vergilius quidem hos duos Arati uno complexus eſt uerſu. Cicero his pluribus,

Rana fluens, idem fugiens ex gurgite ponti,
Nunciat horribiles clamans inſtare procellas.
Aut modicos tremulo fundens ex gutture cantus,
Sæpe etiam pertriſte canit de pectore carmen.

Et matutinis Acredula uocibus inſtat.) À Cicerone ὀλολυγὼν acredula dicitur. Fulicas etiam Vergilius appellat aues, quas Aratus αἰθυίας uocat. Eas tamen mergos nominant, ij qui uerborum græcorum dictionaria concinnarunt, cum mergi græcè ab Arato ἐρωδιοὶ appellentur, ſi modò Vergilij ſententiæ noſtram aſcribere uelimus. Tranſtulit enim his uerſibus,

Cum medio celeres reuolant ex æquore mergi,
Clamoremq́; ferunt ad littora, cumq; marinæ
In ſicco ludunt fulicæ. notasq́; paludes
Deſerit, atque altam ſupra uolat ardea nubem:
hos Arati,

καὶ δ' ἂν ἐπὶ ξηρὴν ὅτ' ἐρωδιὸς οὐ κατὰ κόσμον
ἐξ ἁλὸς ἔρχηται φωνῇ περὶ πολλὰ λεληκώς.
πολλάκι δ' ἀγριάδες νῆσσαι, ἢ εἰν ἁλὶ δῖναι

αἴθυιαι χερσαῖα τινάσσονται πτερύγεσιν,
καί ποτε καὶ κέπφοι, ὁπότ' εὔδιοι ποτέωνται. Ex quibus non ſolum id quod dixi perſpicuum eſt, ſed quàm etiam auem Aratus κέπφον dicat, eam ardeam à Vergilio nominari. Quod eò dixi, quòd in dictionarijs κέπφος tantum exponitur eſſe auis leuis, quæ facile à uento impellitur. Ex quo quæ qualiſque illa ſit auis, intelligere nemo poteſt. Ergo ſi græca cùm latinis diligenter coniungeremus, multorum uerborum græcorum, quæ iſto modo exponuntur, inueniremus interpretationem. Id quod etiam hoc loco in alio uerbo perſpici poteſt. ἐρωδιὸς enim, latinè etiam erodios in dictionarijs ponitur, diciturq; eſſe auis. Hæc autem carmina Aratea nõ ſunt ita coniuncta inter ſe & hærentia, ut expoſui: ſed mihi uiſum eſt ea ſeparata & diſtantia paruulis interuallis coniungere, ut Vergilianis reſponderent.

Fuſcaq; nonnunquam curſans per littora cornix
Demerſit caput, & fluctum ceruice recepit.) Sic Cicero ſequentes uerſus Arati tranſtulit,

ἤπου καὶ λακέρυζα παρ' ἠιόνι προχούσῃ
χείματος ἀρχομένου χέρσῳ ὑπέκυψε κορώνη,
ἤπου καὶ ποταμοῖο ἐβάψατο μέχρι παρ' ἄκρους
ὤμους ἐκ κεφαλῆς, ἢ καὶ μάλα πᾶσα κολυμβᾷ,
ἢ πολλὴ στρέφεται παρ' ὕδωρ παχέα κρώζουσα.) Cicero duobus quinq; Aratea carmina concluſit. Vergilius totidem reddidit, ita tamen, ut duo prima Cornici, reliqua omnibus marinis auibus attribuerit. Prima duo ſequuntur,

Tum Cornix plena pluuiam uocat improba uoce,
Et ſola in ſicca ſecum ſpaciatur arena. Reliqua tria proxime ante ſuperiora duo apud eum ponuntur,

Certatim largos humeris infundere rores,
Nũc caput obiectare fretis, nunc currere in undas,
Et ſtudio incaßum uideas geſtire lauandi.
καὶ βόες ἤδη τοι πάρος ὕδατος ἐυδίοιο
ὀυρανὸν εἰσανιδόντες, ἀπ' αἰθέρος ὠσφρήσαντο.) Hæc duo Arati his totidem Cicero reddidit,

Mollipedesq́; boues ſpectantes lumina cœli,
Naribus humiferum duxere ex aere ſuccũ. Sic hæc Vergilius in eo libro in quo cætera, conuertit,

Aut Buccula cœlum
Suſpiciens, patulis captauit naribus auras.

Cicero in libro 1. de Diuinat. ex quo hæc omnia pro prognoſtica tranſtulimus, tribus carminibus ad Ranas auertit orationem: quæ cui loco accommodari debeant, prorſus ignoro. Nam ſi ea cum his quatuor coniunxiſſet, quæ de ranis ſuprà protuli, ego quoq; ea ad illa accommodaſſem. Nũc cum ea ſeiunxerit, multaq́; alia interiecerit, quoniam conſtat illius eſſe interpretationis, ea hic adiungere malui, ut omnibus qui hæc legerint, liceat quid ſentiant exponere.

Vos quoq; ſigna uidetis aquai dulcis alumnæ,
Cum clamore paratis inanes fundere uoces,
Abſurdoq́; ſono fontes & ſtagna cietis. In his autem ſermonem eum ad ranas auertiſſe, hæc quæ in eo libro ſequitur, declarat oratio: Quis eſt qui uidere ra

re ranunculos hoc, ſuſpicari poßit? Sed ineſt mira et ranunculis quædam natura ſignificans aliquid, per ſe ſatis certa, cognitioni autem hominum obſcurior. Hæc ille. Niſi forte culpa librariorum traiecta longius & ſeparata hæc ſunt carmina. Quod mihi uidetur ueriſimilius. Nam Cum Aratus ranarum mentionem non faciat in Prognoſticis, niſi ijs in uerſibus, quos ſuprà expoſui, quid Ciceroni in mentem ueniret, duobus locis de ranis dicere? Hi ergo mihi uidentur ad ſuperiores pertinere.

Hæc habui de uerſibus coniungendis græcis Arati, cum latinis Ciceronis & Vergilij, quæ dicerem. Nam præterea multos Vergilij, quos ab Heſiodo Homero & Theocrito tranſtulit, commemorare poßum, ſed hæc ſatis multa ſunt hoc tempore, præſertim cum id unum onus ſuſtinendum ſuſceperim, & multos ſciam fore, qui his noſtris adducti, ſe ad ſimilem laborem conferent. Hi tamen ſic uelim habeant, cum apud Vergilium multa eorum quos modò nominaui carmina cõuerſa ſint, tamen nullius tam crebra inueniri poſſe, quàm ea ſint quæ ab Arato tranſtulit. Quæ enim his commentationibus noſtris protulimus, ea propè omnia duabus paginis eſt perſecutus. Quòd ſi uiſum eſſet ea quæ ab Arato Angelus Politianus tranſtulit, adhibere, plura Latinorum carmina Arateis græcis reſpondißent. Duæ enim aut tres potius paginæ Ruſtici eius extremæ refertæ ſunt prognoſticis Arateis, quorũ pleraq; Cicero & Vergilius tranſtulerunt. Nunc mihi hi *duo Latini ſermonis principes ſatis multi uiſi ſunt ad rem declarandam, ne uiderer, uel id quod uulgo dicitur, Cornicum oculos configere, uel certe hunc cum illis uelle comparare. Quanquam quibus locis Ciceronis Vergilijq́; nulli uerſus extabant, Germanici Cæſaris, & Rufi Auieni adhibui: ne, ut antè dixi, magna crebraq́; interualla relinquere cogeremur. Eorũ autem uerſus cũ Græcis cõiungere nolui, partim quod infinitũ fuiſſet opus, partim quod minus neceſſariũ. Hoc tamen unum dicam, qui eorum uerſus cum ijs qui antea excuſi erant, conferent, eos facile, quàm hi noſtra diligentia quàm alij emendatiores ſint, intellecturos. Hoc autem omnes admonitos uelim, qui Aratum Græcũ quem quidem edimus, legerint, ut quibus locis interualla quædã interiecta græcis uiderint, ne quid deeſſe putent. Nam cum Latinorũ qui illum tranſtulerunt, uerſus ſtudioſorum cauſa adhiberemus in altera pagina, factum eſt, ut quoniam non ſemper uerſus latinus græco, nec græcus latino reſpondebat, utrobiq; interdum ſpacia relicta ſint neceßariò.*

FINIS.

OBSERVATIONVM IN CIC. de Vniuerſitate, & Arati Phænomena, INDEX.

ac quidem 60
acredula 225
αυ diphthongus in plurali breuis 203
αἴθυιαι 225
altum pro mari 211
ἄλυτον 69
Arati multa etiã à Politiano uerſa 228
ardea 226
atq; quidem 60
κέπφος 226
cete, κῆτος 212
Cicero in Oeconomico Xenophontis 79
Ciceronis de Vniuerſitate lib. ex Timæo Platonis cõuerſus. 61. 60. 62. 63. 64
Ciceronis locus. 65. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 77. 78. 202. 204. 205. 206. 215. 216
Ciceronis Timæus, pro De uniuerſitate 79
diametros 205
ὡδὶ 210
ἐπωμάδιοι 208
ἐρωδιὸς 226. 225
exinde 212
expers Ciceroni nunquam cum ablatiuo 69
ſulicæ 225
γαμβρὸς 209
γὰρ 77
helicis inflexio 68
ἦχί περ 207
ἱππουραιὰ 216
ὅθεν 67
οἷα 211. 212
ὁμῶς 202
ὅρμον διέρχεσθαι 212
ὡς pro οὕτως 212
indiſſolutum. indiſſolubile 69
μὴν, ἀτὰρ 203
μὴν οὖν 60
mergi 225

μεταριθμεῖσθαι 78

nepa 204

noctesq́; diesq́; 202

νομίσας 64

Nonij Marcelli locus 79

ει diphthongus in plurali breuis 203

ὀλολυγὼν 225

participijs raro uti Ciceronem 64

piſtrix 212

Politiano multa ex Arato uerſa 228

præſtat 64

propter, pro iuxta 210

requiſitum 62

τε 63

tum deniq;, cum 72

Virgilij locus. 202. 203. 211. 220. 214. 226. 227 inde

Vergiliani uerſus multi ex Græcis translati 228

uſus 203

ERRATA.

Pag. 60. uerſ. 23. At. quod 61. 19. explicata & ult. patiatur 63. 4. præſertim cum & 6. nihil & 22. uel quæ 64. antepenult. ex æquo & ult. dele, eſt, 68. 22. uocantur 75. 9. eſset 229. 8. coniungere

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

onis eterne · sit nobis
s interueniente beato ty
rtio mīre tuo uite pre
ntis auxilium parit' ⁊
ture · P̄ · Wipti confessor'
tus nō conturbabit' quia do
nus firmat manū eiꝰ tota die
seret' ⁊ cōmodat ⁊ semē eiꝰ
benedictione erit ī etnum
seruabit · V̇ Noli emulari
alignātibꝫ neqꝫ zela Orō
s q̄ nos bti Wipti con
fessoris tui annua

Hul'.t'. Dixit symon p
ad ihm̄ Ecce nos relic
mus omnia: ⁊ secuti s
mus te. Quid g̊ erit n
bis: Ihc aūt dixit illi
Amen dico vobis: qu
vos qui secuti estis m
ī regeneratione cū sed
filius hominis ī sed
iestatis sue: sedebitis
vos sup sedes duodeci
iudicantes duodecim
bus isrl'. ⁊ omnis qu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf